

ΝΑΤΑΛΙΑ ΝΙΚΙΤΙΤΣ

ΚΙΜΠΙΤΚΑ-ΣΚΟΛΙΟ

Εκδοτικό „Κομμουνιστικό“
Ροστόφ-Ντον
1935

THE END OF THE WORLD

NATALIA NIKITITZ

D10
323-a

573

77

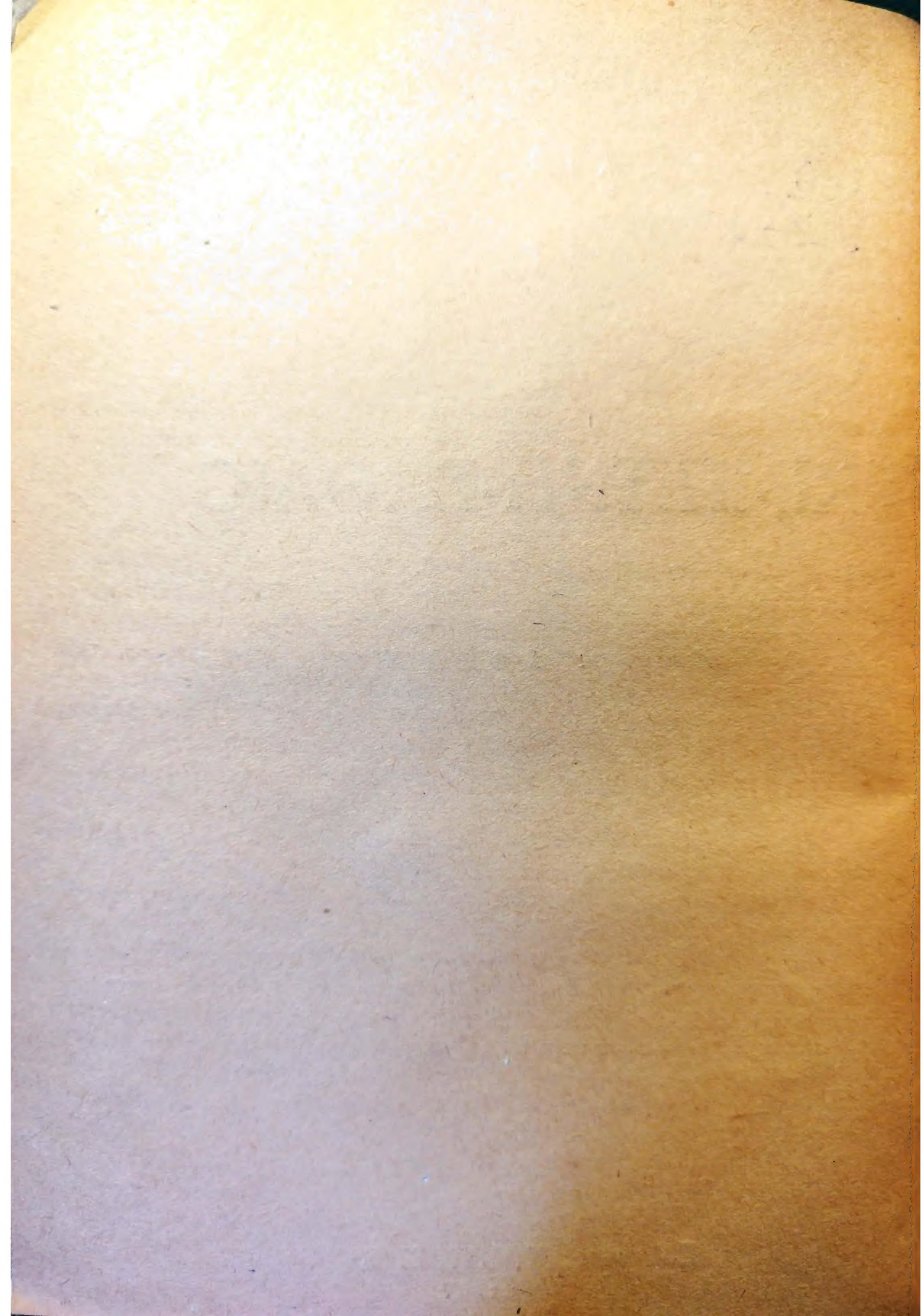

ΚΙΜΠΙΤΚΑ-ΣΚΟΛΙΟ

Μετάφρασι: Δ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΙ

Εκδοτικό „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“
Ροστόβ Ντον
1935

ΜΕΡΟΣ ΠΡΟΤΟ

1

Ο πρόεδρος του αυλσοβιет καθότανε πάντοτε στον άμο, μπροστα στην κιμπίτκα¹. Με ένα μεγάλο σκυριαζμένο ψαλίδι χύρεθε ένα μάθρο πρόβατο, τα πόδια του οποίου ήξε δεμένα.

Μόλις-μόλις άρχισε να φένκι. Η κοκίνο-κίτρινες κιλίδες τ' υρανο γένικαν οχρες. Η αχτίνες του ήλιου ενκίεσανε πια τον άμο τις ερίμυ, που ήξε κριόει τι νίχτα.

Τριάντα διο τεντομένες ρχιες κσαπλόθηκαν απ' τις σταχτερες κιμπίτκες, που μιάζουν απαράλαχτα η μια με την άλι. Ίνε το αυλ Ιρακλι. Αφτο στέκετε στην έριμο, μέσα στους άμους.

Ο πρόεδρος του αυλσοβιет ήνε τυρκμένος. Σ' αφτο το αυλ ζώνε μονάχα τυρκ-μένι-χτινοτρόφι. Εδω στους άμους θόσκουν αφτι τα κοπάδια τον προβάτον κε καμίλογ-τους.

Απ' τι γιτονικι κιμπίτκα θήκε ένας κσερακιανος άνθρωπος με παρόμιο, όπως το πρόεδρο καπέλο, μεγάλο, μάθρο φκιαζμένο απο δέρμα προβάτου.

Ο κσερακιανος αφτος άνθρωπος πλίσιασε τον πρόεδρο, κάθισε κοντά-του κε ήπε:
— Ελα να σε βοήθισο, να κυρέψουμε το πρόβατο.

— Οχι, Κλιτς, δε με χριάζετε βοήθια. Εγώ τελιόνο πια — το απάντισε ο πρόεδρος.

Ο Κλιτς όμως πλίσιασε πιο κοντα. Αρχισε να μαζέβι τις τύφες του κυρεμένου μάθρου μαλιου.

Το δεξο μέρος του προβάτου ήταν πια γιμνο. Πάντο σ' αφτο σχηματίσθηκαν λυρίδες ίστερα απ' το χύρεμα. Ο πρόεδρος το γήρισε στο άλο πλεβρό-το.

Το πρόβατο πότε τινάζονταν κε θέλαζε — κε τότε το κρατύε ο πρόεδρος με το πόδι-του — πότε χίτονταν κσαπλομένο ιπάκχυ, ανιγοκλίνοντας τα μάτια-του.

— Τί θα κάνεις το μαλι; ρότισε ο Κλιτς.

— Θα το φέρο στην κοπερατίθα. Πρέπει να αγοράσο ρίζι — το απάντισε ο πρόεδρος.

— Δεν έχεις ρίζι;

— Προ πολυ δεν έχο.

¹ Κιμπίτκα — ονομασία του σπιτιου τον κηγίζον.

— Εγώ μπορο να εϋ δόξο, έχω πολι, — ίπε ο Κλιτς.

— Οχι, προς το παρον δε μυ χριάζετε ρίζι, έχο αλέθρι.

Ο πρόεδρος ριοπόντας χύρεβε το πρόδατο, κόντεβε να το τελιόσι. Ο Κλιτς επίσις ριοπόντας μάζεβε το μαλι. Κινίθικαν τα φρίδια-τυ, πυ άρχισαν πια να ασ-πρίζον. Στι μικρι μάθρι γενιάδα-τυ, τιν ανακατομένι με άσπρα μαλια, πιάστικα σαν τι μίγα μες τιν αράχνι, μια τύφα απ' τα μαλια τυ προβάτυ. Ο Κλιτς δεν το παρατίρισε. Αφτος χάτι άλο ρκέφτονταν.

Ιστερα, αφυ χίταξε ολόγिरα, έκσαφνα ρότισε με χαμιλι φονι:

— Γιατί με ρτέρικες το δικέομα πσίφυ; Μπέις μίπος ίμε εγς; Μίπος δεν χέρικς, ότι εγς ίμυνα γραματέας στο αυλςοβιετ; Κε τόρα γένικα μπέις;

Ο πρόεδρος χίταξε πλάγια·πλάγια τον Κλιτς κε γέλασε.

— Αμ πιός ίσε εσι; Αν εμίραζαν τα πρόδατα κε τις νκαμίλες-εϋ εκσιμιζιάς, θα έφταναν για διο μπείδες. Νε, ίσυνα γραματέας τυ αυλςοβιετ. Το παλιο αυλςο-βιετ λάθος έκανε. Στο παλιο αυλςοβιετ καθότανε όχι ένας μπέις. Τόρα — μπικε τέλος. Δε θα κάθοντε πια. Κε πός εσι δεν ίσε μπέις; Για το κοπάδι-εϋ έχικς τσο-πάνι. Κε πιός απ' τυς νταιχάνυς έχι τσοπάνι; Ι νταιχάνι μόνι-τυς βόσκυνε τα ζά-τυς, ι ίδι πάνε στον κάμπο. Εσι όμος έχικς τσοπάνι.

— Κε τί μ' αφτο κ' εσι ίσυνα τσοπάνικς. Δεν ίνε δίσκοιι ι δουλια. Σ' ένα χρόνο δίνο στον τσοπάνι τριάντα νέα αρνάκια, μίπος άσχιμο ίνε ν' άνε κανικς τσο-πάνικς κοντα ρ' εμένα; Αν όμος δεν έπερνα τον Μπεκζζαν κοντά-μυ τσοπάνι, αφτος θ' απέθνικε απ' τιν πίνα. Ορφανος απο πατέρα κε μιτέρα, ύτε αδελφο έχι, ύτε αδελφι. Μίπος άσχιμο ίνε ν' άνε κανικς τσοπάνικς κοντα ρε καλο άνθροπο;

— Νε, ίμυνα κ' εγς τσοπάνικς — ίπε ο πρόεδρος. — Εκικς χρόνια έδορκα κςέ-να πρόδατα. Εσι ο ίδιος κςέρικς τι ζοι τυ τσοπάνι.

Νε, ο Κλιτς ίκςερε τι ζοι τυ τσοπάνι. Ο τσοπάνικς τις διο νίχτες μια φορα ζι κάτο απο ρτέγι, κιμάτε στην κιμπίτκα τυ νικοκίρι-τυ. Τυ τσοπάνι πονάνε τα κόκαλα απ' το κριο, ρκάζι το δέρμα-τυ απ' τον ίλιο. Ο τσοπάνικς κυβαλάι μαζί-τυ στον κάμπο ασχο με νερο κ' ένα κομάτι πςομι — αφτο ίνε το πιλάφι τυ τσοπάνι, αφτο ίνε κε το τζάι-τυ. Κε ο νικοκίρικς στον ίδιο κερο πίνι μες στην κιμπίτκα-τυ το καθεαφτυ μάθρο τζάι, ακυμπόντας τον ανκόνα-τυ πάνο ρε προσκέφαλο τρώγι το μαγικρεμένο με πάχος πιλάφι, δέχετε μυσαφιρέυς.

— Ακυζέ-με, — πλιζιάζοντας πιο πολι τον πρόεδρο, ίπε ο Κλιτς. — Εμικς μαζί-εϋ γίτονες ίμαστε, ι κιμπίτκες-μας ι μια κοντα στην άλι. Θικμάςε, πός ρε βοι-θύςα πέρικι; Θικμάςε το αλέθρι, πυ ρΰδορα, όταν γενίθικε το δέφτερο κορίτςι-εϋ;

— Κ' εσι θικμάςε, πος μυ το γίρεβες αφτο το αλέθρι να ρε το επιστρέψο τι ρτιγμι, πυ δεν ίχα στην κιμπίτκα-μυ ύτε μια φύχτα. Εγς ρΰδορα τ' αλέθρι-εϋ, αμέσος όταν έφερα το μαλι στην κοπερατίβα. Γιατί μυ το ιπενθικιζικς; ίπε ο πρόεδρος.

Το πρόδατο ίτανε πια κυρεμένο. Σικόθικε ο πρόεδρος, έλικε τα πόδια-τυ. Αφτο ανατινάχτικε κ' έτρεκε προς το κοπάδι, πΰτανε μαζεμένο κοντα στο πιγάδι.

Απ' τιν κιμπίτκα τυ προέδρου βγίκε μια γινέκα με κόκινο μακχι φυρτάνι.

Ίταν ι γινέχα τυ πρόεδρου, — «ι μανύλα», έτσι ονομάζουν ι τυρχμένι τις παντρεμέ-
νες γινέχες.

Αφτι μάζεψε το μαλι, τῶθαλε σε πικιλόχρομο απο χαλι τσυδάλι κε τῶφερε
στιν κιμπίτχα-τις.

Ο Κλιτς κσεμπέρδεψε το κομάτι τυ προβάτινο μαλιου απ' τα γένια-τυ κε το
φίεικε. Επιτα ίρθε κοντα στιν κιμπίτχα τυ πρόεδρου κε χίτακε μέσα.

Στον τίχο, στο ίδιο μέρος, όπου κε χτες, κρέμονταν ένα κίτρινο χαρτι. Πάνο
ς' αφτο γραμένα αραβικά γράματα.

Το χαρτι αφτο το τιχοκολίσανε χτες στον κερο τις σινέλεφρις. Τῶγραπς ο
νέος γραματέας απ' το γιτονικο αυλ.

Τέσερες μπείδες κε ο μολας στερίδιχαν το διχέομα πσίφου στι σινέλεφρι κε τα
ονόματά-τους γράρικαν στο κίτρινο χαρτι. Πρότο ίτανε τῶνομα τυ Κλιτς.

— Α-α-α, γυρόνι! μυρμούρικε ο Κλιτς, έρτισε κάτω κε κσεχίνισε για την
κιμπίτχα-τυ.

Εκσαφνα γίρισε κε πάλι πλισίασε τον πρόεδρο.

— Ε! καλα, εγω ίμε μπείς, καλα, με στερίσανε το διχέομα πσίφου. Γιατί
όμος τον μολα γράψατε στο χαρτι; Αφτος ίνε ο πιο επίτιμος άνθρωπος στο
αύλ-μας, κ' εεις τον γράψατε κι αφτον. Έτσι δεν πρέπει να κάνυν ι πιστι
μουλμάνι.

Ι φονι τυ Κλιτς ίτανε μαλαχι κε ίσιχι.

Ο πρόεδρος έπεσε σε σκέπσι.

— Τί να κάνις, — ίπε ο πρόεδρος, — εγω ίπα στους σιντρόφους, πυ ίρθανε απ'
το Κρασνιβοτςκ, ότι έτσι δε γίνετε να κάνουμε. Ιπα, ότι ο μολας ίνε ο πιο
άκσιος άνθρωπος στο αυλ. Αλα αφτι δε σιφονύσαν, αφτι δεν τιμύνε το μολα. Εγω

όμος νομίζω, ότι το μολα γίνεται να το δώσουμε δικέομα πείφω ίπε ο πρόεδρος.

Ο Κλιτς σιοπόντας πείφω στην χιμπίτκα-το.

Απ' όχσο αφτι έμιαζε απαράλαχτα με τι γιτονικι χιμπίτκα το προέδρου — στρονκιλι, σταχτια. Κε το εσωτερικό-τις ίτανε το ίδιο, όπως κε ι χιμπίτκα το προέδρου, αφτο όμος μόνο εκ πρώτις όψεως.

Στιν χιμπίτκα το Κλιτς βρίσκονταν σαμοβάρι, καθεαφτου υζπέκικο σαμοβάρι, πυ έμιαζε μάλον μικρο κυτάκι με μακρια καμπυροτι μίτι, παρα με σαμοβάρι.

Στου τίχους κρέμονταν κομάτια κρέατος προβάτου. Σ' αφτι τιν χιμπίτκα ολάκερο χρόνο τρόγανε κρέας.

Χιτόνες, ζόνες, γιαιστερα μαντίλια — όλα αφτα κρέμονταν μέσα στην χιμπίτκα σε κσιλινι κρεμάστρα.

Ο πρόεδρος ίχε το όλο διο χιτόνες. — Ένα μάβρο ανικσιάτικο κε ένα θερμό με λορίδες. Ο Κλιτς όμος ίχε τρις μάβρους χιτόνες, διο κόκινους με μάβρες λορίδες, μια καστανοτι κε άλυσ διο σταχτις.

Ι γινέκα το Κλιτς ίχε τόσα ασιμικα, πυ αδίνατο ίτανε να φορεθουν όλα με μιας. Διο κιλα ασίμι.

Ο Κλιτς μπίκε στην χιμπίτκα-το, έβγαλε κοντα στην πόρτα τις γαλότσες-το με κόκκινο αστάρι. Κσιπόλιτος, βαδίζοντας πάνω στο αναποδογυρισμένο χαλι, ο Κλιτς έφθασε κοντα στον τίχο, κάθισε. Αφτος κάτι γίρεθε με τα μάτια-το.

— Προσκέφαλο, — ίπε ο Κλιτς με αψτιρι φονι.

Ι μανύλα ιπάκκα έβαλε τι ρόκα-τις πάνω στο στρόμα, σικόθηκε, έφερε στον άντρα-τις διο φανταχτερα προσκέφαλα, μακρια σαν λεπτα λυχάνικα.

Με τιν κάθε κίνισι τις μανύλας κυνιόντανε στα αφτιά-τις τα βαρια ασιμένα κυλαρίκια.

Ο Κλιτς κσαπλόθηκε πάνω στα προσκέφαλα κε κσεφόνισε:

— Αφυ αφτος ζέδετε το μολα, θα πι μ' αφτον ακόμα μπορούμε να τα τεργιάσουμε.

Στιν χιμπίτκα εκτος τι μανύλα, ίταν κε ο γιος το Κλιτς — ο ενδεκαετις Χιτιρ. Κ' ι διό-τους καλα ίκσεραν το σινίθιο το Κλιτς, το να μιλίζει μόνος-το, όταν θυμόνι γι' αφτο κε τον ακύανε σιοπόντας.

— Τσοπάνι αγράματε! Όλα καλα ίτανε στο αϋλ-μας, κε το αυλσοβιετ δικό-μας ίτανε, ος πυ νάρθουν αφτι ι τρις απ' το Κρασνοβοτςκ. — Ο Κλιτς κάθισε κε χτίπιζε τιν απαλάμι-το πάνω στο προσκέφαλο. — Να απ' αφτους θγίχαν όλα τα νέα. Κε τί τυρχμένι ίνε αφτι, αφυ δεν ντίνοντε σαν τυς τυρχμένους: καπέλο απο δέρμα προβάτου δε σκεπάζοντε, δε φεράνε χιτόνες; Οςπυ ν' αρθόγε στο αϋλ-μας αφτι ίχανε πάι κε σε άλα πέντε αυλ. Σε καθένα αυλ σινχαλύσαν σινελέφεις, κάθε σινελέφει εκσέλεγε έναν άνθρωπο. Τα έχσι αυλ — εκλέκσανε έχσι ανθρόπους στο αυλσοβιετ. Κε πιόνα αφτι εκλέγανε;

Ο Κλιτς με θυμο χίτακε τι μανύλα κε το Χιτιρ. Ι μανύλα κε ο Χιτιρ φοβιζόμενι χίτακσαν ο ένας τον άλλον.

— Ζιτάνους εκλέγανε, καχορίζικους εκλέγανε, αγράματους εκλέγανε, τέτιους, που φοράνε τριπιμένο πυκάμισο κ' εκίνο απο κσένι ράχι, — νά τί ίδους ανθρώπους εκλέγανει! Μίπος τέτιο ήτανε το παλιο αυλσοβιετ; Εκι καθόντανε νικοκίρει, σεβάζμυι άνθρωπι, κε όχι τσοπάνιδες χορις γένια, που καμια φορα δεν ίδανε το κοράνι στα μάτια-τους.

Ο Κλιτς πάλι κσαπλόθηκε κε τεντόθηκε.

— Χιτιρ, έλα δυ! — φόνακσε το γιό-του.

Ο Χιτιρ ήρθε κοντα στον πατέρα κε κάθισε μπροστά-του. Τα κσιπόλιτα πόδια του Χιτιρ ήτανε λασπομένα. Αφτος περπατούσε κσιπόλιτος κε μέσα στην κιμπίτκα κε έκσο.

Ο Κλιτς χίτακσε με αφστιρο βλέμα τον Χιτιρ κε έπες:

— Χιτιρ, φόνακσε όλος να ρθουν εδο.

Ο Χιτιρ κύνισε το κεφάλι-του κε έφίγε απ' την κιμπίτκα. Αφτος ίκσερε, πίνε αφτι ι όλι, πώς πρέπι να φονάκσι. Τα ονόματά-τους ήτανε γραμένα πάνω στο χίτρινο χαρτι, στην κιμπίτκα του προέδρου. Ολι αφτι χτες ίστερα απ' τι σινέλεφςι του αυλ πολι κερο καθόντανε στο πατέρα-του.

Στιν αρχι ο Χιτιρ έτρεκσε στο μολα — στο δάσκαλό-του. Ο μολας επίσης ήτανε στον κατάλογο. Ο Χιτιρ αφτο τόμαθε απ' τον πατέρα-του, το άκουσε απ' τις ομιλίες, αλα δεν μπορούσε να διαβάσι το χίτρινο χαρτι στην κιμπίτκα του προέδρου.

Αφτος διάβασε μονάχα μερικα γράματα, αν κε εδο κε διο χρόνια μάθενε γράματα απ' το μολα.

Ο Χιτιρ έτρεκσε σε άλες τρις κιμπίτκες ακόμα. Ι εντολι του πατέρα εχτελέστηκε.

Τον κερο, που έτρεχε ο Χιτιρ, ι γινέκκα του Κλιτς προστίμασε την κιμπίτκα, για να υποδεχτι τους μισαφιρέους — τους μπειδες κε το μολα. Αφτι αναποδογίρισε τα χαλια απο αριστερο μέρος στο δεκσι, στο πλυμιστο, κατόπι δε καταπιάστηκε να ιφένι μαλι.

Μέσα στην κιμπίτκα μπήκε ένας ιπσιλος γέρος. Κοντα στην ίσοδα στάθηκε κάμποςο κερο θγάλοντας τα παπούτσια-του.

Ο Κλιτς κυνίθηκε πάνω στα μακσιλάρια κε χίτακσε τι γινέκα-του.

Ι γινέκκα τον κατάλαβε. Αφτι έβαλε το μαλι στην πάντα κε άρχισε ν' ανάβι φοτια μέσα στην κιμπίτκα.

Ο γέρος σιγα-σιγα ίσιακσε το χιτόνα, χτένισε τα γένια-του κε με στυδεοφάνια κάθισε πάνω στο χαλι, κοντα στον Κλιτς. Τα γένια-του ήταν άσπρα, όπος το σαρίκι-του. Το πρόσπο-του εβγενικο κε όμορφο. Αφτος ήτανε ο μολας.

Αμέσος ίστερα απ' τον μολα μπήκανε μες στην κιμπίτκα άλι τρις άνθρωπι. Απ' το εκωτερικό-τους δε μπορούσε να υποθέσι κανις, ότι αφτι ίνε ι πλυσιότερι του αυλ. μόνο που ι χιτόνες-τους όμος ήτανε απ' τους καλίτερους κε τα καπέλα-τους μεγαλίτερης ακσίας.

Ι μανύλα κατέβασε απ' τον τίχο κάμποςα κομάτια πρόβιο κρέας, το έκοψε σε μικρα κομάτια κε το έρικσε στο καζάνι.

Το κρέας τσίριζε, πσίνονταν. Μίριζε τόσο δυνατά κε αρωματικά, ὅστε ἡ μυσαφίριδες, ἀν κε ἴταν χορταζμένοι, μολατάφτα σιχνα χίταζαν το καζάνι.

— Αὖφου μας φόναχες ὅλους, Κλιτς, θα πι, κάτι νέα ἔχης, — ἴπε ἱσιχα ὁ μολας, ρυφόντας με τι μίτι-τυ τι μιρυδία τυ πσιτυ προβατίσιου κρέατος.

— Νε, ἔχο, — ἀπάντισε ὁ Κλιτς. — Εἶγο προ ολίγου μιλούσα μ' αὖφτον τον τσοπάνι, τον πρόεδρο.

— Ε, κε τί;

— Τί! Επαναλαμβάνι ολοένα τα ἴδια: ὅλι μπείδες ἴστε. Εξένα μονάχα σέβετε. — Το μολα, λεί αὖφτος, — δεν ἔπρεπε να τυ στερίσουν το δικέομα.

— Εἶγο σοφίστικα, το τί πρέπι να κάνομε, — ἴπε ὁ νεότερος ἀπ' τὺς μυσαφίρους, ἕνας μακροπρόσποπος, με χαμπυροτι μίτι. — Εἶγο θα πυλίσω τα πρόδατά-μου κε δε θα φιλάγο τσοπάνι. Κε ἔτσι δε θα ἴμε μπείς. Κε τότε, γιατί να μι περάσω κε στο αυλσοβιετ; Γράματα κέρο. Εἶσις θα με βοιθίσετε. Κε τότε στο αυλ ὅλι θα ζόνε καλα, ὅπος ζύσανε στον κερο τυ παλιου αυλσοβιετ.

— Κε τί μ' αὖφτο, ὅτι θα πυλίσῃς τα πρόδατά-συ; Ἀντι τα πρόδατα θάχῃς χρίματα. Κι αὖφτι ἐκλέγυνε μονάχα τὺς ζιτιάνους. Στο αυλσοβιετ κάθοντε, ἀν κε αγράματι, ὅχι ὅμος τρελι. Ἀπ' αὖφτι τι δουλιά τίποτε δε θα βγι, — ἴπε ὁ Κλιτς, κυνόντας το κεφάλι.

— Γέροντες! ἴπε μ' ὅλι-τυ τι σπουδεοφάνια ὁ μολας, χιτάζοντας τριγίρο. — Εἶμις θα διχίζομε το αυλ. Εἶτσι ἴτανε στον κερο τον πάπον κε προπάπον-μας, ἔτσι πρέπι νάνε κε τόρα. Ἀλα εἶμις δεν ἴμαστε μικρα πεδία. Πρέπι καλα να σκεφτόμε για ὅλα κε να ἐνεργίζομε προσεχτικά. Εἶγο ὁ ἴδιος θα μιλίσω μαζί-τυ. Ἰνε μυσουλμάνος, ἴνε πεδι ἀνθρώπου, πυ σέθετε θεο. Ὁ γέρος Ἀνγάι θα με βοιθίσει να χαλιναρόσω αὖφτο το γαιδύρι.

Ὀλι σιμφονίσανε με το μολα. Ὁ μολας ἴνε ὁ πιο σοφος κε ὁ πιο ἐνγράματος, ἴνε γέρος κε ἐπιφιλαχτικός.

— Κι ἀν ἴσος τίποτα δε θγι; — ρότικε ὁ χαμπυρομίτις μπείς.

— Ἀν ἐμποδίζῃ, τον πνίγουμε! — ἴπε ὁ Κλιτς πσιθιρίζοντας.

Το σαμβάρι ἐβράσε. Ἡ μανύλα ἔδοσε στον Κλιτς τα πιάτα κι αὖφτος τα τοποθέτικε πάντο στο χαλι μπροστα στὺς μυσαφίρους.

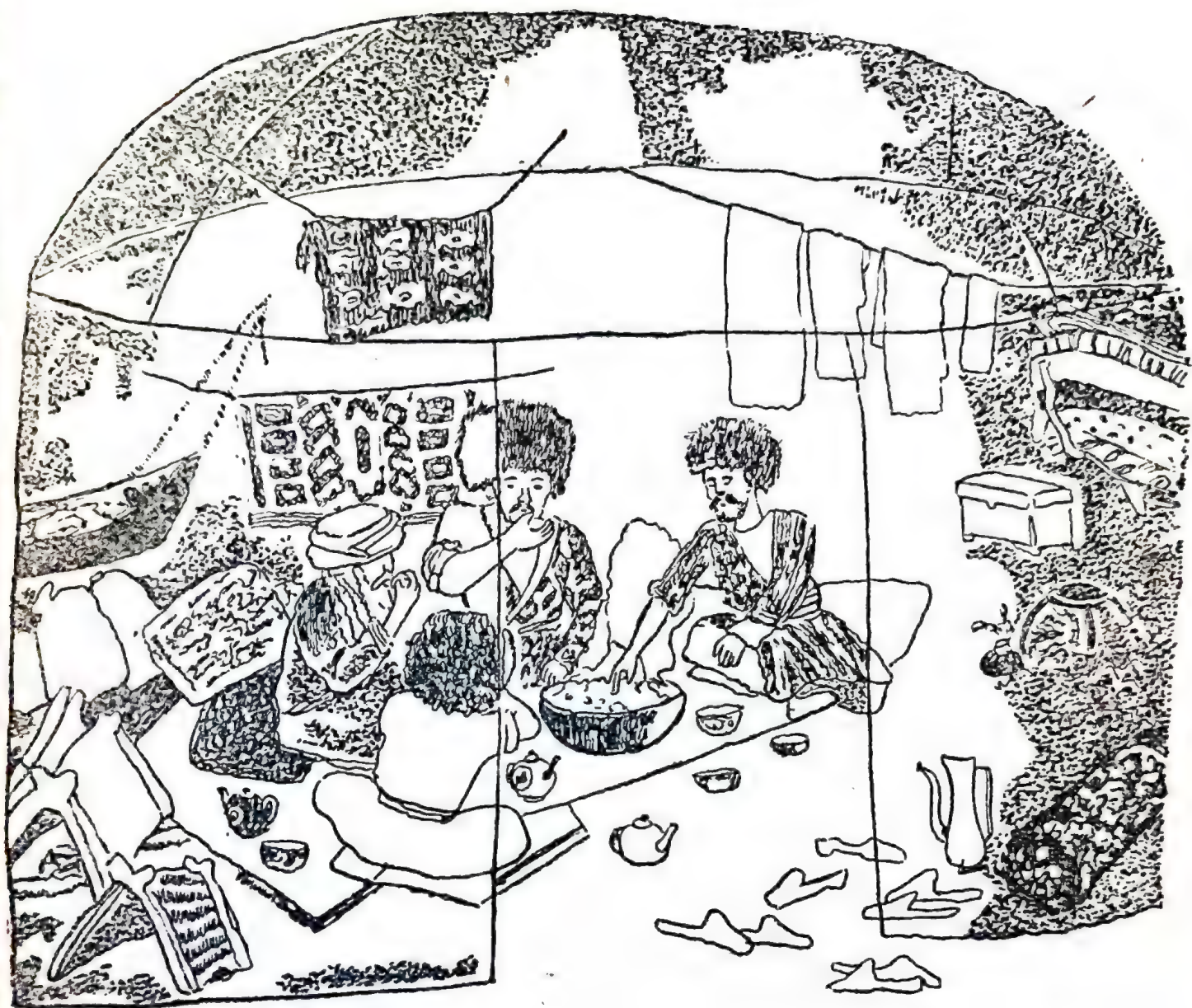
Κοντα στὶν πόρτα τὺς χιμπίτκας ἴταν ἡ μικρὴ κανάτα. Ὁ νιχοκίρις κε μυσαφίρει, ὅλι κατα σιραν, θρέκσανε τα χέρια-τὺς. Ἀπ' αὖφτο τα χέρια-τὺς δεν καθάριστικαν, ἀλα ἔτσι ἔπρεπε να κάνουνε σίμφωνα με το νόμο-τὺς.

Σε κάθε μυσαφίρι δόσανε ἰδιότερο τσαερο, μέσα σε κάθε τσαερο δάλανε φρέσκο τσάι.

Εἶχο ἔκανε ζέστι. Ζεστάθικε ἡ χιμπίτκα. Μέσα σ' αὖφτιν ὁ αἶρας ἴτανε πνιχτικός.

Με λαμπρα χροματισμένα φλιντσάνια πίνανε το τσάι. Γριτςινίζανε δυνατά τι ζάχαρι.

Πίνανε τσάι ὅλι, ἐχτος τι μανύλα κε τα πεδία.

Τα φλιντσάνια, ι ζάχαρι, τα τζυρέκια — όλα ήταν βαλμένα στα ίδια χαλια, πάνω στα οποία περπατούσαν, πάνω στα οποία καθόντανε κε πλάγιαζαν.

Ι μανύλα κατέβασε απ'τι φωτια το καζάνι με το πιλάφι.

Στιν κιμπίτκα ίρθανε κε άλι γίτονες. Ελιπε μονάχα ο πιο κοντινος γίτονας — ο πρόεδρος.

Ι νεί μισαφιρέι επίσης καθίσανε γίρο στο γενικο πιάτο με πιλάφι κι αφτι επίσης με τα τρία δάχτυλά-τους κυθαλύσαν απ'το πιάτο τα κομάτια τυ παχιου κρέατος κε με τις φύχτες-τους το ρίζι, πυ γλιστρώσε στα χέρια-τους.

Τα χέρια, τα χίλι, τα σαγόνια, λάμπανε απ'το πάχος, σαν πως ήτανε γιλιζμένα.

Ολι τρόγανε σιοπόντας. Ι τυρκμέι, όταν τρόνε, δεν έχουν σινίθιο να μιλάνε για δουλιες. Κε έπιτα δε γίνετε κοντα σε όλυσ να μιλάνε για τέτιες δουλιες. Στιν κιμπίτκα ίρθανε κε τέτι άνθρωπι, πυ δεν ήτανε στον κατάλογο.

Τρόγανε πολι. Το φαί-τους βάσταξε πολι όρα. Κε οστόσο έμινε για τι μανύλα κε για τα πεδια.

Μέσα στιν κιμπίτκα έκανε ζέστι κε πλίksi.

Μερικι απ'τους μισαφιρέους κιμίθικαν εδο, ι άλι πίγανε ο καθένας στιν κιμπίτκα-τυ.

Ο μολας αν κε νίσταζε δεν κιμίθικε, αλα βγίκε απ'τιν κιμπίτκα τυ Κλιτε κε κσεκίνισε για τι φτοχια κιμπίτκα τυ γέρο-Ανγάι.

2

Απ'τιν πόλι Κρασνοβοτσκ, καθάλα σ' ένα άλογο με μακρια υρα έφθαξε ο Αχμετ στο αυλ Ιρακλι.

Εφθαξε κοντα στις κιμπίτκες τον κερο τις μεγάλις ζέστις, όταν κε ο άμος κε ο αέρας ήτανε πολι ζεστι. Το μεσιμέρι για να πάι κανις στι γιτονικι κιμπίτκα, πρέπι να φορέσι παπούτσια. Κε ι κιμπίτκες στο αυλ βρίσκοντε πολι πλισίον ι μια στιν άλι, κάποτε 3-4 θίματα.

Ο ήλιος — ίσια πάνω στο κεφάλι. Πάνο στον άμο δεν υπάρχουν σκιες απ'τις κιμπίτκες.

Ι άσπρι μαλιורי σκίλι θγάλανε έκσο τις γλόσες-τους, σαν τριφερα, κοκινώπα κομάτια ιφάζματος. Το κάκυ γιρίζουν ολόγιρα στις κιμπίτκες — να χρίβοντε μέρος δεν έχι, δεν έχι σκια. Ερχοντε κολνουν στους τίχους, με δυσκολία αναπνέουν τον πυρομένο αέρα. Με ζίλια κιτάνε τον μπερτε, πυ αντικαταστéνι τιν πόρτα. Εχι πίσο στον μπερτε, ίνε σκια, μα στιν κιμπίτκα δεν αφίνουν τα σκιλια.

Ι κότες μπένουν μες στιν κιμπίτκα ίτε έτσι, χωρις δουλια, ίτε για δουλια — να γενίσουν αβγα. Τα άροστα πρόβατα ολάκερες βδομάδες ζώνε εκι μέσα οσότυ να γίνουν καλα, για τα σκιλια όμως δεν επιτρέπετε ι ίσοδος.

Ο Αχμετ ίρθε το μεσιμέρι. Το σταχτερο καπέλο-τυ, πύταν χομένο εμπρος στο πρόσοπό-τυ, λίγο τον ιπεράσπιζε απ' τον ήλιο.

— Πύξι ο πρόεδρος τυ αυλσοδιετ; — ρότιζε ο Αχμετ στην τυρχμένικι γλώσσα μπένοντας στην χιμπίτκα, τυ βρίσκονταν στην άκρη τυ αυλ.

Ο νικοχίρις τις χιμπίτκας, τυ μόλις σικόθηκε απ' τον ίππο προσάλεσε τον Αχμετ να πιι τσάι, να καθίσι μωσαφίρις.

Ι τυρχμένι έχουε σινίθιο, να προσκαλόνε τον καθένα, όποιος κε νάνε, τυ περνάι απο κοντα, να τον τάιζουν κε να στρόσουν να χιμιθι.

Ο Αχμετ κυράστηκε. Πόσες φορές στο δρόμο ι μάθρι φανέλα-τυ με τις πράσινες λορίδες γίνονταν όλο μύσκεμα απ' τον ιδρώτα, κε ίστερα πάλι κσιρένονταν απ' τον ήλιο κε αέρα.

Ο Αχμετ ήχε μεγάλη δίπσα. Κοντα στο σαμάρι σάλεβε το άδιο παγύρι.

Μα ο Αχμετ πολι κερο δεν έμινε σ' αφτι τιν χιμπίτκα. Ιππε κατα σιρα τέσερα ποτίρια χρίο νερο, κε πίγε στον πρόεδρο. Οδιγύσε το άλογο κρατόντας-το απ' το χαλινάρι-τυ.

Μέσα στην χιμπίτκα τυ προέδρου ήταν ισιχία.

Ο Αχμετ μπίκε μέσα. Ολι χιμόντανε. Δίσκολο δεν ήτανε για τον Αχμετ να μάθι, πιός απ' αφτους ήνε ο πρόεδρος, γιατι μες στην χιμπίτκα ήταν μονάχα ένας άντρας. Αφτος δεν ήχε γένια, κε τα μυστάκια-τυ ήτανε μάβρα κε χνουδάτα.

Ο Αχμετ ήρθε κοντα στον άντρα, τυ κύνισε τον όμο, ίστερα το κσιραφιζμένο βρεμένο κεφάλι-τυ τυ φορύσε τιπιτείχα.

Ο πρόεδρος άνικε τα μάτια-τυ, κ' ίστερα κάθισε, σκυπίζοντας απ' το πρόσωπό-τυ τον ιδρώτα με το μανίχι τυ άσπρου, πλατιυ ποκάμισό-τυ. Πρώτ' απ' όλα παρστίρισε τα ιψιλα πέτσина υποδήματα στα πόδια τυ Αχμετ. Ο Αχμετ δεν έβγαλε τα υποδήματά-τυ όταν μπίκε στην χιμπίτκα, όπος κε χίνι ι άνθρωπι, τυ ήρθανε απ' το Κρασνοβοτσκ ένα μίνα νορίτερα.

Ο πρόεδρος με απορία χίταζε το στρονκιλο πρόσωπο τυ νέυ, χερικ μυστάκια, με στρονκιλα μάβρα φρίδια. Ο Αχμετ ήρθε κε κάθισε πολι πλίσιον στον πρόεδρο.

— Απο πύ; — σίντομα ρότιζε ο πρόεδρος.

— Απ' το Κρασνοβοτσκ, — επίσις σίντομα απάντιζε ο Αχμετ.

Ο πρόεδρος κσιπνισε τι μανύλα. Αφτι άναψε τι φωτια, για να ποτίσι το μωσαφίρι τσάι. Ο Αχμετ δεν ήθελε τσάι, αφτος ήθελε να κσεχυραστι, αλα δεν γίνονταν να προζδάλι τυς νικοχίριδες. Επρεπε να πιι τσάι κε τότε μονάχα γίνονταν να πλαγιασι.

Τα πεδια ακόμα χιμόντανε μες στην χιμπίτκα.

Κοντα στον τίχο πάνο στο στρόμα πλάγιαζε ένα κορίτσι. Ι λεπτες κε μάθρες πλεκσύδες τυ κοριτσιου, σαν λιγνα γαιτάνια, τιλίχτικαν γίρο στο κεφάλι-τις.

Το μακρι προσκέφαλο με τα μεγάλα κοχινοπα λυλύδια χίτονταν διπλα. Το πρόσωπο τυ κοριτσιου ήταν κόκκινο, πάνο στι μίτι-τις γιάλιζαν μεγάλες σταλεματιες ιδρώτα.

Το κεφάλι τυ χιμιζμένου αγοριου ήτανε τόσο πλίσιον στι φωτια, όστε ο πρόεδρος ανανχάσθηκε να πάρι το γιό-τυ κε να τον φέρνι στο δικό-τυ προσκέφαλο.

Το πεδι κσίπνισε.

— Μπερτι, σίκο! — ίπε ο πρόεδρος το αυλσοβιετ.

Ο Μπερτι έτριψε τα μάτια-του, χίταξε το μυσάφιρι κε πάλι κσαπλόθηκε.

Ο Αχμετ κε ο νικοκίρις τις χιμπίτκας πίνανε τσάι, θυτόντας το τριφερο τσυρέχι στο χλιαρο πάχος το προβάτν πυ ίταν μέσα σε κσίλινο πιατάχι.

Μέσα στην κόνια πυ ίταν δεμένι στους τίχους τις χιμπίτκας, έκλαψε το πεδάχι.

Ι μανύλα έδωσε το μάλινο σχινι τις κόνιας στο μεγάλο δάχτυλο το δεξιου ποδύ-τις. Με αφτο το σχινι κόνιζε τιν κόνια χερис να φίγι απ' τι φοτια, πατόν-τας πάνο στο σχινι με το πόδι-τις, όπως πάνο στο πόδι τις ραφτομιχανις.

Ι μανύλα έκανε τις δουλιες το νικοκίριυ κε ταφτόχρονα κόνιζε κε τιν κόνια. Ισίχασε το πεδάχι.

Ιστερα απ' το τσάι ο πρόεδρος έδωσε στο μυσάφιρι το προσκέφαλο με τα μεγάλα κόκινα λυλύδια κε πράσινες λυρίδες.

Ο Αχμετ προ πολυ περίμενε αφτι τι στιγμι. Εβαλε αμέσος το προσκέφαλο προς τον τίχο, κσάπλωσε τα πόδια-του στι μέσι τις χιμπίτκας κε έκλισε τα μάτια.

Κε ο πρόεδρος κε ο Αχμετ γλίγορα άρχισαν να ροχαλίζον.

Δεν χιμότανε μονάχα ι μανύλα. Αφτι έπινε το τσάι.

3

Ι όρν κόντεθε τις τέστερες κε όμος ι ζέστι δε λιγότεβε.

Μέσα στην χιμπίτκα ακόμα χιμόντανε. Κσίπνισε μονάχα ο πρόεδρος μα κι αφτος κσαχολουθύσε να χίτε κσαπλομένος. Αφτος καθόλυ δεν ίθελε να καταπιάνετα στι δουλια. Κε όμος έπρεπε να δουλέψει. Τα παλια σχινια το σαμαριυ τις νκαμίλας όλος διόλυ κόπικαν. Επρεπε να ιφένι απ' το μαλι νέα.

Ενας γέρος δρασκέλιζε το κατόφλι τις χιμπίτκας. Χορις ν' απομακρύνετα απ' το κατόφλι, έλιζε τα σχινάκια, με τα οπία ίτανε δεμένα τα σαντάλια στα πόδια-του. Τα συφρομένα χέρια το γέρο φένονταν σαν να μιν ίχαν καθόλυ έμα, τόσο κσερακιανα πυ ίταν. Ι μαβιες φλέδες τον χεριόν-του ίτανε πριζμένες.

Ο γέρος Ανγάι έβγαλε τα σαντάλια-του κε πατόντας πάνο στα χαλια με τα στραβα γεροντικα πόδια-του με τις παχιες μάλινες κάλτσες, ίρθε κοντα στο γιό-του.

— Σικόνεσε πια; ρότιζε ο Ανγάι κε κάθισε δίπλα-του.

— Νε, πρέπι να σικοθο, να κάνο σχινι, — ίπε ο πρόεδρος.

Κ' ι διό-τους σιόπισαν.

Μεσ στην χιμπίτκα ακόνταν ροχαλιτα. Κάθε φορα, όταν έπερνε αναπνοι ι μανύλα, σαν να σφίριζε με τι μίτι-τις. Στο λάρινχα το πεδιυ ακυότανε κάτι σαν κόχλαζμα.

Ο Αχμετ γίρισε στο άλο μέρος, κε έπαψε να ροχαλίζει. Χορις να κυνηθι χίτοντιν με ανιχτα μάτια σιοπόντας.

Ο Ανγάι κάτι σκεφτότανε. Ανιγόκλινε τα κόκινα βλέφαρά-του. Στο δεξι μά-τι-του φάνικε ένα δάκρι, — αφτο το μάτι το Ανγάι πάντα δάκριζε. Σχύπισε το

δάχρυ με το μανίκι-του. Το άλλο δάχρυ δεν πρόλαβε να το σκουπίσι, — κίλισε πάνω στο μάγουλό-του, κατέβηκε ανάμεσα στα ανακατομένα γένια-του.

Ο Ανγάι κατέβασε απ' το κεφάλι-του το πρεβάτινο καπέλο και κροπλόθηκε, βάζοντας το καπέλο κάτω στο κεφάλι-του.

— Τί λέγανε στι σινέλεφρι του αυλ; — ρώτιζε ο Ανγάι με χαμίλι και ισιχί-φονι. Εμένα χτες ποιοι μου πονούσαν τα πόδια, δε μπόρεσα ν' αρθω.

Ο πρόεδρος δεν ήθελε να μιλήσι. Αφτός λιπίθικε, γιατί με τον κερο δεν έχλιζε τα μάτια και δεν έκανε τον χιμιζμένο.

— Στερίσανε το δικέομα πσίφου της μπείδες και το μολα, — ίπε ο πρόεδρος. Ο Ανγάι κοκίνισε και έβixκε.

— Ετσι, λιπον. Αχριστα γένικαν τα γραματιζμένα και έκσιπνα κεφάλια. Το κxένο βιος δεν δίνι ισιχία. Τα κxένα πρόβατα μετράτε. Γιατί δε μετράτε τα δικά- σας; Και οι μπείδες ας μετρίσουν το ίδιο τα δικά-τους. Αχύτε τον καθένα απ' το Κρασνοβοτσκ...

Αφτός άλλο δε μπόρuxe να κρατιθι. Κάθικε στα γόνατα και μυρμούρuxe ίσια στο αφτι του γιό-του.

Ο πρόεδρος σιοπύσε. Αφτός δεν ήθελε να σινεχίσι τιν ομιλία. Το ίδιο κάνε το γέρο δεν θα τον καπαπίσις.

Ο Ανγάι θιμίθικε. Ο μολας τον σιμβύλεπε να μιλάι με το γιό-του όχι με τέτιο τρόπο. Επρεπε να του μιλήσι χαιδεφτικα και με ιπομονι.

— Κxέρις, — ίπε αφτός με χαμίλι φονι, — ο μολας δεν ίνε καλα. Ολος διόλου άροστος ίνε. Απ' τιν προζβολι άρόστιζε. Δεν ίνε σοστο, λεί, να εκλέγουμε αγράματους αφου έχουμε στο αυλ γραματιζμένους. Όλι τυρχμένι ίμαστε και όλι μουλ- μάνι. Ο μολας ίπε, αν θα ίσυνα γραματιζμένος, εσι θα ίσυνα καλος πρόεδρος. Ο μολας θέλι να σε βοιθίσι, αφτός θέλι να σε μάθι γράματα. Εγώ τον λέγο, ότι εσι δεν έχις τί να τον πλιρόσις για τι μάθις, κι αφτός λεί: εγώ θα μαθένο εκίνον και το γιό-του, τον Μπερτι να διαβάσι το χοράνι και τίποτα γι' αφο δε θέλο.

— Το να μάθι κανις, αφο καλο, μα μαθένουν μονάχα τα μικρα πεδια. Εμένα θα με γελάσουν στο αυλ, — ίπε ο πρόεδρος. Ιστερα σκέφτικε και ίπε: — Ας μάθι ο Μπερτι, ίσος κ' εγώ να θρίσκο κερο. Ας γελάσουν.

— Εσι, πεδί-μου, βοίθικε το μολα, — ίπε ο Ανγάι. Φρόντισε, να του δόσουν δικέομα. Πός γίνετε έτσι να αδικιθι ο πιο σοφος, ο πιο γνωστικός και επίτιμος άνθρωπος!

Ο πρόεδρος σιοπύσε.

Ο Ανγάι ίρθε κοντά-του, έβαλε το χέρι-του πάνω στον όμο του προέδρου και τον χίταξε μες στα μάτια.

— Σοστα λες, πατέρα. Καλα. Εγώ θα προσπαθίσο για να δόσουν πίσω στο μολα τιν πσίφο, — ίπε ο πρόεδρος.

Ο γέρος άρχικε να δέσι τα σαντάλια στα πόδια-του.

— Εσι μονάχα πες στο αυλκοβιет έτσι: αν δε δίνετε δικέομα στο μολα, εγώ δεν κάνω τον πρόεδρο, — πσιθιρίζοντας του μάθενε ο πατέρας.

— Καλα, καλα, — ἴπε ο πρόεδρος, θέλοντας να τελιώσι γλίσγορα ἡ ομιλία.

— Αν θα το επιστρέψεις τα δικέοματὰ πσίφου, ἱποσχέθηκε ὅτι θα σε βοήθισι.
Θα σε δόσι καλὰς συμβουλὰς. Σίμερα σε κάλεσε να πας, να τον επισκεφθῃς.

Ο Ανγὰί κοντοστάθηκε περιμένοντας ἀπάντισι.

— Καλα, θα πάγο, — ἱποσχέθηκε ο πρόεδρος κα ἀρχισε να ἱφένι ἀπ' το μαλὶ παχὶ σχινι, δένοντάς-το στο μεγάλο δάχτυλο το ποδιού-του.

Ο Ανγὰί θγίκε.

— Ἀκουσε ἐμένα, ἴπε ο Ἀχμετ, γιρίζοντας πάντο στο πλεῖδρο με το πρόσο-πό-του προς τον πρόεδρο, — θιμόνις δὲ θιμόνις, ἐγὼ ὅμως ἄκουσα ὅλι τιν ομιλία-σας με το γέρο.

Ο πρόεδρος τίποτε δὲν ἴπε, μονάχα χίταχε τον Ἀχμετ.

— Εἰς ἴσε πρόεδρος, σε ἀνέθεσαν τέτια μεγάλι κινονικὶ δουλιὰ, ὅπως τιν δι-κίσι το αὐλ κα' εἰς ετιμάζεσε να τα πσίσις με το μολα.

— Εἴγο χάνο κίνο, πυ κσέρο, — ἀπάντισε ο πρόεδρος. — Ἰμε μεγαλίτερος ἀπο σένα κα ἡ βοίθιά-σου δὲ με χριάζετε.

Ο πρόεδρος σιόπισε. Ἀφτος περίμενε, ὅτι ο μυσαφίρι: θ' ἀποχερετίσι ἐπὶ τέλος, κα θα παί παρακάτω στο δρόμο-του.

Ἀλα ο Ἀχμετ ἐπέμενε.

— Να, εἰς λογαριάζις ὅτι το μολα γίνετε να το δόσετε δικέομα πσίφου! Καλὸς πρόεδρος μα τιν ἀλίθια! Κα γιατί τότε τὺς μπείδες να μι δίνετε δικέομα πσίφου; Ὅλι αφτι ἴνε λίκι ἀπο ἓνα κοπάδι. Ἀφτο σὸστο ἴνε, ὅτι στερίζατε τὺς μπείδες τα δικέοματὰ πσίφου. Δὲν ἴνε ὅμως σὸστο, ὅτι ο πρόεδρος ετιμάζετε να λεφθερόσι το μολα. Εἰς με ρότιδες, ἀπο πύ ἐρχομε, κα δὲ με ρότιδες, γιατί ἐρχομε. Με στί-λανε ἀπ' το Κρασνοβοτσκ για να ὀργανόσο σχολιο εδο στο αὐλ, νέο σοβιετικὸ σχολιο. Ὀρίστε τα ντοχυμέντα-μου.

Ἀπ' τα χέρια το Ἀχμετ πέρασε στα χέρια το προέδρου ἓνα χαρτι με χλομὶ στάμπα στο πλάγι κα με σκύρο—μαβια σφραγίδα.

Ο πρόεδρος πῖρε το χαρτι, το στριφογίρισε στο χέρι-του. Ἰστερα χίταχε τιν σφραγίδα κα ἐπέστρεψε το χαρτι στον Ἀχμετ.

— Ὀχι, ὀχι — πρέπει να διαβάσις το πιστοποιητικό-μου. Εἰς τί, ἀγράματος ἴσε; Κα ἔχετε εδο στο αὐλ-σας ἐνγράματος; — ρότικε ο Ἀχμετ.

— Εἴχομε. Ο γραματέας το αὐλσοβιет ἐνγράματος ἴνε. Ζι ὅμως σε ἄλο αὐλ. Στιν διπλανὶ κιμπίτκα ἴνε κα ἄλος ἐνγράματος, μα αφτος ἴνε μπείς, χτες το στε-ρίσιμε το δικέομα πσίφου.

— Το ἴδιο χάνι, πάμε σ' ἐκίνον, ας το διαβάσι αφτος, — πρότινε ο Ἀχμετ.

— Διάβασέ-το εἰς. Εἴγο κα' ἔτσι σε πιστέβο, αφτο ἔχι σφραγίδα. Δὲ χριάζετε να πάμε πυθена, — ἴπε ο πρόεδρος.

— Κε έκσαφνα αν γράφι στο χαρτι, ότι ο Αχμετ Συίνοφ, ίνε κλέφνης — κε μιν τον αφίνετε στο αύλ-σας;

Ο πρόεδρος χαμογέλασε! Ιδε ότι ο Αχμετ χορατέβι.

Πίγαν κε ιδιό-τους στον Κλιτς.

Ο Κλιτς τράβηξε πίσο τον μπερτε στο κατόφλι τις κιμπίτσας, για να βλέπει καλίτερα κε άρχισε να εκσετάζι το χαρτι.

Ιστερα αφυ τέλιωσε το διάβαζμα, πολι κερο κίταζε κάτω απ' το μέτοπό-του τον Αχμετ, τιλίζοντας στο δάχτυλο τα γένια-του. Επιτα προσκάλεσε το μусаφίρι να πιι τσάι.

Ο πρόεδρος έμαθε, το τι γράφι στο χαρτι.

«Στον φέροντα αρτο το πιστοποιητικο, Αχμετ Συίνοφ, αναθέτι το Τρίμα τις Λικης Μόρφους του Κρασνοβοτσκ τιν οργάνοσι σχολιο στο αυλ Ιρακλι».

Ο Αχμετ, χορις μουστάκια κε γένια νέος, αμέσος γένικε μεγαλύτερος μπροστα στα μάτια του πρόεδρου.

Ο Αχμετ κε ο πρόεδρος εφχαρίστησαν τον Κλιτς κε γιρίσανε πίσο στην κιμπίτ-κα. Τόρα όλοι κσίπνισαν.

— Νά λιπον, χριάζετε να μάθης γράματα, ο ίδιος βλέπης. Αλα με τον μολα μιν τα τεριάζης, — ίπε ο Αχμετ.

— Εγώ ύτε σκέφτομε να πάγο στο μολα, — ίπε ο πρόεδρος.

Ο Αχμετ κε ο πρόεδρος αλιλοχιτάχτικαν στα μάτια, κε χαμογέλασαν.

Αφτι τι στιγμή ο Κλιτς καθότανε πια στου μολα. Το έφερε τα τελεφετέα νέα. Απο μνίμης επανάλαβε όλα, όσα ίτανε γραμένα στο πιστοποιητικο του Αχμετ Συίνοφ.

— Σ'εμας τόρα ίταν ο Ανγάι, — ίπε ο μολας. Αφτος λέγι, ότι ο γιός-του 'ποσχέθηκε ν' αρθι σίμερα σ'εμένα. Θέλι να μάθι. Πρέπι μαζί-του να μιλίσουμε γι' αφα τα νέα.

Κε ο μολας κε ο Κλιτς ίταν ανίσιχι: κάθε φορα, όταν απ' το Κρασνοβοτσκ έρχοντε αφτι ι τυρκμένι με τα υποδήματα κε με κασκέτα, αφα τα αμύσταχα πεδά-ρια, πυ κσεχάσανε τιν πίστι-τύς, — αρχίζυν όλο νέα κε νέα χαχα.

— Κε γιατι δεν πάνε αλυ παρα μόνο έρχοντε όλο σ' εμας, — ίπε ο μολας.

— Νε, μ'αφτι δεν έρχοντε μονάχα σ'εμας. Αφτι σ'όλα τα μέρι διαδίνυν το μόλιζμά-τους. Ακουσες εσι για το αυλ Υλιουκλι, για το αυλ Γεζλι-ατα; Κε εκι το ίδιο ίνε. Αχ κε να καρφόνανε κάπου ένα τέτιο καχούργο, τότε δε θα ίρχονταν πια. Κε τί τους κατέβηκε ακόμα! Θέλυν κε σχολιο να διοργανόσυν!

Ο μολας βιθιζμένος σε σκέψεις, ανακάτονε τα γένια-του.

Ολιγόστεβε ι ζέστι, κσιπνύσαν ι κάτικι τυ αυλ.

Κοντα στα πιγάδια ποτίζανε τα κοπάδια. Ακούονταν τα μυνκρίσματα τον νχαμίλον, τα νχαρίζματα τον γαιδουριον, τα βελάζματα τον προβάτον.

Μα σε μια χιμπίτκα ακούονταν χτίπι σαν να κσεσκόνιζαν πράματα. Ι γινέκες κοπάνιζαν το μαλι, το κοπάνιζαν όσπου να μετατραπι σε κατσα. Τα πλουμιστα χαλια, πύνε κατασκεβαζμένα απ' τον κατσα ονομάζοντε κοσσμα.

Στιν άλι χιμπίτκα πάνω σε δέρμα προβάτου ζιμόνανε το ζιμάρι για τα τσουρέκια, στιν τρίτι βράζανε το λαπα απο ρίζι.

Ι κόχι τυ ριζιυ χοροπιδύσανε μέσα στο καζάνι.

Ο ήλιος έδιδε. Δεν έχες πια.

Ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ πήγενε απο χιμπίτκα σε χιμπίτκα, γίριζε όλο το αυλ. Στο πλάι, πάνω στον άμο σέρνονταν μια μακρια κε ίσια σκια. Ο πρόεδρος ήταν ιπσιλος, πολι κσιρος κι ακόμα τυ άφκσενε το ανάστιμα το ιπσιλο χνουδάτο καπέλο-τυ.

Δίπλα στον πρόεδρο βάδιζε ο Αχμετ. Αφτος ήτανε κατα πολι χαμιλος απ' τον πρόεδρο. Το κασκέτο τυ Αχμετ μετακινίθικε στο ζβέρκο-τυ — το κσιραφιζμένο κεφάλι-τυ φένονταν σχεδον όλο. Στα χέρια-τυ ο Αχμετ κρατούσε κνύτο με το οπίο χτιπούσε τα ιποδιμάτά-τυ.

Ο πρόεδρος πλισίαζε σε κάθε χιμπίτκα, τραβύσε στιν πάντα τον κατσα, αν αφτος δεν ήτανε τραδιγμένος, ίτε όλος διόλυ κατεβαζμένος κε φόναζε, χόνοντας το κεφάλι-τυ μέσα στιν χιμπίτκα.

— Σίντροφι! Στι σινέλεφσι! Τόρα αμέσος, αρχίζι ι σινέλεφσι!

— Σπυδέα σινελέφσι, σίντροφι! — πρόσθενε ο Αχμετ, επίσης χόνοντας το κεφάλι-τυ στιν χιμπίτκα. — Νέα απ' το Κρασνοβοτσκ.

— Τί νέα; — ροτούσαν απ' τιν χιμπίτκα.

— Τί ίνε αφτο, κάθε μέρα σινέλεφσι. Σαν τί λογισ νέα!

Αλι ροτούσαν απ' τιν περιέργιά-τους, άλι απ' τι διαρέσκιά-τους.

— Ελα στι σινέλεφσι, εκι όλα θα τα πο, — με αγαθότιτα απαντούσε ο Αχμετ κι ακολουθούσε τον πρόεδρο στιν άλι χιμπίτκα.

Ο Μπερτι κε τ' άλα πεδια — όλα με μακρια παντελόνια, με μακρια κε πλατια πυκάμισα πυ κομπόνονταν πάνω στον όμο — τρέχανε πίσο απ' τον Αχμετ κε φονάζανε:

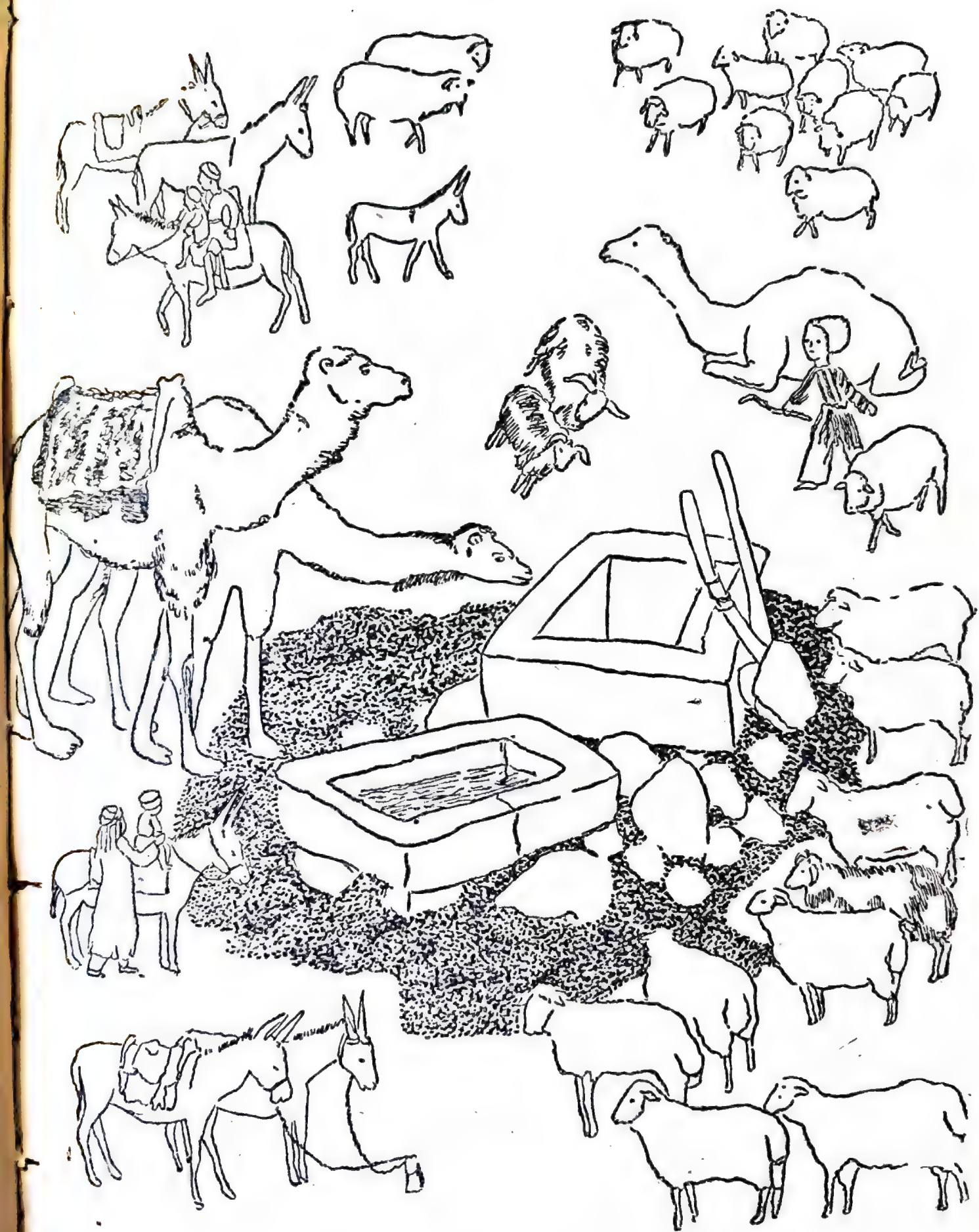
— Αρχίζι ι σινέλεφσι!

— Κ' εμεις επίσης πάμε στιν σινέλεφσι.

Ι Υζιλ — ι αδελφι τυ Μπερτι, λεπτι, ιπσιλι πήγενε με τ' άλα κορίτσια. Πιγένανε λίγο παράμερα κε κάτι πσιθίριζαν αναμετακσί-τους. Στο κάθε βίμα τον χορτσιον κάτι κυδόνιζε στο λεμο κε στο κεφάλι-τους. Κε τί κυδόνιζμα θα αντιχύσε αν θα τρέχανε μαζι όλα τα κορίτσια!

Αλα τα κορίτσια δεν έτρεχαν. Για τα τυρκρένικα κορίτσια δεν ίνε τόσο έφκο-λο να τρέχυν.

Το μικρο κορίτσι κε το μεγάλο, ι ιλικιομένοι γινέκα κε ι γρια — όλες-τους φοράνε μακρια κόκινα φουσάνια ος τις φτέρνες-τους.

— Υζίλ, Υζίλ! — φώναζε ι μανύλα βγάλοντας το κεφάλι-τις έξω απ' τιν κιμπίτκα-τις. — Ελα γλίγορα!

Ι Υζίλ έτρεχε. Το μακρι φουστάνι τις περιπλέκονταν κάτω στα πόδια-τις κε στο κεφάλι-τις κυδούνιζαν ένδεκα αιμένα νομίζματα τον ίκosi καπικιον, πύτανε ραμένα στην τιπιτέικα-τις. Κυδούνιζαν τα νομίζματα κε στο λεμό-τις. Αφτα ήτανε δεμένα στο ίδιο νίμα μαζί με τις χάνδρες.

Ι Υζίλ — δεν ίνε κόρι μπέι, ο πατέρας-τις ίνε — φτοχος νταιχαν. Ι κιμπίτκα-του ίνε παλια, ο κατσάς-του όλος μπαλομένος. Εχι μονάχα διο νιαμίλες, ικοςιέννα πρόβατα κε ένα άλογο. Για τον τυρχμένο χτινοτρόφο — αφτα ίνε λίγα.

Πιλάφι μαγирέβουν στην κιμπίτκα το προέδρου τότε μονάχα, όταν στο κοπάδι-του ειμβέι χάπια ατιχία: όταν το πρόβατο σπάνι το πόδι-του.

Ο πρόεδρος, αν κε ίνε φτοχος, οστόσο αγόραζε για τιν κόρι-του ένδεκα αιμένα νομίζματα για τιν τιπιτέικα κε μια μεγάλη στρονχιλι καρφίτσα. Τέσερα τσοθάλια μαλι έδοσε. Κε άμα θ' αρχίσι να περπατάι ι μικρι ι Μάια, — αφτι, πο κιράτε ακόμα στην κύνια, — ο πατέρας-τις με ανταλαγι, ίτε με χρίματα θα πάρι νομίζματα κε για τις Μάιας τιν τιπιτέικα.

Στους τυρχμένους επικρατι τέτιο σινίθιο: τα χορίτσια κ' ι μανύλες νάχουν αιμένα στολίδια.

Ι Υζίλ μπίκε στην κιμπίτκα κε κσαναθίκε αμέσος, κρατόντας στην ανκαλιά-τις τι μικρι Μάια.

Κατόπιν-τους θγίκε ι μανύλα, μαβρομάτα σαν τιν Υζίλ, ιπσιλι, κσερχικιαν γινέκα με διο μάθρες πλεκσúδες, επίσι με μακρι κόκινο φουστάνι. Το φουστάνι τις μανύλας ήτανε παλιο, καμένο κε κάμποσα μέρι. Απ' τις τρίπες το φουστανιού-τις φένονταν το κόκινο σαλδάρι-τις. Όλες ι τυρχμένες φορúνε τέτια σαλδάρια. Αφτι κρητόσε στα χέρια-τις μια τώρα μαλι κε αρδάχι.

Ι μανύλα κε ι Υζίλ με τι Μάια φίγανε απ' τιν κιμπίτκα-τους, πίγανε σι γιτονια, γιατι μες στην κιμπίτκα το προέδρου άρχισε να μαζέζετέ ο λαος.

Ο πρόεδρος κε ο Αχμετ ακόμα γίριζαν μέσα στο αυλ. Αφτι παρέλιψαν μονάχα τις τέσερες κιμπίτκες τον μπέιδον κε το μολα — αφτους δε θα τους φανάκουν πια σι σινέλεφσι.

Μετα τιν ικοςτιενάτι κιμπίτκα ο πρόεδρος κσεχυράτικε λίγο, κατέβισε το καπέλο-του. Στο κεφάλι-του έμινε ι μυσκεμένι απ' τον ιδρώτα τιπιτέικα. Με το μανίκι του χιτόνα-του σκύπισε τον ιδρώτα απ' το πρόσoπό-του κε χαρόμενα ίπε:

— Τώρα, Αχμετ, πάμε σι σινέλεφσι!

5

Στιν κιμπίτκα έρπεναν άνδρες. Κοντα στο κατόφλι αφτι θγάζανε τα πκπύτσια-τους κε καθόντανε στο πάτομα.

Για να ίνε φωτινι ι κιμπίτκα κε όχι τόσι πνιχτικι τραβίκανε απ' τι μέσα τις στέγες τον κατσα.

Ανομετακσι απ' το λεπτο κσίλινο διχτιοτο τις στέγες φένονταν ο γαλάζιος

ορανος. Αρτο ίνε το μόνο παράθιρο τις τουρκμένικι; χιμπίτκας. Ονομάζετε τιύινικ. Ο Μπερτι επίσης ίρθε στι σινέλεφρι. Με τα κειπόλιτα πόδια-του πέρασε απο πάνο απ' τα παπούτσια, πυ ίταν βηλμένα κοντα στο κατόφλι. Εδο θρίσκονταν χον-ίφαζμα, κε σαντάλια, μάλον, σόλες, πυ δένοντε στα πόδια με μαλακο σχινι απο μαλι νχαμίλας.

Στον τίχο, πάνο σε κείλινο ιποστίριγμα φκιαζμένο απο σακσαουλ¹ ίταν στιβα-ζμένα σε βονο τα χροματιστα με κόκινα λυλούδια παπλόματα κε πικιλόχρομα προ-σκέφτλια. Ο Μπερτι χόηκε ανάμεσα στους ανθρώπους κε στα προσκέφτλια κε κάθισε πάνο σ' ένα τσубάλι πύχε μέσα κρυπα. Πάνο απ' το κεφάλι του Μπερτι, δίπλα σε μεγάλο ψαλίδι, κρέμονταν κίτρινο χαρτι. Ίταν ο κατάλογος τον μπέιδον κε το μολα, για τον οπίο μιλούσανε τόσο πολι στο αυλ τις τελεφετές μέρες.

— Γιατι δεν ίρθανε όλι; Πρέπι να πάμε να τος φονάκουμε μια φορα ακόμη, — ίπε ο πρόεδρος.

Διο αμύσταχι νεί, όπος κε ο Αχμετ, φόρεσαν τα παπούτσια, τα φιαζμένα απο προβια καπέλα τος κε θγίκαν απ' τι χιμπίτκα.

— Δίγι! Δίγι! Ίρθανε μονάχα δεκαοχτο άνθρωπι, — έλεγε ο Αχμετ, πέρ-νοντας νερο με το κείλινο κυβχ απ' το βέτρο.

Ο Μπερτι δε μπορούσε να εκσετάσι, αν μέτρικε ροστα ο Αχμετ. Αλα το ότι μαζεφτίκανε παραπάνο απο δέχα — αρτος το ίκσερε καλα. Παραπάνο απ' τα δέχα δεν ίκσερε να μετρίσι.

Στιν χιμπίτκα έμπεναν ακόμη άνθρωπι. Κάθονταν.

Τος μπέιδες κε το μολα κανένας δεν τος φόνακσε, μα αφτι ίταν εδο. Καθό-τανε όλι στι σ'ρχ.

Στι σινέλεφρι δεν ίρθε ότε μια γινέχα. Στι μακρινα, απόκεντρα τουρκμένικα αυλ κε ος τόρχ ι γινέχες δεν πώνε στις σινελέφρις.

Εκσαχολουθύσε να έρχεστε κόζμοι. Το μέρος γένικε στενόχορο κε ζεστο. Εικανε ζέστι, αν κε στιν χιμπίτκα έμπενε απο πάνο κι απ' τα πλάγια καθιρας αέρας. Απ' το τσιόφι κατέβησαν όλοι: δόδου τον χητσα κε κοντα στιν ίσοδο τράδωσαν εντελος τον μπερτε.

Επικρατόσε μεγάλος θόριδος. Ι νταιχάνι, ι μπέιδες, ο μολας — όλι μαζι μι-λούσανε για τις δουλιές-τους φοναχτα κε ανακατομένα.

Εισαφνα μίλικε δυνατότερα απ' όλος ο πρόεδρος κε όλι σινκεντρόσανε τιν προσοχί-τους.

— Ο Αχμετ Σόινοφ ίρθε σ' εμας απ' το Κρακνοδοτσα για σπυδέα δουλι. Αφτος ο ίδιος τόρχ θα σας τα πι.

Ο Αχμετ καθότανε πάνο στον κατσα, κυνίθικε μονομιας, κατόπιν κατέδρε το καπέλο-του, έβηλε απ' τιν τσέπι το τσιλκωμένο μαντίλι-του κε σκύπισε μ' αφτο τον ιδρωτα απ' το κωυριζμένο κόκινο κεφάλι-του.

¹Θάβανι κε μικρα θαντράκια τον σιεπον τις Τουρκμενίας.

Ολι ι άντρες αλιλοχιτάχτικαν.

Ι μουσλμάνι δεν έχουν σινίθιο νάχυν το κεφάλι-τους ανιχτο, γι' αφτο κάτω απ' το καπέλο φορυν τιπιτέικα, ακόμα κε πλαγιάζουν με τιν τιπιτέικα.

Ο Αχμετ έβιχσε κε άρχισε.

— Πρέπι, σίντροφι, στο αύλ-σας να ανίχουμε σχολιο. Χριάζετε αγόνας ενάντια στι γενικι αγραματοςίνι τον αυλ. Πρέπι...

— Γέροντες, — ίπε ο μολας, διακόπτοντας τον Αχμετ. — Σοστα λει ο νέος. Καλι δουλια — ν' ανιχτι σχολιο. Εγώ ο ίδιος θα μάθο τα πεδιά-σας γράματα κε τίποτα δε χριάζετε να με πλιρόσετε.

Ο μολας χίταχσε τον Κλιτς κε τος άλος μπέιδες. Αφτι όλι χαμογελόσανα κε κυνόσανε τα κεφάλια-τους. Ο πρόεδρος γίρισε προς τον Αχμετ—τί θα πι αφτος.

— Οχι, αφτο δεν μας χριάζετε καθόλυ, — ίπε ο Αχμετ κε μισογίρισε προς το μέρος τυ μολα. — Εμεις θα φχιάζομε νέο σχολιο, σοβιετιγο σχολιο! Κε αφτι γίρισε στιν άλι μερια, αποτάθικε σ' όλι τι σινέλεφει τον νταιχάνον, κε επανάλαβε καθαρα κε σταθερα: — σοβιετικο, νέο, καταλαβέετε;

Ο Κλιτς σίκοσε τα φρίδια-τυ. Ο νέος μπείς με τιν χαμπυροτι μίτι πίδισε απ' τι θέσι-τυ. Ο μολας κάθονταν ίσιχα σικόνοντας ιπσιλα το κεφάλι. Μονάχα τα μάγυλά-τυ κοκίνισαν κάτω απ' τιν άσπρι γενιάδα-τυ.

— Το σοβιετικο σχολιο καθόλυ δεν μιάζι με το σχολιο τυ μολα, όπου τα πεδία απ' το προι ος το θράδι λένε λέξεις, πυ δεν καταλαβένυν — κσακολυθόσε ο Αχμετ.

— Σε σας, τος γέροντες, δεν ίνε ανάνχι να διηγίτε κανις πως ζόσαν ι τυρχ-μένι στον κερο τυ ρόσυ τσάρυ.

Ι γέροντες κυνόσαν τα κεφάλια-τους.

— Κσέρετε τί έλεγε ο στρατιγος τυ τσάρυ Γροντεκωμ για όλο το λαό-μας «Ι τυρχμέι — έλεγε, — ίνε μάβρος λεχες πάνο στιν ιδρόγιο σφέρα, ίνε ντροπι για τιν ανθρωπότιτα, πυ τος ιποφέρει». Μάβρος λεχες!

Ολι ακούανε κε καθόντανε τόσο ίσιχα, πυ ανάμεσα απ' τα λόγια τυ Αχμετ, ακούνταν έχσο το ροχάλιζμα τυ σίλυ.

— Ιρθε ι Οχτοβριανι επανάστασι — αφτι άλαχσε τι ζοι τον λαον. Αφτι απελευθέρωσε τος εργαζόμενους απ' τον τσάρο, απ' τος στρατιγους, απ' τος πομέσσιχους απ' τος μπέιδες κε τος μολάδες. Αφτι έβαλε στιν πρότι θέσι πολι μεγάλο πρέβλιμα: να ιπσόσι το μορφοτικο επίπεδο τις καθιστεριμένις Τυρχμενίας. Τί σιμένι αφτι; Αφτο σιμένι γραματοςίνι. Κε πόσα σοβιετικα σχολια ίτανε στα χτινοτροφικα ραγιον ος το 1926; Υτ' ένα σχολιο ίτανε. Στα 1926 φχιάζανε πια δεκατρία σχολια κιμπίτκες. Κε μετα τρία χρόνια αφτα γένικαν πενίντα διο. Βέβεα, λίγα ίνε. Πρέπι ακόμα ν' ανιχθυν. Εχετε ενγράματος στο αύλ-σας; — ρότισε έχσαφνα ο Αχμετ.

Ο πρόεδρος χίταχσε όλος, πυ ίνε στιν κιμπίτκα.

— Εχουμε ενγράματος, — ίπε. — Ο Κλιτς, ο μολας, ο πατέρας τυ μολα, εκίνος όμος ίνε τιφλος. — Ο πρόεδρος σίκοσε τα τρία-τυ δάχτυλα. — Νά αφτι ίνε όλι. Νά αφτι όλι, άλος κανένας.

— Κ' εγώ εγγράματος ήμε, — φόναξε ο νέος με τι χαμπυροτι μίτι μπείς. — Δόσε-με το μολιβι, ας γράψω το επιθειό-μου!

Ολι γελάσανε.

— Γραμένο ήνε πια, — ήπε ο Αχμετ δέχνοντας με το δάχτυλό-του το κίτρινο χαρτι στον τίχο.

— Νά κε ο τέταρτος, — ήπε ο πρόεδρος.

— Κε πόσι άνθρωπι ζύνε στο αύλ-σας; — ρότιζε ο Αχμετ.

— Διακόσια εκσιντατρις άνθρωπι. Με τα πεδια, — απαντιζε ο πρόεδρος.

— Θα πι, τέσερες εγγράματι απ'τους διακόσιους εκσιντατρις; Νά κατα πόσο εγγράματι ήνε ι Τυρχμενία-μας! Τόρα να δόμε πιί ήνε αφτι ι εγγράματι. Ο μολας ήνε εγγράματος, ο πατέρας τυ μολα ήνε εγγράματος, ο γέρος μπεις κε ο νεος μπείς. Κε γιατι σινέδιχε έτσι, πυ μονάχα ι μπείδες κε ο μολας ήνε εγγράματι, κε ι νταιχανι αγράματι; Γιατι τοτε μπούσανε να σπουδάζυνε μονάχα ι πλύσι; επρεπε να πλιρόσυνε το μολα για τι μάθισι, να τυ φέρυν αβγα, κρυπα, πρόδατο, χριματα. Για τι σπουδι χριάζονταν παλι ελέφθερος κερος. Μίπος ιδε κανις εγγρά-ματο τσοπάνι. Για τυς τσοπάνιδες δεν ήτανε ι μάθισι.

Ο Αχμετ σιόπιζε.

— Πιος έχι εροτίσις; — ρότιζε ο Αχμετ, ρίχνοντας το βλέμα στι σινέλεφτι.

Πιο κοντα στον Αχμετ κάθονταν ο γερος Ανγάι. Αφτος έχοσε το χέρι-τυ κάτω στι ρυμπάχα-τυ κε έκλινε το κάτω μέρος τις σμασχάλις-τυ. Το πρόσπο-του ήτανε νισταγμένο.

Αντίκρι, πάνο στα σαμάρια κάθονταν ένα μεγάλο κοχαλιάρικο πεδι ος δεκα-πέντε χρονον. Κίταζε με προσοχι τον Αχμετ κε κυνύσε τα χιλι-τυ, σαν να επα-ναλάθυνε μες το νύ-τυ όλα κίνα, πυ ελεγε ο Αχμετ.

— Μίλιζε φοναχτα, μι φεβάσε — τυ ήπε ο Αχμετ. — Θέλις κάτι να ροτίσις;

— Οχι, — ήπε το πεδι κι άρχισε να ιτριφογιρίζι στα χέρια, τα κυρελια τυ μανικιό-τυ. — Ας μιλιζι ο Νυρι.

— Κε πιος ήνε αφτος ο Νυρι;

— Νά αφτος.

Το πεδι εδιχε με το χέρι ένα βλογιοχομένο νέο με πλατι πρόσπο.

— Κολα, ας μιλιζι ο Νυρι, — ήπε ο Αχμετ.

— Κε τί να πο εγω; ήπε ο βλογιοχομένος νέος χαμεγελόντας. — Εσι ο ίδιος τα κέρις όλα. Σοστα ήπες: τον τσοπάνι κανένας δεν τον μάθυνε γράματα κε τόρα δεν τον μαθένυν. Να, αφτος τσοπάνις ήνε, — ήπε ο Νυρι κε κύνισε τον όμο τυ πεδιου με τον κρεσχιζμένο χιτόνα. — Κε να εκι κάθιτε ο νικοχίρις-τυ — Κλιτς Μα-μέντοφ. Μίπος θα θέλι ο Κλιτς να μάθι ο τσοπάνις-τυ γράματα; Αφτος θα διόχνι τότε τον Μπεκζζαν, αν ο Μπεκζζαν θα κάθιτε στο σχολιο, τον κερο, πυ πρέπι να βόσκι τα πρόδατα.

Ο νέος γέλασε δινατα.

— Θέλις να μάθις γράματα; — ρότιζε ο Αχμετ το παδάκι.

Ο Μπεκζζαν κύνισε το κεφάλι-του.

— Θέλι, — έπε ο Νυρι.

— Ες, Κλιτς, τι έχις να πικ γι' αφτο;

— Εγο δεν ίμε ο πατέρας-του, δικί-μου δουλια δεν ίνε, — έπε ο Κλιτς. Τί μου μέλι εμένα; Ας θοσκίσι τα πρόβατα, ας τα ποτίσι κε κατόπι αν θέλι — ας μάθι, κι αν δε θέλι — ας κιμάτε.

Ι νεολέα, που καθότανε δίπλα στο Νυρι, γέλασε. Ο πρόεδρος κύνισε το κεφάλι.

— Αι, αι! — έπε αφτος. Κε τί καλος νικοκίρις ίνε ο Κλιτς. Οταν πρέπι ο τσοπάνικς να κιμάτε, αφτος του δίνι άδια να μάθι γράματα.

Κσανα αρχίσανε να μιλάνε όλι μαζί.

Ο Αχμετ χτίπικε τις απαλάμες-του κε μέσα στην κιμπίτκα πάλι κιίχασαν.

— Με τον Κλιτς εμικς ακόμη θα μιλούμε, — άρχικε κσανα ο Αχμετ, — τώρα μιλίστε για το σχολιο. Στο τέλος τις πιατιλέτκας ε' εμας δε θα μίνι υτ' ένας αγράματος! Σ' όλος χριάζοντε τα γράματα κε ε' εκίνυς, που καταγί.οντε με τι χτινοτροφία, με το βαιμπάκι κε με τι μετακςοςκολικοτροφία. Τότε κε το μετάκσι θα ίνε καλύτερο κε βαιμπάκι θάχουμε περισότερο κε τα πρόβατα δε θα πςοφί.ουν απ' τις αρό.τιες. Όλι ι άντρες, όλες ι γινέκες κε όλα τα πεδιά-μας πρέπι να ίνε ενγράματα.

— Ι γινέκες ενγράματες! Ετσι, ει! — έπε ο μολας.

Ο νέος μπείς με την καμπυροτι μίτι γέλασε δινατα. Ιστερα απ' αφτον γέλασαν κ' ι άλι.

Κάπου αρχίσανε να βγένουν απ' την κιμπίτκα. Ο Κλιτς χοροιδεφτικα ανιγοκλί.νοντας τα μάτια, χίταζε τον Αχμετ.

Ο Αχμετ μετανόικε, γιατι την πρότι φορα άρχικε ομιλία για τις γινέκες. Αφτος ίκςερε, πως αφτι τι δουλια πρέπι να την κάνι κανικς προσεχτικα κε όχι με μιας.

— Σίντροφι! Μι φέβγετε! Θα σας πο, πίος ίμε εγο. Κε εγο απ' το αυλ ίμε, επίκικς νταιχάνος, όπος κ' εικς. Ο πατέρας-μου έχι — μια νκαμίλα κε τριάντα πρό.βατα, εγο όμος ότε τό.ια έχο. Γιατί εγο ίμε ενγράματος; Επιδι το αύλ-μας ίνε κοντα στην πόλι, πολλα πεδια πάνε στο σχολιο του Κραςνεβιτςκ. Όλα τα αυλ όμως δε μπορουν να στίλουν τα πεδιά-του; στην πόλι. Νά γιατι εμικς ανίγουμε τώρα σκολια στα αυλ, για να στίλουν όλι ι νταιχάνι τα πεδιά-τους στα δικά-τους σβιετικα σκολια τον αυλ.

Στην κιμπίτκα άρχικε κίνικςι.

— Εικς πρώτα οργάνοσε το σχολιο, κε ιστερα βλέπουμε, — έπε με βραχνια.ζμένι φονι ένας ιπςιλος νταιχάνος με κοκינוπα γένια κε με ριγάτο χιτόνα. Αφτος μόλικς προ ολίγυ μπίκε στην κιμπίτκα, κε στέκονταν κοντα στο κατόφλι.

— Κε πέρικςι ίρθανε, μας ιποσθέθικαν, μα σχολιο ος την όρα δεν έχι.

— Ζύσαμε ος τώρα χωρικς το σχολιό σας, θα ζί.ουμε κε στο μέλον έτσι, — έπε ο γέρο-Ανγάι.

— Το σχολιο χρειάζετε όχι σ' εσένα, αλα στα πεδια, — φώναξε ο Νυρι στον Ανγάι. — Ανιξε σχολιο, Αχμετ.

— Κε πυ θα το ανίξεις; ρότιζε ο κοκινογενιάις. Μίπος κοντα στο πιγάδι; Περίσιες κιμπίτκες δεν ιπάρχουν στο αυλ. Σε κάθε κιμπίτκα ζύνε άνθρωπι.

— Κιμπίτκα θάχετε. Εμι; θα σας φέρουμε, ίπε φωναχτα ο Αχμετ. Αλα εμις προς το παρον ανίγουμε σχολια σ' ετίνα τα αυλ, όπου ιπάρχουν όχι λιγότερο απο σεράντα κιμπίτκες. Κε εις έχετε μονάχα τριάντα διο. Δε φτάνουν.

— Αμ πυ να βρούμε ακόμη κιμπίτκες; — ρότιζε ο πρόεδρος.

— Στο γιτονικο αυλ Σειχ-Κυι ίνε έντεκα κιμπίτκες, — απάντιζε ο Αχμετ. — Πρέπι να κατορθόσετε όστε κι αφτι νάρθουν σ' εσας. Τότε κ' εις θάχετε σχολιο, κ' ετίνι.

Εδο όλι μαζι φονάκσανε:

— Απ' το Σειχ-Κυι σ' εμας δε θα έρχοντε!

— Εμις δε θέλουμε για να έρχοντε!

— Όλι μας θα μίνουμε χορις νερο!

Όλως εκέπασε με τι φονί-τυ ο κοκινογένις, — αφτιος, πυ στέκονταν κοντα στο κατόφλι.

— Μιν προσπαθις να μας πίσις. Εμις έχυμε δεκατρία πιγάδια. Για τιν όρα το νερο φτάνι τόσο για μας, όσο κε για τα πρόβατά-μας. Κι όταν θα έρχον-τε ακόμα έντεκα κιμπίτκες απ' το Σειχ-Κυι με τις νκαμίλες, με τα γαιδύρια κε τα πρόβατά-τους, τότε σε κανένα δε θα φτάνι το νερο. Σχολιο θα έχυμε κε νερο δε θάχυμε. Στο χτινοτρόφο χρειάζετε το νερο κι όχι το σχολιο!

— Ετσι, έτσι! Σοστα λες, Κυρμπαν! — φώναξε ο Κλιτς.

— Κ'εσι γιατι ανιςιχας, Κλιτς; Εσι τα πρόβατά-συ πάντοτε νορίτερα απ'όλως τα ποτίζις, — ίπε ο πρόεδρος. Ο δικός-συ ο Χιτιρ σπουδάζι, νά γιατι δε σε χριά-ζετε σχολιο.

— Σχολιο, σχολιο! Ομιλίες πολες. Κε τί ίνε αφτιος; Σε τί χρισιμέδι; Με τα γράματα κανένας δεν τρέφετε, — ίπε αργα με αδίνατι φονι ένας άνδρας με πρόσοπο κίτρινο, σαν τον άμο. Ιταν άροστος.

— Παναπι δε θέλετε σχολιο; — αποτάθηκε στι σινέλεφρι ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ.

— Θέλουν, — σιγα ίπε ο Κλιτς. Βλέπις, -πος θέλουν;

Ο χαμπυρομίτις κσέσκαζε στα γέλια.

Ο Αχμετ βιθίστικε σε σιλογι. Κατάλαβε, ότι ι μπέιδες κε ο μολας πριν ν'αρχίσι ι σινέλεφρι, δε χάσκανε τυ χάχυ τον κερό-τους. Σχύπισε με το μαντίλι το μέτοπο κε το λεμό-τυ κε ίπε με βραχνιαζμένι φονι.

— Σας προτίνουν να σας φέρυνε κιμπίτκα, δίνυνε στα πεδιά-σας βιβλία, τε-τράδια, όλα δορεαν κε εις ακόμη σκέφτεστε;

Όλι σιοπιλα αλιλοχιτάχτικαν.

— Κε ακόμη σκέφτεστε; — φώναξε πια ο Αχμετ. — Πρέπι να οργανόσυμε το

πέραγμα του αυλ Σειχ-Κου στο αυλ Ιρακλι. Εγώ ο ίδιος αναλαμβάνω να κατορθώσω, ώστε εσύ να φτάσει το νερό! Πιός θα με βοήθεις;

Ολι ριπώσαν. Μονάχα ο Νυρι ριχόθηκε απ'τι θέσι-του, χίταξε όλους και πάλι κάθισε.

— Θα πι κανένας από σας δε θέλει να μάθει το πεδί-του γράματα; καχολυθίσε ο Αχμετ, χωρίς να κιτάζει κανένα. Στο αυλ γιατρος δεν υπάρχει, δεν υπάρχει ούτε φέλτσσερας — ι άρροστι κίντε μέσα στις χιμπίτκες χωρίς καμία βοήθεια. Στο αυλ δεν υπάρχει χτινιάτρος. Ι νκαμίλες και τα πρόβάτά-σας αρροστένουν και περσφάνε. Κ'εσείς δε θέλετε, για να επιστρέψουν τα πεδιά-σας στο αυλ ίστερα απ'τι σπουδι γιατρι, δασκάλη και χτινιάτρι;

— Πός έτσι, γιατρι; Διγίσι-μας, πές-μας — παρακαλύσε με αδίνατι φονι ο άρροστος, το πρόσωπο του οποίου είχε το χρώμα του άμυ.

Κι ο Αχμετ διγίθηκε, προς ι είντροφί-του, που σπουδάζανε μαζί μ'αφτον στο σχολιο του Κρασνοβοτσκ, πήγανε ίστερα να σπουδάζουνε στο Λεβινγκρατ, στη Μόσχα και στο Μπακν. Επιτα έβγαλε απ'τιν τσέπι-του τσαλαχομένο γράμα μέσα σε μαβι φάκελο.

— Να, — ίπε, — αφτο μου το γράφι ο Μπαμπα Γρζνγκεθ απ'τι Μόσχα. Αφτος μαθένι τώρα στο αγροτικο ινστιτούτο. Θα γίνει επιστίμονας χτινοτρόφος. Οχτο χρόνια πριν αφτος έτρεχε κσιπόλιτος μέσα στο αύλ-μας, σαν εκίνο το πεδι, που κάθετε πάνω στο τσουβάλι.

Εδixε με το χέρι-του το Μπερτι. Ο Μπερτι κοκίνισε και γέλασε.

Ο λόγος του Αχμετ ήταν φλογερός. Ολι άκουαν νέα, προτάκυστα γι' αφτους πράγματα. Ολι ος τώρα σκέφτονταν, ότι τα γράματα χριάζοντε μονάχα για να διαβάσι κανεις το κοράνι και να κρατίσι το λογαριαζμο τον προβάτον, αν αφτα ίνε πολλα.

Σε κανενος όμοις κεφάλι δεν περνύσε, ότι τα πεδια του αυλ μπορούν να γίνουνε γιατρι, γραμματιζμένι χτινοτρόφι, δασκάλη.

— Κσέρις τί, Αχμετ, οργάνωσε σχολιο, — ίπε ο άρροστος. — Εγώ να σε βοιθίσο δε μπορο, νά το πεδί-μου ο Νυρι θα σε βοιθίσι, μονάχα πάρτονε να μάθει.

Ο Νυρι πίδισε απ'τι θέσι-του.

— Πεσ, τί πρέπι να κάνο! Εγώ θα σε βοιθίσο. Θέλις, εμεις με τον Μπεκζζαν άδριο αρχίζουμε να σκάφουμε ένα πιγάδι ακόμα;

— Τέτιο σχολιο, όπος λες εεις, εμεις θέλουμε, φόναχσε ο κοχινογένις.

Ο Κλιτς τον τίναχσε απ'το μανίκι, ολα ο κοχινογένις μονάχα τραβίχτικε απ'αφτον.

Και άκσαφνα όλι αρχίκανε να φονάζουνε, να παρακαλύνε και να απετύνε:

— Φέρε το σχολιο, πότε θα έχουμε σχολιο;

Ι φονες κσιπνίσανε τον Ανγάι. Αφτος αποχιμήθηκε βάζοντας κάτω απ'το ριτιδομένο μάγυλό-του το απο προβια καπέλο-του.

— Σχολιο θελίσανε, — μυρμούριζε. Στενάζοντας έδεσε τα σαντάλια στα πόδια του κ' έφιγε απ'τιν χιμπίτκα.

Απο πίσω-του σιγα-σιγα βγήκε ο μολας, ο Κλις γε άλι διο μπείδες. Τον καμ-
πουρμίτι τον αφίσανε να παρακυλθίσι πός θα παι ι σινέλεφσι ως το τέλος.

Ιστερα απο λίγο τέλιωσε ι σινέλεφσι.

Πάλι πίνανε τσάι, αφτι τι φορα όμος ένσο, μπροστα στιν χιμπίτχα. Εχι ι γι-
νέχες στρόσανε τα χαλια.

Ο πρόεδρος τυ αυλσобиет πήρε ένα μικρο άσπρο χαλι, τόδαλε κσέχορα κε
άρχιζε πάνο ε'αφτο να χάνι το ναμάζι-τυ — να προσέρχετε, δ.λαδι, στον Αλαχ.
Ο πρόεδρος πότε έπεφτε γρίγορα στα γόνατα, πότε σιχόνονταν, διπλόνοντας τα χέρια,
έπιτα τα άνιγε κε είχονε τα μάτια στον υρανο. Στις άλες χιμπίτχες επίις προσεφ-
χότανε ι άνδρες. Ολι αφτι κάνανε το σινιθιζμένο ναμάζι-τους, γλίγορα, με αδιαφορία
όπος κάνουνε τις γυμναστικες ασκίσις.

Ο Αχμετ σιοπόντας χίταχε τον πρόεδρο κε γίριζε στο άλο μέρος.

«Γι' αφτο ίνε νορις ακόμα να μιλήσο. Ας προσέρχετε στιν όρα», κσέφτικε
ο Αχμετ. — Γρίγορα θα πάψει να κλίνι το κεφάλι.

Βράδιασε. Ι νίχτα δροσ:ρι, σχοτινι.

Ι νκαμίλες κε τα πρόδατα χιμόντανε στο ίπεθρο. Ι άνθροπι χιμόντανε στις
χιμπίτχες.

Μονάχα ο Μπ:ρτι ακόμα δεν χιμίθικε. Αφτος κσαπλομένος δίπλα στον Αχμετ
κσέφτονταν: «Τί άνθροπος ίνε ο Αχμετ; Καλος άνθροπος ίνε. Αλα γιατί τι νίχτα
έβγαλε τα ιποδιμάτά-τυ κε τιν ιμέρα μπένοντας στιν χιμπίτχα δεν τα έβγαλε; Γιατί
δεν έκανε ναμάζι;»

Τιν άλι μέρα, μόλις φάνικε ο ήλιος, ο Αχμετ, ο πρόεδρος τυ αυλσобиет, ο
Νυρι κε ο κοκινογένις Κυρμπαν πίγανε στο γιτονικο αυλ Σσιχ-Κυι. Τρις μέρες έλιπαν.

Σ'όλες τις χιμπίτχες τυ αυλ Ιρακλι ι μόνι ομιλία ίταν για το σχολιο κε για
τιν τελεφετία σινέλεφσι.

Στιν χιμπίτχα τυ μολα επίις μιλούσανε για το σχολιο, αλα μιλούσανε
πειθιριστα.

Εχι κάθονταν μυσαφίρις άλος μολας απ'το αυλ Σσιχ-Κυι.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

6

Ο Μπερτι έτρεχε μέσα στην χιμπίτκα-τους.

— Ερχοντε! Ι χιμπίτκες έρχοντε! φώναξε ο Μπερτι κε πιδόντας πάνο απ' τις τρομαγμένες κότες, έτρεχε πάλι στην αβλι.

Ι Υζ'λ έβαλε τι Μάια στην κύνια κε έτρεχε κατόπιν-του.

Ο πάτερας του Μπερτι χίταξε έκσο απ' την χιμπίτκα, φόρεσε τα παπούτσια-του, το κάπελο-του κε επίσης θγίκε.

Ένα καραβάνι απο πέντε νχαμίλες πλίσιάζε στο αυλ.

Ο κερς ήτανε δροσερος. Μόλις φάνικε ο ήλιος. Το αυλ όμως κσίπνισε πιτ.

Φορόντας τις χιτόνες ι άνδρες έδγεναν απ' τις χιμπίτκες, τρέχανε τα πεδια. Τραβόντας πίσο τον κατσα χίταζαν κ' ι γινέκες.

— Ινε απ' το Σσιχ-Κυι; ροτύσαν ι μια τιν άλι.

— Απ' το Σσιχ-Κυι.

Ανάμεσα στα φορτία, που φέρνανε, πρώτα απ' όλα χιτιπύσανε στα μάτια διο κσίλινες στρονχιλες στέγες. Αφτες έμιαζαν με καπέλα μανιταριου.

Το καραβάνι σταμάτιζε. Το περικίχλοσε ο λαος.

Οταν στο αυλ έρχετε νέα χιμπίτκα, κανένας δεν απορι. Γιατι άλες χιμπίτκες έρχοντε, κε άλες φέβγυν — όλι σινίθισαν σ'αφτο κε για το αυλ ένα τέτιο πράγμα δεν ίνε νέο.

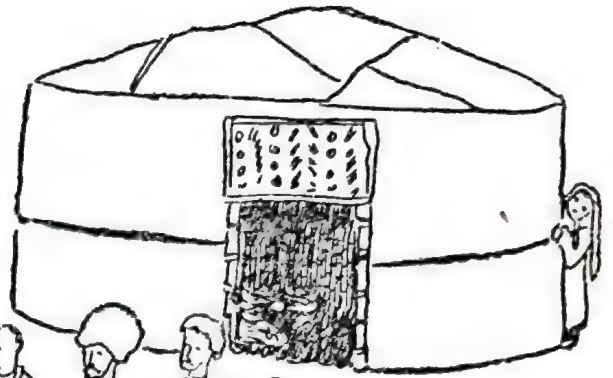
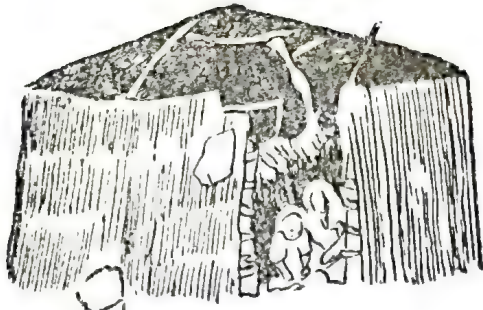
Μα αφτες ήταν ι πρώτες διο χιμπίτκες απ' το Σσιχ-Κυι. Θα πι το Ιρακλι κε το Σσιχ-Κυι θάχυνε σχολιο.

Το καραβάνι στάθικε.

Διο τυρχμένι απ' το Σσιχ-Κυι πίγανε να διαλέκxυνε μέρος για τις χιμπίτκες-τους. Στα αυλ κοθένας βάζι τιν χιμπίτκα-του εκι όπου θέλι.

Διαλέκxανε το μέρος. Ινε δίσχολο να πι κανις, γιατί άρεσε στους νεοφερμένους αφτο το μέρος. Τα άλα μέρι γίρο δεν ήταν κολίτερα, ύτε χιρότερα. Παντο ο ίδιος άμος τα ίδια ανκάθια.

Αρχίσανε να κσεφορτόνυνε το καραβάνι. Ι νχαμίλες ιπάχυα γονάτιζαν στον άμο, λιγίζοντας τα πόδια σαν διπλομένο μέτρο. Μια ομάδα άντρες κε πεδια απ' το αυλ Ιρακλι βοιθύσαν τους νεοφερμένους να κατεβάxυν τα τρυβάλια με τ'αλέδρι, να λίσυν

απ'τα σαμάρια τος κσίλινος τίχους τον χιμπίτκον, τα τιλιγμένα χαλια, τις πόρτες-
Ολο το φορτίο το κατεβάσανε στι μέσι τυ αυλ — εκι, όπου θα ετιθουν ι δια-
νέες χιμπίτκες.

Ελέφθερο πια το καραβάνι γίρισε πίσο στο αυλ Σσιχ-Κου για τα επίλιπα
πράγματα τον νεοφερμένον. Εκίνα, πυ φέρανε, τ'αφίσανε χωρις καμια επίβλεψι πάνο
στον άμο. Στο τυρχμένικο αυλ δεν ίνε ανάνκι να φιλάγοντε τα πράγματα. Εκι
χλεψεις καμια φορα δε γίνοντε.

Προς το βράδι ι ίδιι διο τυρχμένι, ι νικοχιρέι τον χιμπίτκον, ίρθανε πάλι,
αφτι τι φορα με τις γινέκες κε τα πεδια.

Τόρα πάνο στις νχαμίλες, ανάμεσα στα τσυβάλια κε τα χαλια, καθότανε, όπως
τα πυλια μέσα στις φολιες, ι γινέκες κε τα πεδάκια.

Στα σαμάρια τον νχαμίλον απ' τα δεξια ιε αριστερα ίτανε δεμένα στρόματα
γιομάτα μολι, παπλόματα, προσκέφαλα κε πικιλόχρομα τσυβάλια.

Μέσα στα τσυβάλια θρίσκονταν χότες νισταγμένες, ζαλιζμένες απ' το δρόμο. Κά-
μπες ορες αφτες κυνιόνταν πάνο στα σαμάρια τον νχαμίλον. Πίσο απ' το καραβά-
ε τρέχανε πρόβατα, γίδες κε διο άσπρα κίλια.

Ολα τα πράγματα τα μιράσανε σε διο σορος. Κάθε σορος ίνε το νικοχιριο
νάθε ιχογένιας.

Ι άντρες σαλάγισαν τις νχαμίλες κε τα πρόβατα στο πιγάδι να τα ποτίσουν.
Κε ι γινέκες αρχίσανε να φσιάνουν τις χιμπίτκες πάνο απ' τος σορος τον πραγμάτων.

Διο μαζι πέρανε το διπλοτο κσίλινο τίχο κε τον ανίκανε στα διο μέρι, όπως
ανίγετε ι αρμόνικα. Ιστερα δέσανε τα διο αφτα κοράτια τυ τίχου — θήικε στρονχι-
λο περίφραγμα, λίγο χαμιλότερο απ' το ανάστιμα τυ ανθρωπού.

Κε όταν ι μανύλες δέσανε όλα τα τέσιρα μέρι τυ τίχου κε θάλανε αναμετα-
κι στις άκρες τα πλέσια τις πόρτας, — βήικε στρονχιλο, σαν κόσκινο, περίφραγμα
με πόρτα.

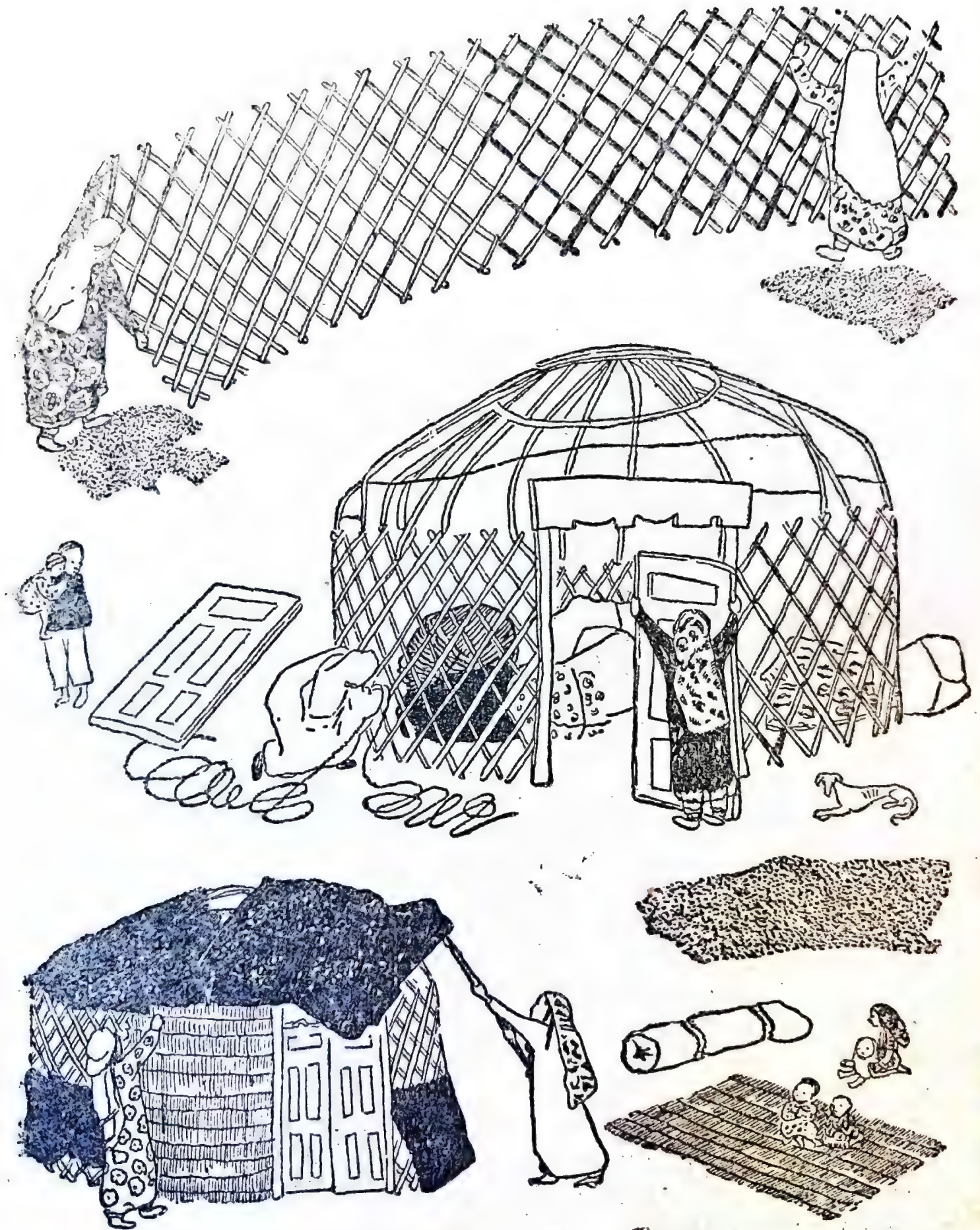
Ιστερα αφο το περίφραγμα το περιχιχλόσανε με μάλινη τενία, περνόντας τις
άκρες-τις ανάμεσα απ' τις τρίπες τυ διχτιυ, για να στέχι καλα ι χιμπίτκα, για να
μι κυνιέτε απ' τον αέρα.

Απάνο βόλανε τι στρονχιλι στέγι κε τι δέσανε με σχινια.
Για το σνιασιμο τις χιμπίτκας δε χριάζοντε καρφια, ότε σορνιρ. Ολα τα δε-
ναμόνουν με τα μάλινα σχινια κε τις τενίες.

Ο σκελετος τις χιμπίτκας ίταν έτιμος, έμιυζε με κλυβι: όλος κσίλινος, διχτιος.
Κε όταν, επιτέλους σκεπάσανε τος τίχους κε τι στέγι με τον κατσα, γένικε
στρονχιλο, σκοτινο σπιτι. Τος τίχους επιπλέον τος περιτιλίξανε απ' έχσο με διπλε
πσάθα φσιαζμένι απο χαλάμι.

Ι χιμπίτκα ίταν έτιμι. Αφτι δεν ίχε καμια διαφορα απ' τις άλες χιμπίτκες
τυ αυλ. Τι φσιάζανε ι μανύλες σε διο ορες το όλο.

Να κυβαλίσουν τα πράγματα στο νέο σπιτι δεν ίτανε ανάνκι, γιατι το σπιτι
φσιάζει πάνο στα πράγματα.

Σκοτίνιαζε. Τι δέφτερι κιμπίτκα δεν πρόκαναν να τιν στίκουνε τιν ίδια μέρα. Ι διο ιχογένιες — δεκατέσσερες πειχες — μίνανε να κιμ θύνε τι νίχτα σε μια κιμπίτκα. Ανάψανε φωτιά. Νικοκιρέβονταν κ' ι διο μανύλες. Το ρίζι έδραζε μέσα στο χαζάνι. Τα πεδία θέλανε να φάνε, θέλανε να κιμιθουν: φονάζανε κε κλέγανε. Στην κιμπίτκα ήτανε 10 πεδία διάφορις ιλιχ'ιας.

Γρίγορα έζβιζε ι φωτιά κε ι κιμπίτκα γέμικε όλος διοόλυ σκοτινι. Δεν άναβε ότε ένα κάρδουνο.

7

Πέρασε μια οδομάδα κε απ' το αυλ Σειχ-Κουι δεν ίσθανε άλες κιμπίτκες. Το χάκυ δεν πίγανε ο μολας με τον Κλιτς στο αυλ Σειχ-Κουι.

Στι μέσι τυ αυλ ο πρόεδρος κε ο κοκινόπος Κυρμπαν αρχίκανε να σκάβουνε νέο πιγάδι. Ο Νουρι, ο Μπεκζζαν κε όλι ι νεολέα τυ αυλ τος βοιθούσε.

Ι γέροντες, πυ περνόσαν απο κι, μυρμούριζαν.

Αλα κίνι, πυ δύλεδανε, δεν ακύνε τυς γέροντες. Αφτι διαζόντνε. Προς το παρον έφτανε το νερο για όλος, μα θ' αρθύνε κε άλες κιμπίτκες. Ο Ιύλις κε Αβγυστος ίνε ι πιο ζεστι μίνες, θα πι, πως, σ' αφτο τον κερο χριάζετε περικότερο νερο κε το νερο στα πιγάδια λιγοστέδι. Πρέπι γρίγορα να σκάψουνε τουλάχιστο ένα πιγάδι, αλιος στυς ζεστus μίνες δε θα φτάσι το νερο.

Σκάφτοντας το πιγάδι ο πρόεδρος, όλο κε χίταζε προς το μέρος τυ αυλ Σειχ-Κουι. Αλα κιμπίτκες δε φένονταν.

— Πολι αργα ετιμάζοντε, — λέγι ο κσανθομάλις Κυρμπαν.

— Κε όμος τόσο κερο κσοδέψαμε να τυς πίσυμε, — αναστέναζε ο πρόεδρος, σκυπίζοντας το ιδρομένο πρό:σπό-τυ. — Πιγέναμε απο κιμπίτκα σε κιμπίτκα, στον καθένα εκσιγύσαμε τιν ιπόθεσι απο δέκα φρες. „Θέλετε σχολιο;“ „Θέλομε σχολιο“. „Ε, τότε περάτε στο αύλ-μας!“ „Οχι, ανίστε σχολιο εδο στο δικό μας το αυλ Σειχ-Κουι“. „Πό: εδο σ' εας; Εδο υπάρχουν μονάχα έντεκα κιμπίτκες, εσις έχετε το όλο ιχοιέκι πεδία. Αν θα ανίξομε σχολια σε τέτια αυλ, δά:καλι δε φτάνουνε. Περάτε σ' εμας στο αυλ Ιρακλι — σ' εμτς κε τα βοσκοτόπια χαλίτερα ίνε κε ι κοπερατίδα κοντα ίνε. Αν δεν περνάτε τόρη, με τα ένα χρόνο θα φύγετε απ' εδο. Κιτάχστε, πως ο άμος έρχετε απάνο-σας. Κόψτε το σακσαυλ κε να ο άμος θα σας σκεπάι“. „Αφτο σοστο ίνε, — λένε, — θα περά:ουμε“. „Πότε;“ — ροτύμε. „Αδριο“. Νά-συ λιπον το άδριο!

Όταν το πιγάδι ήταν πια μισοέτιμο, ο πρόεδρος, έχασε τιν ιπομονι-τυ, χάθικε ετ' άλογο κε έριγε πάλι στο αυλ Σειχ-Κουι. Τέσσερες μέρες αρτος δεν φένονταν, κε τιν πέμτι μέρα απο μακρια φάνικε σκόνι, πυ σικόνονταν πειλα. Ίταν ο πρόεδρος, πυ γίρικε κε απο πίσο-τυ έρχονταν το καραβάνι.

— Εφτα κιμπίτκες με μιας! Εφτα κιμπίτκες με μιας! φονάζαν τα πεδία.

Τόρα στο αυλ Ιρακλι υπίρχαν ενια κιμπίτκες πυριπάνο. Κε στο Σειχ Κουι μίνα-νε μονάχα διο. Διο παλιες καπνιζμένες κιμπίτκες στι γιμνι στέπι. Ι νικοκιρέ-τυς

δεν θελίσανε να περάσουνε στο νέο μέρος. Τί τους χρειάζεται το σχολείο; Στι μια χιμπίτχα ζι ο μολας κε εστιν αλι ένας γέρος εκατο χρονον, με τιν εκσιντάχρονη κόρη-του.

8

Ολάκερο μίνα σκάφτανε το πιγάδι. Σε βάθος δεκαεφτα μέτρον επιτέλους βρήκανε νερο. Αφτο ήταν τέτιο, όπος κε στα άλα πιγάδια — καθαρο, όμος λιγάκι αλμιρο.

Ο Νυρι μαζί με τον Κυρμπαν πύγανε στο αυλ Γεζλι-Ατα. Απο κι φέρανε δυο μεγάλα κομάτια αζβεστόπετρας. Το ένα το τριπίσανε, κάνανε φαρδια στρονχιλι τρίπα κε σκεπάσανε μ' αφτο τιν τρίπα του πιγαδιου. Μέσον αφτισ τις τρίπας θα θγάλυνε το νερο απ' το πιγάδι.

Το δεύτερο κομάτι τις αζβεστόπετρας το τριπίσανε έτσι, όστε βγίκε πέτρινι σκάφι. Μέσα σ' αφτι τι σκάφι θα ποτίσουνε τα ζόα.

Στα παλια πιγάδια, ήτανε ακόμη πολι νερο. Απ' το νέο πιγάδι κανέναν δεν έπερνε νερο. Μονάχα ο Νυρι ερχόντανε σ' αφτο απ' τιν άλι άκρι του αυλ. Γιόμιζε το βέτρο νερο κε εδο κοντα στο πιγάδι έπινε λίγο, κε κάθε φορα έλεγε:

— Καλο νερο! Γλιχο νερο!

Κε νά, μια φορα έρχετε αφτος με το βέτρο-του στο πιγάδι. Ιτανε προι, νορις. Αρχισε να κσετιλίζι το μακρι σχινη, για να κατεβάι το βέτρο· άκσαφνα ιδε έματα πάνω εστιν πέτρα τις θρίσις.

Ερικσε το βέτρο κ' έτρεκε στον πρόεδρο.

Ο πρόεδρος κιτακε τιν πέτρα κε ίπε:

— Το εμα φρέσκο ίνε. Δόσε-μου το βέτρο.

Κατέβασε το βέτρο στο πιγάδι κε σάλισε τον πιθμένα-του.

Κάτι τριφερο ίνε κάτω. Πες τι μανύλα να συ δόσι το τσενκέλι.

Ο Νυρι έτρεκε έφερε ένα κσίλο απο κορμο σακσαυλ με τέσερα μιτερα κλονάρια σαν νίχια γάτας.

Το τσενκέλι το δέσανε στο σχινη, το κατεβάσανε κάτω κε εφθις έπιασαν κάτι βαρι, μαλακο, σαν θρεμένο προσκέφαλο.

Τράβηξαν, άρχισαν να σέρνουν.

— Πρόβατο! — φόνακε ο Νυρι.

— Πρόβατο! — ίπε ο πρόεδρος.

Με όλι-του τι δύναμι ο πρόεδρος τράβηκε το σχινη κε ο Νυρι έπιασε με τα χέρια του, το μάβρο χνουδάτο θόλο κε τόριξε χάμο.

Ιτανε νέο αρνάκι. Ο λεμός-του ήταν κομένος. Κε ανάμεσα απ' τιν πλιγι φένονταν κομάτια-κομάτια κόκινο κρέας κε μαβιες φλέβες.

— Μόλις το σφάκσανε, — ίπε ο πρόεδρος. — Τι νίχτα κάνανε αφτι τι δουλι.

— Το πιγάδι γένικε χαράμι, ακάθαρτο πιγάδι, — σκιθροπα μυρμούρισε ο Νυρι. — Κανέναν τώρα δε θα πάρι απ' αφτο νερο.

Ο πρόεδρος εκέφτικε λιγάκι κε έπιτα ίπε σοβαρά:

— Όλος διόλυ φρέσκο το αρνάκι. Υτε τρις όρες έπεσε, κε το νερο κριο. Κα-
νένα κακο δε σινέβικε. Το νερο πίνετε. Μονάχα τί άνθρωπος ήταν αφτος, πυ έκανε
αφτι τι δουλι;

Ο Νυρι χίτακε το αρνάκι κε ίπε:

— Κατεργάρις άνθρωπος τόκανε αφτο. Το ένα αφτι τόκοψε. Κε αφυ δεν
έχι αφτι θα πι πως δεν έχι κε κανένα σιμάδι. Πός να το γνωρίσις, πιανυ ίνε
το αρνάκι;

— Εγω θα το μάθο! — φόνακε ο πρόεδρος. Όλο το αυλ θα σικόσο. Όλα
τα πρόβατα θα μετρίσο.

— Δεν ίνε ανάνκι να μετριθουν — ίπε ο Νυρι, — πρέπι τον τσοπάνι να
ροτίσουμε, ο τσοπάνις γνωρίζι όλα τα πρόβατα. Στάσω εδο, φίλαγε το αρνάκι. Εγω
θα φέρο τον Μπεκτζαν.

Ο Νυρι έτρεκε στο παλιο πιγάδι, πυ θρίσκονταν στυν άλι άκρι τυ αυλ. Κοντα στο
πιγάδι σαν ομίχλι σιχόνονταν ι σκόνι. Εχι κοντα στυν πέτρνι σιάφι στριφογυρνύσαν
τα πρόβατα μάβρα κε πικιλόχρομα. Ανάμεσα σ' αφτα στέκονταν ένα γέρικο γαιδούρι
με κσίλινο σαμάρι.

Ιτανε το κοπάδι τυ Κλιτς.

— Μπεκτζαν! φόνακε ο Νυρι τον τσοπάνι. — Πάμε στο νέο πιγάδι. Με-
γάλο κακο σινέβικε!

Ο Μπεκτζαν κύνισε το κεφάλι-τυ, άφισε πάνο στο σαμάρι τυ γαίδαρου το
τσοδάλι-τυ κε σιοπόντας ακολουθίσε το Νυρι.

— Πιανύ ίνε αφτο το αρνάκι; ρότισε ο πρόεδρος το Μπεκτζαν.

Ο Μπεκτζαν κύνισε το αρνάκι με το κσιπόλιτο πόδι-τυ, το γίρισε στυν άλι
πλεθρα κε σιγα ίπε:

— Διχό μας ίνε το αρνάκι. Τυ νικοχίρι-μυ. Ο Κλιτς χτες το δράδι το πί-
ρε για το μεσιμερινο φαγι. Το αρνάκι αφτο ίνε τις μάβρις προβατίνας, πυ έχι το
παχι κυροκ. Εγω καλα κέρο. Όταν το αρνάκι αφτο ήταν όλος διόλυ μικρο, έσπασε
το πσινο πόδι-τυ. Νά, χίτακε — το σπαζμένο πόδι δε γιατρέφθικε καλα.

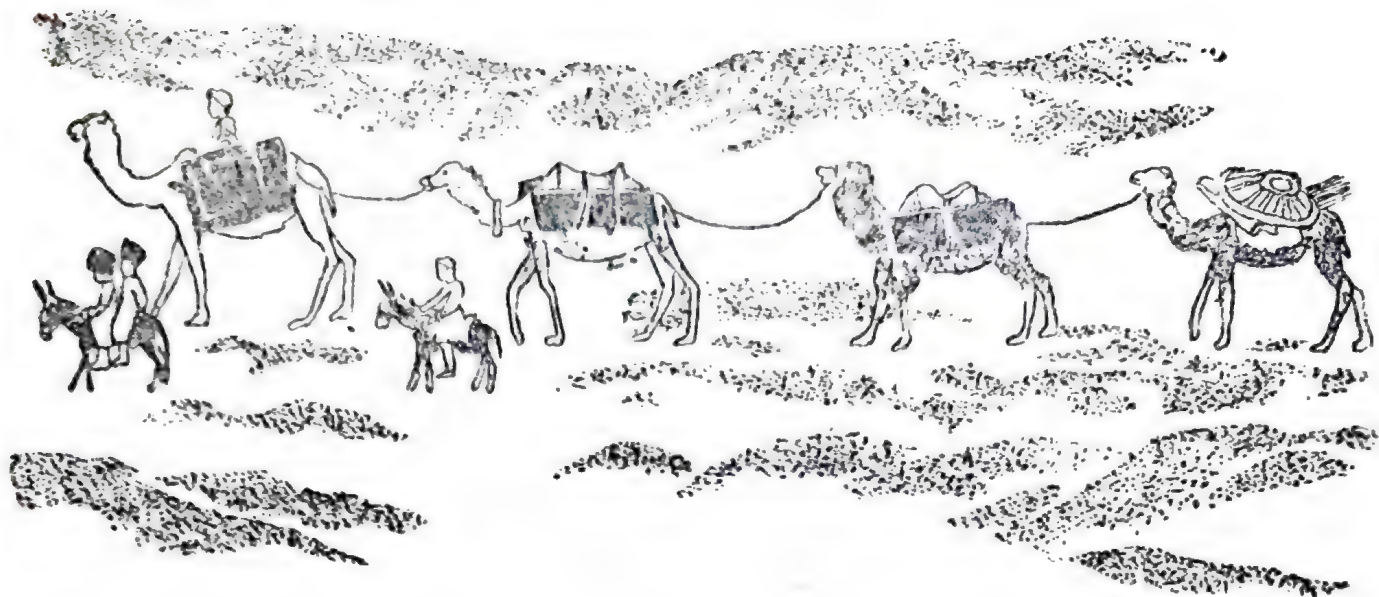
Ο Μπεκτζαν έσκιπσε πάνο στο πρόβατο, κύνισε το στραβο ποδάρι-τυ, πυ
έμινε παχι κοντα στο κλίδομα.

— Σαν πως τόκσερα, πως ο Κλιτς τόκανε αφτο, — ίπε ο πρόεδρος κε πίγε
στυν κιμπίτκα τυ.

9

Κίνι τιν ημέρα κατα το μεσιμέρι, όλι ι ομιλία τον νεοφερμένον απ' το αυλ
Σσιχ-Κυι ήταν για το νέο πιγάδι.

Κάπιος διάδοσε διάφορες κακες φίμες. Λέγανε, ότι το νέο πιγάδι γένικε χα-
ράμι, ακάθαρτο, ότι στο νέο πιγάδι θρέθικε πσοφίμι κε στα παλια πιγάδια τος
νεοφερμένους, πυ ίρθαν απ' το Σσιχ-Κυι, δε θ' αφίζυν. Στυς ζεστους μίνες δε θα φτάι
το νερο για τος παλιω; κατίκος — θα πι, πρέπι να φίγουμε πίσο στο Σσιχ-Κυι.

Κι ακόμα λέγανε, ότι στο Κρασνοβοτσκ δε δόσανε χιμπίτκα-σκολιο για το αυλ Ιρακλι, γιατι τιν ίχανε δό:ι πια σε άλλο αυλ.

Απ'τι στιγμή, πυ έφίγε ο Αχμετ στο Κρασνοβοτσκ, καμια ιδ:σι απ' αφτόνα δεν πέρανε. Τον Αχμετ τον ονομάζανε καφχιζιάρι κε πσέφτι.

Ο πρόεδρος όλος διόλυ έχασε τιν ισιχία-τυ. Σιχνα χίταζε στο βορα, μίπος έρχεστε ο Αχμετ.

Ροτόσε όλα τα караβάνια, πυ περνύσαν απ' το αυλ, αν κέρυνε, πότε θα φέρυν τιν χιμπίτκα-σκολιο για το αυλ Ιρακλι;

Ι άνθρωπι όμος, πυ περνύσανε με τα караβάνια, κέρανε καλα τιν τιμί-το αλεβρυ, τυ ριζιυ, τυ τσαιυ κε τις ζάχαρις, γιατι αφτι επέστρεφαν απ' τιν κοπερα-τίβι. Μπορύσανε να διγιθύνε, σε τι τιμι, δύνυν ι νταιχάνι το μαλι στο κράτος, γιατι κε αφτι παραδίνανε το μαλί-τους. Αλα για τιν χιμπίτκα-σκολιο αφτι τίποτα δεν άκουσαν.

Εφθασε ο Ιύλις. Ο μολας απ' το αυλ Σσιχ-Κυι προσκαλύσε τις χιμπίτκες-τυ να επιστρέψυν στο αυλ. Ο μελας τυ αυλ Ιρακλι επίσης τυς συμβόλεθε να πάνε.

Ι μια χιμπίτκα σικόθιχε πια κε έφίγε.

— Γιατί να μίνουμε; Σκολιο δεν έχι, νερο δε φτάνι, — έτσι λέγανε ι άνθρω-πι απ' το αυλ Σσιχ-Κυι.

— Πός δε φτάνι; Σχάψαμε άλλο νέο πιγάδι, έλεγε ο πρόεδρος.

— Ο μολας ίπε: το πιγάδι—χαράμι ίνε, — απαντύσαν ι άνθρωπι απ' το Σσιχ-Κυι.

— Χαράμι, χαράμι! επαναλαβένανε ι γέροντες.

Απ' το νέο πιγάδι πέρνανε νερο μονάχα ο πρόεδρος κε ο Νυρι.

— Γρίγορα να έρχονταν ο Αχμετ! — αναστέναζε ο πρόεδρος.

Κε νά, μια φορα αφτος σέλοσε τ' άλογο:

— Πιγένο στο Κρασνοβοτσκ! Με τον πιο σίντομο δρόμο.

Ο Μπερτι κε ι Υζιλ σιοπόντας χιτάζανε, πός ο πατέρας-τους έβαλε τα τσυ-ρέκλι στο τσυβάλι, πός αφτος έπερνε κριθάρι για το δρόμο.

Ο πρόεδρος πίδισε πάνο στο άλογο κε χάλπασε.

10

— Ο Αχμετ έρχεστε, ο Αχμετ! φόναζαν τα πεδια στο αυλ.

— Πό ίνε ο Αχμετ; — ροτύσαν ι ενίλικι, θγένοντας απ' τις χιμπίτκες-τυ. Μακρια στι στέπι φάνικαν τέσερες νχαμίλες.

Ι άντρες έτρεκσαν στιν προιπάντισί-τους. Τρένσανε κε ι νέι.

Ολι ι χάτικι τυ αυλ Ιρακλι — άντρες, γινέκες, πεδια — βγίκανε στιν προι-πάντισι τυ караβανιυ.

— Καλιμέρα σίντροφι, — φόνακσε ο Αχμετ πάνο απ' τιν νχαμίλα. Με κα-νένα τρόπο δεν μπορύσα γάρθο νορίτερα. Πολι κερο πρέπι να φροντίσι κανένα, όσπυ να πάρι όλα.

— Σ' εμας όμως μια χιμπίτκα έφριγε στο Σειχ-Κου. Κε σίμερα τρις ακόμι ετιμάζοντε να φύγουν, — ίπε με λίπι ο Νουρι. — Πίγενε Αχμετ, να τος πς να μ φύγουνε. Εμς τος το ίπαμε, αλα δεν μας άκουσαν.

Ο Αχμετ κατέβηκε απ' τιν νχαμίλα κε πίγε κατεφθίαν προς το μέρος, όπου πάνο ετι γι θρίσκονταν ένας σορος απο διάφορα σπιτίσια πράγματα. Γίρο στο σορο πιγενοέρχονταν ι ικογένια.

— Ε, νικοχίρι, — ίπε ο Αχμετ. — Πάμε να στίσουμε τιν χιμπίτκα-σκολιο. Κίτακε τί έφερα εγο για τα πεδιά-συ απ' το Κρασνοβοτσκ!

Ο Αχμετ έπιασε απ' το χέρι το νικοχίρι τις χιμπίτκας κε τον πίγε κοντα στο καραβάνι-τυ. Πίσο απ' αφτους πίγανε κε ι άλι νεοφερμένοι απ' το Σειχ-Κου.

— Σ' αφτο τον κερο προχάναμε πια να σκάψουμε το πιγάδι! έλεγε στο δρόμο ο Νουρι, χιτάζοντας τον Αχμετ στα μάτια.

— Το πιγάδι σας όμως χαράμι ίνε. Έπεσε μέσα πρόβατο! — φόνακε ο χαμπυρομίτις μπείς.

— Δεν έπεσε, αλα το ρίχανε, — ίπε ο Νουρι, κε διηγήθηκε στον Αχμετ όλη τιν ιστορία, πυ έγινε με το πιγάδι.

— Αμ πύ ίνε ο πρόεδρος; — ρότιζε ο Αχμετ.

— Μόλις έφριγε στο Κρασνοβοτσκ. Πολι κερο σε περίμενε, κε κατόπι απορά- ρισε να πάι ο ίδιος να σε βρι, — ίπε ο Νουρι. — Το άλογό-μου τρέχι γοργα. Θι τρέκσο να τον φτάσο.

Κε έτρεχε ο Νουρι να σελόσι τ' άλογο.

Όλο το αυλ μαζέφτικε γίρο στο καραβάνι. Πάνο απ' τις νχαμίλες κατεβάζανε κάτι πράγματα, πυ πρότι φορα τα έβλεπαν.

Διο νχαμίλες ίτανε φορτομένες μακρια μάδρα τραπέζια.

Ίτανε θρανία για το σκολιο.

Ι χάτικι τον αυλ δεν κσέρυνε, τι ίνε τραπέζια, καθίζματα, κρεβάτια, ντυλάπια.

Χαλια, στρόματα, τσυβάλια, προσκέφαλα, παπλόματα, σαμάρια — νά τα έπι- πλα τις χιμπίτκας.

Τσαερα, άβαθες κύπε; — πιάλες, κσίλινα κυτάλια, βέτρα μεταλικά κε απο θερμα προβάτο, κσίλινα πιάτα για τα τσυρέκια, ψαλίδια για το κύρεμα τον προ- βάτον, κσίλινες σκάφες για το πλίσιμο, — νά το νικοχιριο τις χιμπίτκας.

Στο αυλ κανέναν χαμια φορα δεν ίδε θρανία. Αλα τέτια θρανία δεν ίδανε κ'ι μαθιτες τις πόλις. Στα δικά-μας σκολια τέτια δεν ιπάρχουν.

Μπροστα σ'αφτα τα θρανία μπορι να καθίσι κανς μονάχα πάνο ετι γι. Στον ενίλικο άνθρωπο έρχοντε ος τα γόνατα.

Κσεφοριόσανε τις νχαμίλες. Μαζέφτικαν ένα σορο πεδια. Έπιαναν τα θρανία με τα χέρια-τους, τα πασπάτεβαν. Τα θρανία ίτανε μάβρα, γλιστερα. Ίταν κενύργια— μίριζαν απο μπογια κε βερνίκι. Τα πεδια τα μίριζονταν.

Ο Μπερτι βγίκε πάνο σ'ένα θρανίο κε κάθισε καβάλα πάνο σ'αφτο. Ι Υζίλ τον κίταζε αφστια κε τον τραβύσε απ' το πυκάμισο.

Λίγο μακριά στέκονταν μια ομάδα γυνεκών, κρατώντας στα χέρια-τους βρέφι.
Ήταν κόκκινο πλίδος — όλοι ι τυρκόμενες ήταν ντιμένες σε κόκκινα. Στα κεφάλια-τους ήταν κόκκινα σάλια, πυ κατέβειναν στη ράχι-τους.

Όλοι σαν να ήταν καλοντιμένι. Στην πραγματικότητα όμως, όλες ι γινέκες φούρνανε τα καθιμερινα ρύχα-τους, αλυ χαμένα στη φωτιά κε αλυ μπαλομένα. Με αφτι τιν ενδιαζία πλάγιαζαν, τρώγανε κε δουλέβανε.

Ο Αχμετ έφτιανε τιν χιμπίτκα, ήχε πολυς βοιθυσ, μα όλοι ήταν άντρες. Κε ι άντρες στένουν τις χιμπίτκες χιρότερα κε πιο αργά απ'ότι ι γινέκες. Το κσεδί-πλομα κε το στίσιμο τις χιμπίτκας ήνε δουλια τις μανύλας. Μα στην χιμπίτκα-σκολιο μανύλα δεν ιπάρχι. Ι χιμπίτκα αφτι ανίχι σ'όλο το αυλ.

Ι χιμπίτκα-σκολιο έμιαζε όλες τις χιμπίτκες τυ αυλ. Μονάχα στο εσωτερικο-ις χιμπίτκας όλα ήτανε φκιαζμένα διαφορετικά. Πάνο στον άμο στέχανε τέσσερα θρανία. Ο Αχμετ τα έβαλε στη σιρα, το ένα πίσο απ'το άλλο. Πάνο στον τίχο χαμίλα έδεσε το μάβρο πίναχα κε κάτω απ'αφτιον πάνο στον άμο έβαλε το κιότιο με κομάτια χιμολίας.

Τα στρόματα, πυ ήχε ο Αχμετ δεν έφθαναν να σκεπάσι το κοματένιο πάτομα τις χιμπίτκας. Αλα ι κάτωτι τυ αυλ τυ φέρανε δικά-τους στρόματα κε χαλι.

Όταν σκοτίνιασε κε ι άνθρωπι σκορπίστικαν στις χιμπίτκες-τους, ο Κλιτς έβαλε το σαμάρι στ'άλογο κε κάλπασε προς το Νότο, στο Σειχ-Κυι.

Αφτι τι στιγμή απ'το θορα με μεγάλη ορμι τρέχανε διο καθαλάριδες. Αφτι ήσανε ο Νυρι κε ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ. Ίρθανε κατεφθίαν στο σκολιο, πίδισαν απ'τα άλογα-τους κε κίταξαν μες στην χιμπίτκα.

Μέσα στην χιμπίτκα ήταν σκοτάδι.

— Αχμετ, κιμάσε πια;—ρότισε σιγα ο πρόεδρος.

Κανένας δεν απάντισε.

Ο Νυρι άναψε σπέρτο, κε φότισε τα γίρο.

— Να τι σκολια έχομε! — ήπε ο πρόεδρος. Ο Νυρι άναψε άλλο σπέρτο κε έπιτα τρίτο. Ο πρόεδρος πασπάτεπσε τα θρανία, μίρίστηκε ένα κομάτι χιμολίας.

11

Ήταν προι πια, αν κε ο ήλιος ακόμα δε θήκε. Τα σίνεφα ήτανε θιμένα σε τριανταφιλένια χρώματα. Στην ανατολι ήχανε πια κιτρινίσι.

Ο Αχμετ γίριζε στο αυλ κε μάζεθε μαθητες.

— Τώρα θ'ανίχι το σκολιο! Όποιος θέλι να μάθουν γράματα τα παιδιά-τους τα στίλι σ'εμένα στο σκολιο, — έλεγε ο Αχμετ κε πήγενε στην παρακάτω χιμπίτκα.

Για να διλόσουν σ'όλους, ότι αρχίζουν τα μαθήματα, γίριζαν στις χιμπίτκες διο ακόμη — ο κσανθομάλις Κυρμπαν κε ο Νυρι.

Τον κερο αφτο γίριζε στο αυλ ο Κλιτς. Μαζί-τυ ήρθε κι ο μολας απ'το Σειχ-Κυι ένας μικρος, παχισ γέρος με κόκκινο πρόσωπο κε αρια γένια. Ο Κλιτς

καθότανε πάνο σε κόκκινο άλογο κι ο σίντροφός-του πάνο σε γαίδάρο. Εδίκσε με τα μάτια-του ο Κλίτς τον Αχμετ. Ο μελας σιοπιλα χώνισε το κεφάλι-του.

Ο Αχμετ πλισίσε στο σχολιο.

Εχι, μπροστα στην πόρτα καθόντανε πολλι άντρες. Τα πεδία, διάφορις ηλικίας, πέζανε με τον άμο. Ανάμεσά-τους βρίσκονταν πεδία τριον κε δεκατριον χρονον. Ο Μπερ-τι καθότανε πάνο στο κατόφλι, για να δι, τί γίνετε κε στην κιμπίτκα κε έξσο. Ι Υζιλ κρατούσε στα χέρια-τις τι Μάια.

Κε μέσα στην κιμπίτκα επίσης ήταν λαος.

Ο Αχμετ στάθηκε πάνο στο κατόφλι κε ίπε φωναχτα, για ν'ακούουν όλοι:

— Τα πεδία, πυ θα μάθουν στο σχολιο, ας έρχοντε μέσα στην κιμπίτκα να καθίσουν μπροστα στα θρανία. Εγώ θα σας δίκσο πως πρέπει να κάθιστε μπροστα στα θρανία. Τώρα αρχίζουμε τα μαθήματα.

Ο κόζμος, πυ βρίσκονταν έξσο, τράδισε προς τιν κιμπίτκα-σχολιο. Κόζμος ήταν πολις, μα ος τώρα κανις δεν ήθελε να κάθιτε μπροστα στο θρανίο.

Όλι, όπος φένετε, ίρθαν να κιτάκουν.

Κοντα στο κατόφλι σχηματίσθηκε μια μακρια σιρα απο παπύτσια κε σαντάλια. Μονάχα τα πεδία δεν ίχαν τίποτε να θγάλουν, γιατι ίρθανε όλα κσιπόλιτα.

— Μαθητες, καθίστε μπροστα στα θρανία. Τέσερες άνθρωπι στο καθένα. Πρέπει να κάθιστε έτσι, — ίπε ο Αχμετ κε κάθισε στα γόνατα μπροστα στο θρανίο, ακυμπόντας τυς ανκόνες-του πάνο σ' αφτο. — Πάνο σ' αφτο το θρανίο θα γράφετε, θα δάζετε το βιβλίο-σας όταν θα διαβάζετε.

— Πιός λιπον θέλι να μάθι; — ρότισε πάλι ο Αχμετ.

Κανις δεν απάντισε, κανις δεν πλισίασε στα θρανία.

Τα πεδία σιοπόσαν, κίταζαν σινχιζμένα τυς μεγάλους. Κ' ι μεγάλη αλιλοχιτάζονταν, πιθιριζαν κάτι κε δίχνανε ο ένας τον άλο.

Εκσαφνα στην κιμπίτκα χόθικαν διο γέρι, με άσπρα σαρίκια: ο μολας τυ Ιρακλι κι ο μολας τυ Σσιχ-Κυι. Απο πίσο-τους έρχονταν ι μπείδες. Καθίσανε κοντα στον πίνακα, κε ο μικρος ο μολας σίκοσε το χέρι-του.

— Εγώ νομίζο, — άρχισε να λέγι ο μολας απ' το Σσιχ-Κυι, — εγώ νομίζο, ότι πριν απ' το άνιγμα τυ σχολιου, πρέπει να πιστόμε, αν ο δάσκαλος, πυ στάλθηκε στο αυλ, ίνε ικανος να μάθι τα πεδιά-μας. Ετσι, Αχμετ, ελπίζο δε θα θυμόσις απο μας, τυς γέροντες, αν εμεις συ δίνουμε χάμποσες εροτίσις, για να μάθουν ι δίκαι άνθρωπι κοντα σε πιο δάσκαλο θα σπουδάσουν τα πεδιά-τους.

— Θέλετε να μιλίσετε; Καλα, ελάτε ας μιλίζομε αν δεν λιπάστε τον κερο, — ίπε θαρετα ο Αχμετ.

— Για τέτια δουλια δεν μπορι να λιπάτε κανις τον κερο, — ίπε ο μολας τυ Ιρακλι κε χαίδεψε τα άσπρα γένια-του. — Πέ:·μα:, σε παρακαλο, νέε δάσκαλε, μπορι ο άνθρωπος να ζίσι χορις θριςκία;

— Όχι μονάχα μπορι, αλα κε πρέπει! — ίπε ο Αχμετ. — Να εγώ κε χιλιάδες σιντρόφι-μου ζόμε κε εργαζόμαστε, κε φχιάνουμε νέα ζοι χορις θριςκία.

Κ' εἰς δύο μολάδες σιοπώντας χίταξαν τον πρόεδρο το αὐλ.

„Καλο δάσχαλο βρίνες για τα πεδια“.

Ο πρόεδρος ταραχτικε.

Ολι, πυ βρίσκονταν μέσα στην χιμπίτκα προσέχουν, περιμένουν, πως θα τελιό.
α αφτι ε είνχρσι.

— Τώρα απάντισέ-μας, ἴπε πάλι ο μολας το αὐλ Σσιχ-Κου — σε μια ερώτι.
εἰ ακόμη. Τί πρέπει να κάνι ο άνθρωπος, για να ζίσι ερτιχis στον κόσμο;

— Εγὼ νομίζω, — ἴπε ο Αχμετ, — ὅτι πρώτα απ' ὅλα πρέπει να διόξει τυ;
μπέιδες κε τυς μολάδες.

Ολι σιοπύσαν. Ο μολας το αὐλ Ιρακλι εἰκοσε πάνω τα φρίδια. Ο μολας το
αὐλ Σσιχ-Κου κοκίνισε.

— Κε τώρα, ἴσος, να μ' απαντίσετε κ' εἰς στην ερώτισι, — ἴπε με τι σιρά-
το ο Αχμετ. — Γιατί ο Κλιτς Μαμέτοφ ἔριξε το σφαγμένο αρνάκι στο νέο πιγάδι;

— Κ' εἰς απο πύ κσέρις, ὅτι εγὼ τῶρικσα; — θυμομένα ρότισε ο Κλιτς κε
πετάχτικε απ' τι θέσι τυ.

— Εγὼ ἔχω μάρτιρα, αν χρειάζετε, — ἴπε ο Αχμετ. — Δεν ἴνε ανάνκι να
πάμε να τον γιρέψουμε. Αφτος εδὼ ἴνε. Αφτος καλύτερα απο σένα γνωρίζει τα πρό-
βιτά-συ.

Μεσ την χιμπίτκα κσέσπασαν στα γέλια.

Ο Κλιτς ἔριξε το βλέμα-τυ μεσ την χιμπίτκα κε ἴδε τον Μπεκτζαν.

Ο Μπεκτζαν εἰσφροσε τα φρίδιζ-τυ κε τσαλάκονε μέσα στα χέρια-τυ το πα-
λιό-τυ φυντοτο καπέλο.

— Για πες, μίπος το νέο πιγάδι γένικε χαράμι με το να ἔμινε μέσα σ'αφτο
εἰς-τρις ὀρες φρέσκο, μόλις σφαγμένο αρνάκι; — ρότισε ο πρόεδρος το μολα.

— Οχι, το νέο πιγάδι δεν ἴνε χαράμι, — απάντισε ο μολας το αὐλ Ιρακλι. —
Απ' το νέο πιγάδι μπορῶμε να πέρνουμε νερο. Αλα στο νέο σκολιο δεν κάνι να
ἔδουμε τα πεδια.

Ἰ μπέιδες κε εἰς δύο μολάδες σικοθίκαie, φορέσανε τα παπούτσια-τυς κε βγίχαν
απ' την χιμπίτκα.

Ο Αχμετ τυς προβόδιζε με χαρόμενα μάτια κε ρότισε τα πεδια:

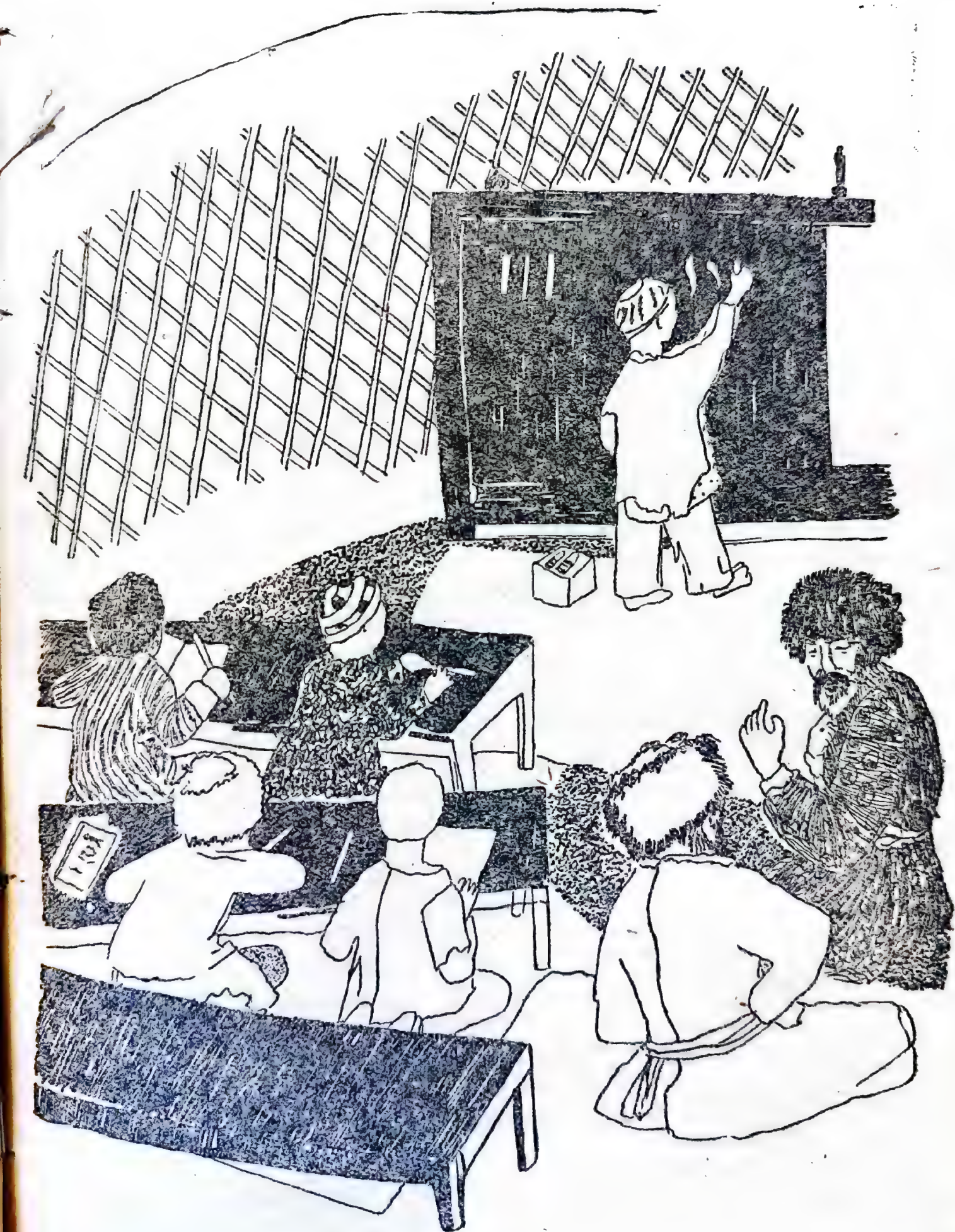
— Τί, φοβάτε να ἔρχεστε στο νέο σκολιο; Κανις δεν θέλι να καθίσι μπρο-
στα στο θρανίο;

— Μπερτι, — ἴπε στο γιό-τυ ο πρόεδρος. — Πίγενε κάθισε. Εἰς, βρε, ἴρθε;
για να μάθις.

Ο Μπερτι λέφθερα πλίσιάσε στο θρανίο κε κάθισε σ' αφτο ἔτσι, ὅπος ἔδικε
ο Αχμετ.

— Καλα, Μπερτι. Εἰς κσέρις να κάθεσε στο θρανίο, — ἴπε ο Αχμετ χαμο-
γελώντας.

— Κ' εἰς Μερετ; ενια χρονο ἴσε πια. Πίγενε κάθισε, θα μάθις μαζί με
τον Μπερτι — ἴπε ο πρόεδρος.

Αλλα ο Μερετ δεν κυνίδικε, αφτος φοβιζμένος κρατούσε απ' το μανίκι τον πατέρα-του.
— Πεδ.α, πιος λιπον θέλι να μάθι; ρότιζε ο Αχμετ.

Ι άντρες, πυ καθόντανε μπροστα, σπρόχνανε τα πεδια προς τα θρανία, αλα αφτα αντιστέκονταν. Ι άλι άντρες πσιθίριζιν αναμετακσι-τους κε χαμογελούςαν.

— Καλο σχολιο, ένας δάσκαλος κε ένας μαθιτις!

— Μερετ, έλα δο, — ίπε ο Αχμετ. — Δόξε το χέρι-συ, θα κιτάκσο, μπο-
ρις να κάθεςε στο θρανίο έτσι καλα, όπος ο Μπερτι. Κάθιζε να εδο, — ίπε, καθι-
ζοντας τον Μερετ στο θρανίο.

Ο Μπερτι τράθικε τον Μερετ απ' το χέρι. Ο Μερετ κάθισε.

Απ' το πλίθος βγίκε ένα πεδι με πλατι πυκάμισο, θαθιυ τριανταφυλιω χρώματος
κε κάθισε δίπλα με τον Μερετ.

— Πό; σε λένε; — ρότιζε ο Αχμετ.

— Κυρτ, — σιγα απάντιζε το πεδι, διορθόιοντας στο κεφάλι-του το προβίς ο
καπέλο-του.

— Ο Κυρτ ίνε γιός-μυ, — ίπε ο κοκινογένις Κυρμπαν.

— Οστε λιπον έχο τρις μαθιτες: ο Μπερτι, ο Μερετ κε ο Κυρτ. Πιος
άλος θέλι;

Ολι πσιθίρικαν, μα φοναχτα κανένας τίποτα δεν ίπε.

— Αν δε θέλι κανένας άλος να μάθι, εμς κε έτσι θ' αρχίκυμε, — ίπε
ο Αχμετ.

Ακατάλιλο ίτανε για τα πεδια κε αινίθιστο, για να καθίσουν στα θρανία. Ο
Αχμετ σταθικε μπροστά-τους κε ίπε:

— Πεδια, για να μάθετε, σας χριάζοντε βιβλία, τετράδια, μολίδια. Απ'εδο
κε θ' αρχίκυμε.

Απ' το τρυβάλι, πυ κρέμονταν στον τίχο τις κιμπίτκας, έβγαλε ο Αχμετ τρία
βιβλία, τρία τετράδια κε τρία μολίδια.

— Νά πάρε, Μπερτι, πάρε Μερετ, πάρε Κυρτ, — ίπε ο Αχμετ. — Στο
δικό-μας το σχολιο κάθε μαθιτις πέρνι βιβλίο, τετράδιο κε μολίδι. Ε, πεδια, πιος
άλος θέλι να μάθι;

Ο Μπερτι, ο Μερετ κε ο Κυρτ άρχισιν να κσεφιλίζουν τα βιβλία. Καθένας
απ' αφτος γρίγουρα-γρίγουρα εκσέτασε το β.βλίο-του κε πρόρτασε να δι κε το κσένο.

Απ' τις ικόνες κατάλαβαν αμέσος, ότι κε τα τρία βιβλία ίνε τα ίδια.

Ανάμεσα απ' το πλίθος διέσχισαν κε ίρθαν κοντα στον Αχμετ διο πεδια.
Αφτα κρατούσαν τα χέρια.

— Αφτο ίνε καλο, το ότι μονάχι-σας ίρθατε. Καθίστε, νά εδο, — ίπε στα
πεδια ο Αχμετ.

Τα πεδια ιπάκυα καθίσανε στο δέρτερο θρανίο. Ο Αχμετ έδοσε σ' αφτα επί-
εις απο ένα βιβλίο, τετράδιο κε μολίδι.

Ι μαθιτες εκσετάζανε τα νέχ-τους πράγματα. Αφτι ακόμα κσεφιλίζανε κε τις
άσπρες σελίδες τον τετραδίων, γιρέθανε να δρύνε ικόνες.

— Μπορο να μάθο; — σκιθροπα ρότιζε ο Μπεκζζαν, κατεβάζοντας πάνα στα μάτια το καπέλο-το.

— Βέβεα, μπορις — ίπε ο Αχμετ. — Ελα, κάθισε.

Στιν κιμπίτκα κσέσπασαν στα γέλια.

Τρέκζε γρίγογα, Μπεκζζαν! Βιδλίθ θα συ δόσουν! — φόνακζε ένας απ'τους γέροντες.

— Κερος να παντρεφθι, κι αφτος στο σκολιο ετιμάζετει! — ίπε ο άλλος.

— Απ' το γραματιζμένο τιοπάνι όλα τα πρόβατα θα σκορπισθουν, — ίπε ο τρίτος.

Ο Μπεκζζαν σινχίστικε, κοκίνισε κε έφιγε απ' τιν κιμπίτκα.

— Μπεκζζαν, γίρικε! — φόναζε τρέχοντας κατόπι-το ο Αχμετ, αλα ο Μπεκζζαν ότε το πρόσοπό-το γίρικε.

Ο Αχμετ πλισίασε στον πίνακα, πυ κρέμονταν στον τίχο, πήρε τιν κιμολία κε έγραψε τρις γραμες.

— Ελα δο, Μπερτι. Νά, πάρε τιν κιμολία. Κάνε στον πίνακα πτρόμιε γραμες.

Ο Μπερτι σιγα-σιγα, ζογράφισε στον πίνακα στραβες γραμες. Ι θεατες χαμογελόσαν.

— Σίμερα θα μάθουμε να γράφουμε γραμες, — ίπε ο Αχμετ κε τος ίπε να ανίκουν τα τετράδια. Αφτος πλισιάζοντας τον καθένα, τυ μάθενε πός να κρατίσει στο δεκσι χέρι το μολίθι, έδιχνε, πός να γράφουν τις γραμες.

Ι ιλικιομένοι επίσης δοκιμάζανε να γράφουν. Μα ο Αχμετ ίπε, ότι ι ιλικιομένοι θα μάθουν κσέχορα.

Ιστερα τα πεδια μαζι με τον Αχμετ κιτάζανε τις ιχόνες τυ βιβλίου κε με μια φωνι λέγανε τιν ονομασία κίνου, πυ ίτανε ζογραφιζμένο στιν ιχόνα.

— Δέντρο, νκαμίλα, πιγάδι, άλογο Αγατζ, ντιυε, κοι, ατ.

Τέλιοςαν τα μαθίματα. Ι μαθιτες τρέκσανε στο σπίτι με τα βιβλία, τετράδια κε μολίβια-τους.

Στο σπίτι ο Μπερτι άκουσε, πός μάλονε τιν Υζιλ ι μιτέρα-το. Τι μάλονε, γιατι αφτι πολιν κερο γίριζε κάπου, δεν ίταν στο σπίτι.

Οταν ι μιτέρα πήρε το τυλόμι κε πήγε στο πιγάδι, ι Υζιλ έπιασε απ'το χέρε το Μπερτι κε τον έφερε έκω, στιν αβλι.

— Τί ίτανε αφτο, με το οπίο έγραφεσ στον τίχο τυ σκολιου; — ρότιζε ι Υζιλ.

— Πέτρα, απάντισε ο Μπερτι. — Κε απο πύ κσέρις, ότι εγο έγραφο;

— Εγο όλο τον κερο κιτάζα απ' τιν χαραμάδα τις κιμπίτκας. Εσι έγραψεσ κε όλι γέλασαν.

— Ασχιμα έγραψεσ, — σιμφόνισε ο Μπερτι. — Στάσυ, να συ δίκω το τετράδιό-μου, εκι καλίτερα ίνε.

Ο Μπερτι έφερε το τετράδιό-το απ' τιν κιμπίτκα.

— Νά, κίταξε, στο τετράδιο καλίτερα ίνε γραμένα. Ο Αχμετ ίπε, ότι ίνε καλα. Καλίτερα απ' το Μερετ.

— Μπορο να δοκιμάσω να κάνω γραμι; — ρότις ι Υζιλ, κιτάζοντας το τετράδιο.

— Οχι, μιν το πιράζις.

Ι Υζιλ άρπακσε απ' τα χέρια τυ Μπερτι το τετράδιο κε το μολίβι κε έφριγε.

Ο Μπερτι έτρεχσε απο πίσω-τις.

— Δόστο, δόστο! Περίμενε!.. Δόσε το τετράδιό-μου!

Ο Μπερτι έχλαπσε.

— Θα πάγο να το πο στον πατέρα, — φόνακσε φοθερίζοντας κε έτρεχσε στην κιμπίτκα.

— Μπερτι, Μπερτι! Πάρε το τετράδιο! φόνακσε ι Υζιλ. Το πέτακσε χάμο κε τόβαλε στα πόδια.

— Γιατί το πέτακσε; — ρότις ο Αχμετ, πυ περνόσε απο κι πιγένοντας στον πρόεδρο.

Ι Υζιλ δεν έδοσε καμια απάντιςι.

Ο Αχμετ είκοσε το τετράδιο κε τόφερε στην κιμπίτκα.

Εκι ίταν ο Μπερτι. Απ' αφτον έμαθε ο Αχμετ, γιατί ι Υζιλ πέτακσε το τετράδιο.

12

Τα βιβλία, πώδοσε ο Αχμετ στους μαθητες, περνόσαν απο χέρι σε χέρι, απο κιμπίτκα σε κιμπίτκα. Ι αγράματι νταιχάνι κιτάζανε τις ιχόνες, ι δε γραματιζμένοι μπίδες κσεφιρίζανε τα βιβλία απ' τα δεξια, στα αριστερα κυνόντας τυς όμυς.

— Αχατανόιτο βιβλίο, — λέγανε αφτι.

Δίχσανε το βιβλίο στο νέο χαμπυρομίτι μπέι.

— Ενγράματος ίσε. Διάβασε, παρακαλο.

Ο νέος μπέις πολι κερο κίταζε το βιβλίο, έπιτα ίπε:

— Τί γράματα ίνε αφτα; Καμια φορα τέτια δεν ίδα!

— Εσι φένετε κσέχασες τα γράματα, — τυ λέγανε. Δεν κσέρις να διαβάσις.

• Ο νέος μπέις θίμοσε κε φόνακσε:

— Πάμε στο μολα, ας τα κιτάζι αφτος να μας πι τί γράματα ίνε αφτα! Πίγανε στο μολα.

Ο μολας καθότανε πάνο στο χαλι μπροστα στην κιμπίτκα-τυ κε έπινε τσάι.

— Κίταξε, — ίπε φοναχτα ο νέος μπέις. — Νά τι βιβλία διαδίνι ο νέος δάσκαλος. Δε διαδάζοντε!

Ο μολας ίπε:

— Δόσε, ας το διαβάσο.

Ο μολας πήρε το βιβλίο με τα διό-τυ χέρια, τόβαλε πιο παραπέρ' απ'τον εαφτό τυ—

αφτος ίτο πρεζβίοπας — κε ετιμάσθηκε να διαβάσι. Ιστερα σύφροσε το μέτοπό-του κε άρχισε λίγο κατ' ολίγο να φέρι το β.βλίο πιο κοντα στα μάτια-του.

Ολι σιοπιλι περιμένανε.

— Οχι, — ίπε ο μολας κε έκλισε με χρότο το βιβλίο. — Αφτα δεν ίνε όπος τα δικά-μας.

— Αμ τί έλεγα εγο; — φόνακσε ο νέος μπείς. Κανις δεν μπορι να διαβάσι τέτιο βιβλίο. Υτε ο μολας μπορι!

Τότε όλι πίγανε στον Αχμετ.

— Εμιας θέλουμε να μάθουμε, γιατί το βιβλίο-συ δεν μπόρασε να το διαβάσε ύτε ο μολας.

— Πέστε σ'όλους εκίνυς πυ θέλυν να το μάθυν αφτο, ας έρθυν άβριο το προι νορις στο σχολιο.

Τιν άλι μέρα το προι ο κόσμος μαζέφτηκε στιν χιμπίτκα - σχολιο. Ο Αχμετ μόλις σικόθηκε. Πλίθηκε κε άρχισε να πλένι τα δόντια-του.

Αμα έβαλε τι βυρτσίτσα στο στόμα-του, ι άντρες κε τα πεδια άρχισαν να αλι-λοχιτάζοντε. Ο Μπεκζζαν δεν βάστακσε κε γέλασε. Ιστερα απ' αφτον γελάσανε κε όλι ι άλι.

Ο Αχμετ στέκονταν με τι βυρτσίτσα στο χέρι κε χαμογελόςε. Κι αφτος επίσις άρχισε να γελάι, — επεκράτισε μεγάλη εφθιμία, όλι γίρο γελόςαν.

— Δόσε να τι δο, — ίπε ο κοχινογένις Κυρμπαν.

Ο Αχμετ τυ τιν έδοσε.

— Μι στο στόμα-συ! φόνακσε ο Αχμετ, θγάζοντας τι βυρτσίτσα απ'το στόμα το Κυρμπαν. Εγο θα πάγο στο Κρασνοβοτςκ, αν θέλις συ φέρνο κ' εσένα μια τέ-τια βυρτσίτσα. Θα καθαρίζις τα δόντια-συ, κ' έτσι δεν θα συ πονέσουν. Τόρα όμος πάμε στιν χιμπίτκα, αρχίζυν τα μαθήματα.

Ι μαθιτες καθίσανε στα θρανία, ανίκανε τα τετράδια κε τα β.βλία μπροστά-τους. Ι γέρι καθίσανε γίρο στυς τίχυς. Ι νέι μαζόχτικαν κοντα στιν ίσοδο.

Εκσαφνα αφτι τραδίχτικαν πίσο. Στιν χιμπίτκα μπίκε ο μολας. Εβγαλε τις γαλότσε-συ κε κάθισε ανάμεσα στυς γέρυς.

— Πρότα, πρότα θ' απαντίσο στι χτεςινη ερότισί-σας, — ίπε ο Αχμετ κε άρχισε να διγίτε.

— Ι τυρχμένι τόρα έχυν διο αλφάβιτα: αραβικο κε λατινικο. Με αραβικα γράματα γράφανε στιν Τυρχμενία πριν τιν επανάστασι. Αλα πιι γράφανε;

Μέχρι τιν επανάστασι κανένας δεν σκέφτονταν ν' ανίσι σχολιο για τυς νται-χάνυς. Σπυδάζανε μονάχα ι έφπορι — αφτι ίχανε πολι ελέφθερο κερο στι διάθεσί-τυς κε αφτι μπορόςανε να πλιρόσουν για τι μάθισί-τους. Μα ι φτοχι ύτε κοντα στο μολα ίχανε τις δινάμις να σπυδάσουν. Ι χάνι με τυς μολάδες ζόςανε φιλικα, γιατε ι μολάδες ιποστιρίζανε τιν εκσυρία τυς. Αλα σχολια, εκτος τα θρισκεφτικα δεν ιπύρχαν. Το κοράνι κε τα άλλα ιερα βιβλία στιν αραβικι γλώσα ίτανε τα διδαχτικα βιβλία σ' αφτα τα σχολια. Ι τυρχμένι όμος δε μιλάνε στιν αραβικι γλώσα.

«Τα αραβικά γράμματα τι γράφουνε όχι απ' τα αριστερά στα δεξιά, αλα απ' τα δεξιά στ' αριστερά. Τα αραβικά γράμματα ίνε πολί δίσκολα. Τα μαθένανε πο-
λα χρόνια.

«Να κε τώρα ο Χιτιρ, ο γιος του Κλιτς, μαθέινι κοντα στο μολα. Αφτός παι-
κε έρχεττε δύο χρόνια κε ακόμα αγράματος ίνε. Κε στο δικό-μας το σχολίο ίστερα
απο τρις μίνες τα πεδία θα κσέρουν πια να διαβάζυνε κε να γράφυνε. Ιστερα απο
τρις μίνες τα πεδία θα δίκυνε στι γενικί κινέλεφσι του αυλ το τί μάθανε.

„Ι μπέιδες κε ι μολάδες δε θέλυνε το λατινικό αλφάβιτο. Γιατί δεν το θέ-
λυν; Αφτός συμφέρι, για να μίνυν όλι ι νταιχάνι αγράματι. Τυς αγράματους εφχο-
λότερα τυς απατυν, τυς αγράματους εφχολότερα τυς εκμεταλέβοντε. Το κάχυ δεν
απαγόρεθε ο παλιος γλίρος τον απλο λαο να σπουδάσι.

«Απ' τα 1926 κ' εδο ι τυρχμένι αρχίσανε να γράφυνε τις λέξεις-τους με
λατινικά γράμματα, όπος γράφυν ι γάλι, άνκλι, γερμανι ι ιταλι. Γράφυνε με γρά-
ματα του λατινικού αλφάβιτου, πυ γένικε δεχτο σ' όλες τις πολιτιζμένες χόρες του κόσμου.

„Το λατινικό αλφάβιτο μαθένετε πιο έφκολα. Θα πι γλίγορα μπορι να γίνι
ι Τυρχμενία ενγράματι. Κε αφτο ίνε τώρα στιν Τυρχμενία το κριότερο πρόδλιμα.

„Μέχρι τιν επανάστασι ι τσαρικί κιβέρνισι κσόδεβε το χρόνο πενίντα καπίκια
στιν πειχι για τις μορφοτικες ανάνκες τον τυρχμένον, μα εμςι τώρα κσοδέδυμε τρι-
ανταέκσι ρύδλια.

«Το κομμουνιστικό κόμα κε ι σοβιετικί κιβέρνισι προσπαθύνε γλίγορα να αλά-
κυνε το παλιό αλφάβιτο με το νέο, γιατι χριάζετε να γίνυν ενγράματες ι πλα-
τιες λαικες μάζες.

— Εσι λες έτσι, Αχμετ, επιδι δεν κσέρις να διαβάσις τα αραβικά, — μεγα-
λόφωνα ίπε ο μολας. — Εσι ο ίδιος δε σπύδαρες, δε μπορις κε τυς άλυσ να μάθις
τα αραβικά. Τα αραβικά γράμματα ίνε ιερα γράμματα. Με αφτα γράφικε το μεγάλο
βιβλίο τον πιστον, το Κοράνι.

Μέσα στιν κιμπίτκα ακύστικε, κοροιδεφτικό πσιθίριζμα:

— Δάσκαλος δεν κσέρι να διαβάσι. Ο ίδιος αγράματος!

— Οχι, εγώ κσέρο να διαβάσω αραβικά, — ίπε ο Αχμετ.

— Νά, διάβασε! — ο μολας χαμογελόντας άπλωσε στον Αχμετ παχι παμπά-
λεο βιβλίο.

Ιτανε το Κοράνι. Ο μολας τ'όφερε απ' το σπίτι κριμένο κάτω στο χιτόνα-του.
Ολι αλιλοκιτάχτικαν.

Ο Αχμετ άνικε το Κοράνι όπος έτιχε κε φοναχτα, καθαρά άρχισε να δια-
βάζι, δίκνοντας με το δάχτυλο τα καστανα γράμματα.

Ολι τεντόσανε τυς λεμός-τους κε κιτάζανε, πός ο Αχμετ έδιχνε με το δά-
χτυλό-του απ' τα δεξιά στα αριστερά.

— Νά, βλέπις, — ίπε ο Αχμετ, — εγώ μπορο να διαβάσω τα δικά-συ. Τό-
ρα διάβασε εσι τα δικά-μας.

Κε ο Αχμετ άπλωσε στο μολα κενύργιο βιβλίο με ικόνες. Αλα ο μολας δεν
πίρε το βιβλίο. Αφτός άρπαξε το κοράνι-του κε έφιγε απ' τιν κιμπίτκα.

— Ο δάσκαλος κσέρι παραπάνο απ' το μολα, — ίπε ο Νυρι. Αφτος μπορι να διαβάσι κατα οποιδίποτε τρόπο κε απ' τα δεξια στα αριστερα, οπος ο μολας, κε απ' τα αριστερα στα δεξια!

Τον Αχμετ, τον αγάπισαν στο αυλ. Αφτος μάθενε τα πεδια, έγγραφε τος νταιχάνος χαρτια για τις δουλιές τος κε ετίσις, κε μάλιστα γιάτρεβε κε το λαο, — άλβε με ιδιο τις πλιγές-τος.

Το μόνο, πυ δε μπορύσαν να καταλάβουν ι νταιχάνι, ήταν: πός ένας τέιος γνωστικός, γραματιζιένος άνθρωπος πιστέβι, ότι ι γι ίνε στρονκιλι.

Οταν ο Αχμετ έμπενε σε κάπια κιμπίτκα, εκι μαζέβονταν όλι ι γίτονες.

Ο Αχμετ διγύνταν.

— Εγο τέλιοςα τα κύρσα στο Αιςχαπατ. Για να γίνι κανις δάσκαλος, πρέπι να τελιδίσι αφτα τα κύρσα. Μαζί-μυ τέλιοςαν τριακόσι άνθρωπι. Εκι σπύδαζαν τυρχμενι, πέρες κε ρόσι. Πρέπι να κάνουμε έτσι, όστε αγράματι να μι μίνυν στην Τυρχμενία.

Μια φορα, όταν αφτος διγίθικε, πός σπυδάζουν ι μεγάλι στις πόλις, ο νικο-χίρις τις κιμπίτκας, ο κοχινογένις Κυρμπαν τον διέκοψε:

— Αχμετ δίκσε-με, πός να γράψο: Κυρμπαν, Ιςάνοβ.

Ο Αχμετ κσέσχισε ένα φίλο χαρτι απ' το τεφτέρι-τυ, έγγραψε κε τδδωσε στον Κυρμπαν.

Ο Κυρμπαν έβάλε το χαρτι στο πάτομα τις κιμπίτκας, κσαπλόθικε μπρύμιτα μπροστα στο χαρτι κε άρχισε να ζογραφίζι τα άγνωστα σιμιά.

Ο μικρος γιός-τυ, ο Κυρτ, καθότανε αναχύκυρδα κε χίταζε, τί κάνι ο πατέ-ρας-τυ. Το μολίδι τυ Κυρμπαν όλο τον κερο χόνονταν μέσα στο χαρτι, πολι δίσκοιο ίτανε να γράφι πάνο σε μαλακο χαλι. Ο Κυρτ γελόσε.

Ο Αχμετ έδωσε στον Κυρμπαν το τεφτέρι-τυ, γιχ να θάλι κάτω απ' το χαρτι.

Ι γίτονες όλο κιτάζανε το χαρτι τυ Κυρμπαν κε παρακαλύσαν τον Αχμετ να γράπει τα ονόματά-τος.

Ο Αχμετ αποσπόσε τι μια σελίδα κατόπιν τις άλις απ' το τεφτέρι-τυ κε έγγραφε τα ονόματά-τος. Ι νταιχάνι προσεχτικα ζογράφιζαν κάθε γραμι, κάθε χίκλο.

— Τόρα εγο ίμε λίγο γραματιζμένος! — ίπε ο Κυρμπαν χαμογελόντας.

— Οχι, Κυρμπαν, — απάντισε ο Αχμετ. Τί γραματιζμένος ίσε, αφυ δε μπο-ρις να γράφισ κάθε-τι, πυ θέλις. Αν συ πο, γράψε τι λέκσι Αχμετ, θα μυ απαν-τίσις: Οχι, εγο μπορο να γράφο μονάχα τι λέκσι Κυρμπαν. Αν σε ροτίσουνε, πιά γράματα έγγραψες στι λέκσι Κυρ παν, δεν το κσέρις. Κε δε θα το κσέρις, εφότο δεν αρχίζις να μαθένις γράματα.

Όλι σοδαρα ακόανε τον Αχμετ.

— Αν θέλετε να μάθετε το γράψιμο, ελάτε στι μάθισι! — πρότινε ο Αχμετ.

— Κε πιδός θα δουλέπσι για μας; — ρότισε ο Κυρμπαν.

— Μάθετε μια όρα τιν ιμέρα, μισι όρα μονάχα μάθετε. Με τος μεγάλους θα κάνο μαθίματα τότε, όταν αφτι έχυν ελέφθερο κερο. Ελάτε στο σκολιο απο διο, απο τρις. Τόρα ελάτε, ας αρχίσουμε το πρότο μάθιμά-μας.

Τέσσερες νεί μαθητες τυ Αχμετ κσαπλομένι μπρύμιτα, στο πάτομα τις χιμπίτκας γράφανε το γράμα α.

Ο Κυρτ απορούσε, πός αφτος ίκσερε πια όλα τα γράματα, κε ο πατέρας-τυ μόλις μάθενε να γράφι το πρότο.

— Οταν ίνε κανις κσαπλομένος, δίσχολα μπορι να γράφι, — ίπε ο Αχμετ. Αβριο ελάτε στο σχολιο, εκι θα γράφουμε στα θρανία. Θα σας δίνω β.βλία, τετράδια, μολίβια.

Την άλι μέρα, όταν στο Αχμετ ίτανε ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ, ίρθανε να μάθουνε ο Κυρμπαν Ισσάνοβ κε ο πατέρας τυ Μερετ.

— Πύ ίνε ι άλι διο; — ρότισε ο Αχμετ.

— Εκίνι πίγανε μусаφίριδες, — απάντισε ο Κυρμπαν.

Ο Αχμετ έδοσε κε τυς μεγάλυς μαθητες βιβλία, τετράδια, μολίδια.

— Αχμετ δόσε χ'εμένα τετράδιο, — ίπε ο πρόεδρος. — Κ'εγο θ' αρχίσο να μάθο. Ιδεμι ντροπισ ίνε, ο Μπερτι γλίγορα θα γίνι γνωστικότερος απο μένα.

Ι μεγάλι μαθητες έρχονταν στον Αχμετ, όταν ίχανε ελέφθερο κερο. Ολι μαζι δεν ίταν δυνατο να μαζεφτυν. Ο ένας πίγεγε στο κοπερατιβ, ο άλος — για κσίλα, ο τρίτος — για γλικο νερο, ο τέταρτος — να βοσκίσι τα πρόβατα. Στον κατάλογο τυ Αχμετ ίτανε πια δενατέσερα ονόματα, αλα στα μαθήματα καμια φορα δεν παρζέβρεδιχαν παραπάνο απο τρία-τέσερα άτομα.

Στον τίχο τις χιμπίτκας-σχολιο φάνικε ι πρότι πλακάτα. Τόχανε ο Αχμετ μαζι με τυς μεγάλυς μαθητές-τυ. Σε μεγάλο φίλο, πύταν κολιμένο απο χάμποσο κομάτια χαρτιυ, γράψανε με βρεμένο χιμικο μολίβι:

Τα γράματα για τυς αγράματυς!
Ολι ι Τυρκμένι πρέπι νάνε ενγράματι!

Τα πεδια ζ'αφτο το χρονικο διάστημα γιόμισαν απο διο τετράδια. Ο Αχμετ τυς έδοσε νέα. Πάνο στα βιβλία κε τετράδια όλον τον μαθητον, ίτανε γραμένα τα ονόματα κε επίθετά-τυς. Τα γράψανε τα ίδια τα πεδια.

14

Κάθε μέρα στις πέντε το πραι, τα πεδια τρέχανε στο σχολιο. Τα κορίτσια μονάχα απο μακρια κιτάζυνε τιν χιμπίτκα-σχολιο, φοβύντε να μπύνε μέσα.

Ι Υζιλ επίσης μονάχα κιτάζι κε αφυνκράζετε.

Αφτι βλέπι κάθε μέρα ανάμεσα απ'τιν χαραμάδα, πός ο Αχμετ γράφι στο μάδρο πίνακα. Στο χέρι-τυ κρατα άσπρι πέτρα, κε όλα όσα γράφι, ίνε άσπρα.

Ο Αχμετ γράφι στον πίνακα κε τα πεδια στα τετράδια.

Στο τελεφτέο θρανίο κάθετε ο μεγαλίτερος μαθητις ο Μπεχζζαν.

Για τον Μπεχζζαν ίνε δίσχολο το μάθημα, γιατι αφτος έρχετε στο σχολιο μέρα-πρ' ιμέρα. Τι μια μέρα αφτος τιν περνα στο αυλ, κε τιν άλι, με το κοπάδι στον χάμπο.

Ο Κλιτς δεν ήθελε να τον αφήσει στο σχολιο.

— Εγώ δεν μπορο να κρατίσω διο τσοπάνιδες: τον ένα για το σχολιο κε τον άλλο για το κοπάδι, — έλεγε ο Κλιτς.

Αλα ο πρόεδρος κε ο Αχμετ τυ ήπανε:

— Ακουσε, Κλιτς Μαμέτιβ! Ο τσοπάνις-συ θα μάθι στο σχολιο. Αφτος θα εχτελέσει τι δουλια, όπος πρέπι, αλα για να μάθι μι τον εμποδίζις. Ιδεμι κσέρις, τι θα πι δικαστίριο!

— Καλα, — ήπε ο Κλιτς, ρικόνοντας τυς όμυς, — ας μάθι, αφυ τόρα ιπάρχυν νεί νόμι.

Κε νά, ο Μπεκζζαν κάθε δέφτερι μέρα κάθετε στο πισινο θρανίο, στυν κιμπίτ-κα-σχολιο κε επαναλαβένι μαζί με τυς άλλυς μαθητες:

— Ατ, αγατε, κυι, ντιυε. Αλογο, δέντρο, πιγάδι, νκαμίλα.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ.

15

Ίτανε βράδι. Ο Αχμετ ετιμάζονταν να πλαγιάσι, όταν μπροστα στην χιμπίτκα-σχολιο σταθίκανε δύο φορτομένες νχαμίλες.

— Αχμετ, ακόμη ζωντανος ίσε; — άκουσε ο Αχμετ νέν, έφθιμι φονι. Πρόβαλε το κεφάλι-του έξω απ'τιν χιμπίτκα.

— Μπατρ, Ντυρντι! — φόνακσε κε όρμισε να βοιθίσι τυς μουσαφιρέυς.

Ένας απ'τους νεοφερμένους πίδισε επιτίδια απ' το λεμο τις νχαμίλας. Ο άλλος κατέβηκε όταν ι νχαμίλα κάθισε στα γόνατα. Κε ι τρίς-τους κατεβάσανε απο πάνω απ'τις νχαμίλες τα δέματα τον επιμερίδον κε ένα βαρι τσυβάλι, δεμένο γίρο-γίρο με σχινια.

— Ίρθατε! — ίπε ο Αχμετ. — Έγώ κάθε μέρα περίμενα νάρθι κάποιος απ'το Κρασνοδοτσκ. Ι ζοί-μου τόρα καλι ίνε, στην αρχι λιγάκι δίςχολι ίταν.

— Εμεις διαβάσαμε όλα τα γράματά-συ, πυ έγγραφες στο κοματικο κολεχτίβο, — ίπε ο Μπατρ. — Κσέρουμε. Ολα τα κσέρουμε.

— Μια σκοτινι νίχτα εδο ρίκανε στο πιγάδι ένα αρνάκι κε τιν άλι, σκεφτόμουν εγώ, θα ρίκυνε χ'εμένα.

— Είένα να ρίκυν! — γέλασε ο Μπατρ, ιπσιλος, μάθρος νέος. — Αν θα ίνε ανάνκι εσι ο ίδιος ρίχνης εκι κίνον πυ πρέπι.

Ο άλλος μουσαφίρις, χαμιλότερος στο ανάστιμα, χαμογέλασε κε ίπε:

— Αφτο ίνε κοστο.

Ο Μπατρ κε Ντυρντι σπουδάζανε στα κούρσα μαζί με τον Αχμετ. Ίτανε κε ι διό-τους νέι, σαν τον Αχμετ, με κασκέτα στα κεφάλια-τους κε με ροσιχες μπλύζες.

Ο Μπατρ, ο ιπσιλος νέος, άμα μπίκε μέσα, διαμιας κάθισε. Αφτος μπορούσε να σταθι μονάχα στι μέσι τις χιμπίτκας, όπου το ταβάνι ίνε απσιλότερος.

Ο Αχμετ έβρασε το τσάι, έβγαλε απ'το τσυβάλι μπαγιάτικα τσυρέκια. Ι μουσαφίριδες βγάλανε απ'το τσυβάλι κονσέρβες κε ζάχαρι.

Καθίσανε στο δίπνο.

— Πέστε τα νέα σας, — ίπε ο Αχμετ. — Τα διχά-μου τα μάθατε πια.

— Μια δομαάδα πριν στίσαμε ένα ακόμα, σχολιο-χιμπίτκα, — ίπε ο Ντυρντι. — Στο αυλ Αμανούσα.

— Κε πιάς πιάγε εκι, — ρότιζε ο Αχμετ.

Ο Υραμπάι Μυλίεφ.

Αφτο ίνε κατάλιλο πεδι ίπε ο Αχμετ.

Ιστερα ο Μπατρ κε Ντυρντι αρχίσανε να διγόντε για το πός περνα ι κολε-
χτιβοπίκι στα αυλ τυ ραγιον τυ Αςσχαμπατ.

— Πρέπι να καταπιαστόμε κε με το αυλ Ιρακλι! — ίπε ο Αχμετ. — Κε-
ρος ίνε να κόψουμε τιν επιθυμία τον διαφόρον Κλιτς, να ρίχνουν τα πρόβατά-τους
στα πιγάδια.

— Για λέγε, Αχμετ, έχις εδο καλα πεδια; — ρότιζε ο Ντυρντι.

— Κε τί πεδια! Ολι ι νεολέα τις φτοχολογιας τυ αυλ μας βουθύσε να φκιά-
σουμε το σχολιο κε να τσακίσαμε τιν αντίστασι τον μπείδον.

— Καλα, πυ σας έστιλαν κε τος διο! Τόρα μπορόμε να οργανόσουμε πιρίνα.
Στο αυλ τόρα ίνε τρις κομσομόλι: ο Ντυρντι, ο Μπατρ κ' εγο. Αργότερα έρχοντε
κε άλλα πεδια μ' εμας.

16

Το προι, όταν ίρθανε ι μαθιτε: στο σχολιο, ίδανε διο άγνωστος ανθρωπος.
Στιν αρχι τα πεδια φοδιθίκανε, καθόντανε σαν θυβι πτα θρανία. Αργότερα όμος
παρτιπρίσανε, ότι ι κσένι κατα πολι μιάζουν τον Αχμετ, ίνε σαν κι αφτον νέι κε
έφθιμι. Τα πεδια πάψανε να ντρέποντε.

Ο ιπσιλος νέος τος ίπε:

— Καθίστε στα μέρι-σας ίσιχα. Κιτάκστε πάνο στα βιβλία έτσι, σα να ίστε
καλι μαθιτες. Εγο τόρα χάτι θα βγάλο.

Εδγαλε απ'το τρυβάλι μικρο μάβρο κιβότιο, έβαλε πάνο σ'αφτο μάβρο σανι-
δάκι, το κίτακε, το χτίπιζε με το χέρ'-του. Κατόπι ίπε: „Ετιμο!“ κε έκριψε το
κιβότιο.

Τότε ο Αχμετ άρχισε το μάθιμα.

Τα πεδια ανίκανε τα βιβλία-τους κε αρχίσανε να διαβάζουνε μεγαλόφωνα. Κα-
θένας διάβαζε κάμποσες σιρις. Ο πιο μικρος απ'τους μαθιτες, ο Μερετ, διάβαζε
πρότος κε ο πιο μεγάλος, ο Μπεκζζαν, τελεφτέος.

Τόρα αφτι διαβάζουν όχι λέκσις πάνο στις ικόνες, αλα μικρο διίγιμα. Επιτα
όλι κατα σιρα γράφουνε στον πίνακα. Τα μεγαλύτερα πεδια αρχίζανε να γράφουν απ'
τιν πάνο άκρι τυ πίνακα κε τα μικρα φτάνανε μονάχα ος τι μέσι.

— Πολα μάθανε σε διο μίνες! — ίπανε ο Μπατρ κε ο Ντυρντι. — Αφτι κε
γράμκ μπορόνε να γράψουνε! Ας γράψουνε γράμκ τυ: πιονέρυς-μκς στο Κρασνοβοτσκ.

— Καλα, — ίπε ο Αχμετ. — Πιάς θέλι να γράπκ στο Κρασνοβοτσκ, στυς
πιονέρυς;

Κε διγίθηκε για τυς πιονέρυς τυ Κρασνοβοτσκ.

— Ας γράπκ ο Μπερτι, — ίπαν τα πεδια.

Ο Μπερτι έγραφε πολι κερσ κε έγραπκε ένα πολι σίντομο γράμα:

Σ' εμας ίρθανε ο Μπατρ κε ο Ντυρντι.
Εμς έχυμε σχολιο.
Εμς έχυμε δάσκαλο Αχμετ.
Σ' εμας ένα πρόβατο έπεσε στο πιγάδι. Τόρικζε εκι ο μπέις
Κλιτς Μαμέτοφ.
Γράψτε μας γράμα.

Ολι υπογράψανε:

Μπερτι.

Κυρτ.

Μερετ.

Μπεκζζαν.

Μπαμπα.

Οταν τέλιωσε το μάθιμα κε τα πεδια ετιμάζονταν να φύγουν, ο Μπατρ ίπε:
— Κιτάκζε, τί κολιμπα μέσα ε' αφτο το θάζο.

Τυς έδικζε ένα μικρο μάθρο θάζο, γιομάτο νερο. Στον πάτο τυ θάζυ θρίσκονταν
ικόνα. Τα πεδια κίταζαν, μα ετιν αρχι τίποτα δεν κατάλαβαν.

Τότε ο Αχμετ ίπε:

— Κίτακζε, Μπερτι, νά εσι, νά εγο, κε νά ο Μερετ. Βλέπις ο Μερετ εί-
κοζε το πυκάμισό τυ κε κςίνι τιν χιλιά-τυ.

Τότε όλι βρίκανε πάνο ετιν ικόνα τον εαφτό τυς κε τυς ειντρόφυς-τυς. Ο
Μπατρ ιποςχέθηκε να δόσι άθριο σε καθένα απο μια τέτα ικόνα. Ο Ντυρ-
ντι ίπε:

— Πεδια, στο Κρασνοβοτςκ μάθανε, ότι εις μαθένετε καλα. Ο Αχμετ μας
έγραψε γι' αφτο. Νά, ι κομςομόλι κ' ι πιονέρι εας έστιλαν δόρα. Εις κςέρετε,
πί ίνε ι κομςομόλι;

Τα πεδια κςέρανε. Ο Αχμετ τυς διγίθικε.

Ο Ντυρντι ίπε:

— Εμς εα δόσυμε δόρα ε'εκίνυς, πυ έρχοντε κάθε μέρα στο σχολιο, μαθένουν
καλα τα μαθήματά-τυς κε φιλάγυνε καλα τα βιβλία κε τα τετράδιά-τυς.

Ο Μπατρ έβγαλε απ' το μεγάλο τρυβάλι παντελόνια κε πυκάμισα: αφτα ίταν
μαδια με άσπρες ρίγες.

— Αχμετ, — ίπε ο Μπεκζζαν με χαμιλι φονι. — Εμένα θα δόσις; Εγο ερ-
χόμυνα στο σχολιο όχι κάθε μέρα. Εχασα στο χοράφι το τετράδιό-μυ κε μυ το
τσαλαπάτισαν τα πρόβατα.

— Πεδια, τί λέτε, πρέπι να δόσυμε δόρα στον Μπεκζζαν; — ρότικε ο Αχμετ.

— Ο Μπεκζζαν δε μπορύσε να έρχετε κάθε μέρα στο σχολιο. Ο Μπεκζζαν
ίνε τσοπάνις αφτος εργάζετε, — απαντίσανε τα πεδια.

— Πολι εοστα, πεδια, — ίπε ο Αχμετ. Ο Μπεκζζαν τι μια μέρα έρχον-

ταν στο σχολιο, τιν άλι δεν έρχονταν, αλα αφτος δεν έφτεε, γι' αφτον ίτανε δίσκολι ι μάθιι, αφτος όμος δεν καθιστερύε, προσπαθύε να μάθι. Ο Μπεκζζαν, βέβεα, θα πάρι δόρο.

Ο Αχμετ διάλεξε για τον Μπεκζζαν το πιο μεγάλο παντελόνι κε πυ-
χάμισο.

Τον κερο, πυ ο Αχμετ, ο Μπατρ κε ο Ντυρντι μιράζανε τα παντελόνια κε
τα πυχάμισα στους μαθιτες, ο Μπεκζζαν έρικε απο πάνω-τυ το ακάθαρτο, κσε-
σχίζμένο πυχάμισο κε φόρεσε το νέο ριγοτο.

— Κ' εγο θέλο να φορέσο το κενύργιο! — φόνακε ο καθένας, όταν ίδε τον
Μπεκζζαν ντιμένο με το νέο πυχάμισο.

— Καλα, — ίπε ο Αχμετ. — Φορέστε.

Ο Αχμετ κ' ι σιντρόφι-τυ βγίκαν απ'τιν κιμπίτκα για να μι εμποδίζον τα
πεδια να αλάκουν τα ρύχα-τους. Πίσο ετιν κιμπίτκα-σκολιο ίδανε ένα κορίτσι. Το
κορίτσι έτριβε τα μάτια, με το λερο μανίχι τυ φουστανιού-τις.

— Τί κορίτσι ίνε αφτο;—ρότιζε ο Μπατρ.

— Αφτι ίνε ι Υζιλ, το κορίτσι τυ προέδρου τυ αυλσοβιет, — ίπε ο Αχμετ.
Πάντα στριφογυρίζι κοντα στο σχολιο, όταν κά νουμε μαθίμχτα. Νομίζο, ότι κι αφτι
θέλι να μάθι.

— Τότε πάρτιν στο σχολιο, — ίπε ο Μπατρ.

— Προς το παρον αφτο δεν μπορούμε ότε κε να το κσεφτόμε για το αύλ-μας, — ίπε
ο Αχμετ. — Αν θα πάρο στο σχολιο κορίτσι — όλα τα αγόρια θα'τα θγάλουν απ' το σχολιο.

— Καλα τότε στίλτινα στο Κρασνεβοτσκ! — πρότινε ο Ντυρντι. — Εμεις θα
τι βολέψουμε στο σχολιο-ιντερνατ.

— Τί λες! Ο πατέρας-τις με κανένα τρόπο δε θα τιν αφίσι, αν κε ίνε πρό-
εδρος τυ αυλσοβιет! Αφτος κάθε μέρα κάνι το ναμάζι-τυ. Φοβάτε το μολα κε τυς
γέρους, δεν έχι το θάρος να τιν στίλι για μάθις!

— Νε, αφτο δίσκολο ίνε, — ίπε ο Μπατρ. — Το αυλ-σας ίνε μακρια απ'τιν
πόλι. Εδο δεν έχετε ακόμη κοματικο πιρίνα. Πάρε όμος το ραγιον Καραμπενάυλσκι.
Προ ιμερον με στίλανε εκι. Κομουνιστες εκι ίνε πολι. Ι γινέκες πιγένυνε πια στις
σινελέφρις, ακόμα όμος δεν πέρνυν μέρος ετι σιζίτικι: σιοπύνε σαν θυδες. Πίγαμε εκι με
τον Ντυρντι. Βάλαμε το ζιτιμα ετιν κοματικι σινελέφρι τυ αυλ, για να στέλνουν τις
γινέκες-τους στο σχολιο. Διο μέλι τυ κόματος αρνίθικαν, παραδόςανε τα κοματικα
μπιλέτα-τους. Τυς ίπαμε: θα πι, για σας σιντρόφι, ακόμα ίνε νορις να ίστε στο κόμα.
Σταθίκαμε εκι ένα μίνα κε καταφέραμε να οργανόσουμε σχολιο για δέκα γινέκες.

— Τον περαζμένο χρόνο, — ίπε ο Ντυρντι, — μια εργάτρια τις μετακσερ-
γικις φάμπρικας, τυρχμένχα, θέλιζε να μάθι στα κύρτα, ετι Μόσχα κε γι' αφτο τι
σκότσε ο άντρας-τις — ο μιλιτσιονέρος.

— Ας ίνε, — ίπε ο Μπατρ, — σιγα—σιγα θα προσδέπει ι δουλια. Ι μιτέρα-μυ
φοβόνταν να πι λέκσι στον πατέρα-μυ, μα ι αδελφί-μυ σπυδάζι στο πεδαγογικο

τέχνικον, γράφει καὶ στο κομπολόι. Σ' ὅλη τὴν Τυρκμενία-μας ἔχουμε πια πεντα-
χόσια κορίτσια-τυρκμενέσες στο κομπολόι. Στο τέλος τῆς πιατιλέτκας αὐτὰ τὰ κορί-
τσια δε θὰ τὰ γνωρίζεις πια. — Ὁ Μπαρτ ἔδωκε μὲ τὸ χέρι-το τὰ κορίτσια, πο
κυβαλῶσανε πάνω στὸς ὅμους-τοὺς νερό.

— Αὐτὶ ἴσως, θὰ δουλέψῃ στο κομπολόι, εἰνὶ ἡ ἀλὶ ἴσως θὰ γίνετε τρακτορίστκα.

— Κίτα, αὐτὶ ντιθίκανε πια! φόναξε ὁ Ντυρντι.

Απ' τὴν χιμπίτκα βγίκανε τρεχάτα τὰ πεδία μὲ τὰ ριγοτὰ πυκάμισα. Ὁλο
ντιμένα μὲ τὴν ἴδια, κενύργια ἐνδιμασία.

Κάτο στὶς αμασχάλες-τοὺς κυβαλῶσαν μαζὶ μὲ τὰ βιβλία τὰ τετράδια, τὰ παλὰ
παντελόνια καὶ τὰ πυκάμισά-τοὺς.

Ἡ μαθητὲς σκορπιστίκανε στὶς χιμπίτκες-τοὺς.

Ἡ μανῶλες δε γνωρίζανε τὰ πεδιά-τοὺς. Πασπατέβανε τὰ πυκάμισα καὶ τὰ παν-
τελόνια, ἐκσετάζανε, πὸς ἴτανε ραμένα. Διπύντανε, πο δὲν μποροῦσαν νὰ στίλουνε
στο σχολεὶο καὶ τὰ μικρὰ πεδία, πο χιμύντανε ἀκόμα στὶς χῶνιες — δὲν θὰ ἴταν
ἀσχιμο νὰ τὰ καλοφοροῦσαν καὶ αὐτὰ.

Τὰ κορίτσια μὲ ζιλια κιτάζανε τοὺς τιχεροὺς ἀδελφούς-τοὺς.

17

Ἡ μαθητὲς προ πολὺ φέγανε ἀπ' τὸ σχολεὶο, ἔμινε μονάχα ὁ Μπεκζζαν. Αὐτὸς
πολὶ κερό μιλούσε μὲ τὸν Μπατρ, ἔπιτα κέσχιζε ἓνα φίλο ἀπ' τὸ τετράδιό-το καὶ
κάθισε στο θρανίο νὰ γράψῃ.

Τὴν ἴδια μέρα, τὸ βράδι, ὅταν πέρασε ἡ ζέστι, ἀρχισε ἡ σινέλεφσι το αὐλ.

Ὁ Αχμετ ἔκανε ἀπολογισμό γιὰ τὴν ἐργασία το σχολεὶο.

Ἡ μαθητὲς ντιμένι μὲ τὰ νέα πυκάμισα, διαβάζανε κατὰ σὶρα μεγαλόφωνα.
Ἡ πατέρες ὑπεριφανεβόντανε μὲ τοὺς ἐνγράματος γιούς-τοὺς.

— Ὁ δικός-μου διαβάζῃ ἀπ' ὅλους πιο μεγαλόφωνα, — ἔλεγε ὁ Κυρμπαν.

Σ' αὐτὶ τὶ σινέλεφσι δὲν ἴταν ὅτε μπείδες, ὅτε μολάδες. Μονάχα ὁ νέος
καμπορομίτις μπείς, περνώντας ἀπο κι, χίταξε μέσα στὴν χιμπίτκα καὶ φόναξε:

— Γρίγορα ὅλη διθλίς θὰ διαβάζουνε, κανένας δε θά'νε νὰ βόσκι τὰ πρόβατα.

— Εὖ θὰ τὰ βόσκεις! — φόναξε ὁ Αχμετ. Ὁ νέος μπείς ἐφίγε.

Στο τέλος τῆς σινέλεφσις ὁ Αχμετ ἔπε:

— Ἐχουμε πια στο αὐλ μας κομπολόι καὶ πινά. Νὰ ἡ πρώτη ἔτις.

Αὐτὸς ἔδωκε τὸ χαρτί, πο ἴταν γιεμάτο μεγάλα γράματα καὶ τὸ διάβαζε
μεγαλόφωνα:

Εγὼ θέλω νὰ γίνω κομπολόος. Γρίγορα θὰ γίνω 16 χρό-
νον. Ὁ πατέρας-μου ἴτανε τσοπάνις καὶ ἐγὼ ἐπίςις ἴμε τσοπάνις.
Ἐχὼ μεγάλη ἐπιθυμία νὰ γίνω κομπολόος.

Μπεκζζαν Μπαμπάεβ.

Ὁ Νυρὶ πίδισε ἀπ' τὴν θέσι-το.

— Μπορο καὶ ἐγὼ; ρότιζε. Ἰμε δεκαοχτὸ χρόνο.

— Βέβρα, — έπε ο Αχμετ. — Ο Νυρι ένε καλο πεδι. Αφτος πρότος ίρθε να με βοιθίσι. Εσκαφτε το νέο πιγάδι. Μαζι με τον Μπεκζζαν αφτος έμαθε, πιος έρικσε στο πιγάδι το σφαγμένο αρνάκι. Ο Νυρι θα γίνι καλος κομσομόλος.

— Γράπσε έτισι, Νυρι, — έπε ο Μπατρ.

— Εγω ακόμη δεν μπορο νχ γράφο, — απάντισε ο Νυρι κε το χαμόγελό-του να έδιχνε το φτέκσιμό-του. — Ας γράφι αφτος κε για μένα. — Κε ο Νυρι έδικσε με το δάχτιλό-του τον Μπεκζζαν.

18

Εφθασε το φτινόπορο. Μέσα στο σχολιο, σε κάθε θρανίο καθόντανε απο πέν-τε αγόρια. Κ' έτσι ύτε ένα κορίτσι δεν ίρθε στο σχολιο.

Ο Αχμετ έλεγε στον πρόεδρο τυ αυλσιβιετ:

— Ελα ας αρχίζουμε να μάθυμε κε τα κορίτσια!

Αφτο δεν μπορι να γίνι, — απαντύσε ο πρόεδρος. — Κανένας δε θα στίλι το κορίτσι-του. Κε αν θα μιλίσις γι' αφτο, όλι στο αυλ θα γίνοντε εχτρί-συ, κε τα κορίτσια κσανα θα κάθουντε σπιτι.

— Εσι ο ίδιος στίλε το κορίτσι-συ, — πρότινε ο Αχμετ, — τότε κε ι άλι θ' αρχίσουν να τα στέλνουν.

Ο πρόεδρος χύνισε το κεφάλι-του.

— Δεκατριον χρονον ίνε. Γρίγορα θα παντρεφτι. Τί μανύλα θα θγι απ' αφτι, αν δε θα μάθι να ιφένι χαλι; Πιός θα τιν πάρι για γινέκα; Ολι ι νταιχάνι-μας αγράματι ίνε κε σε τί χριάζετε στον αγράματο τυρκμένο ι γραματιζμένι γινέκα; Εγω δε θέλο, να γελάνε ις θάρος τυ κοριτσιού-μου μέσα στο αυλ.

Ο πρόεδρος ίκσερε, ότι ι Υζιλ θέλι να μάθι, ίκσερε, ότι αφτι μπορι να γρά-φι το όνομα Μπερτι. Αφτος ίδε, πως αφτι έγγραφε με το κσιλάκι στον άμο.

Αλα αφτος δεν ίκσερε, ότι κάθε φορα, όταν ι μιτέρα-τις τι στέλνι να μαζέ-ψει στιν ποδιά τις κοπρια νχαμίλας για το κάψιμο, ι Υζιλ πέρνι απο κάτω απ' το στρόμα το βιβλίο τυ αδελφύ-τις, το τετράδιο κε το μολίβι κε τα κρίβι κάτω απ' το μακρι φουστάνι-τις. Το χόνι κάτω απ' τιν αμασχάλι-τις κε κρατόντας-το με το χέρι, τρέχι στιν άκρι τυ αυλ.

Εχι, μέσα στυς θάμνους τον σταχτιον αναθιον, αφτι κριφα χίταζε τιν ιχόνα, όπου ίτανε ζογραφιζμένο άλογο με μακρια ος τι γι υρα κε επαναλάδανε, όπος τα αγόρια στο σχολιο.

— Ατ. Ατ.

Ακόμα κε ο Μπερτι δεν κσέρι, ότι ι Υζιλ κσέσχισε απ' το τετράδιό-του ένα φίλο χαρτι με οχρο-γαλάζιες γραμες.

Πάνο ε' αφτο το χαρτι ι Υζιλ ζογράφισε τέτια γράματα, όπος ίδε στο τε-τράδιο τυ Μπερτι, τιν πρότι σελίδα. Κάμποσε; μέρες κατα σιρα έγγραφε γράματα πάνο στο χαρτι, όσπυ δεν κσέσχισε όλο το χαρτι κε έσπασε το μολίβι-τις.

Κρίβι ι Υζιλ αφτο το φίλο τυ τετραδιου κάτω στο θάμνο κοντα στι φολια τις σάδρας.

Οπως πάντα, στις πέντε το πρωι ο Μπερτι έτρωγε το τσυρέκι, έπινε το τσάι
 και έτρεχε στο σχολιο. Το πρωι έκανε κρίο.

Ι Υζιλ, λιγίζοντας στο αριστερο μέρος, κυβαλόςε στο δεκσι χέρι το γιομάτο
 βέτρο. Αφτι ίδε, πως έτρεχε ο Μπερτι, αλα φοδόντανε να τρέκει κατόπι-του.
 Ιστερα απ' τιν ομιλία με τον μολα, ο πατέρας τις τιν απαγόρεψε να στέκετε
 κοντα στον τίχο τις χιμπίτκας-σχολιο. Γι' αφτο γένικέ μεγάλι ομιλία στο αυλ, κακολογού-
 σαν. Κε στο σπίτι τιν περίμενε ι γινεχίσια δουλια.

Επρεπε να βοιθύσε τι μανύλα-τις να ιφένι το χαλι. Μόλις το αρχίκανε και
 έπρεπε να δουλέψουν πάνω σ' αφτο ολάκερο χιμόνα. Στην χιμπίτκα-τους κρέμονται
 κομάτια μαλιω, χροματιζμένυ με διάφορα χρώμοτα. Το κρεμάσανε το μαλι να
 κσιρένετε ίστερα απ' το χρομάτιζμα.

Στα τεντομένα, σαν χορδες, σταχτια νίματα πλένι ι μανύλα τα κόκινα, άσπρα,
 κανελι, μαβια νιματάκια. Τα χροματιστα νίματα όλα ίνε κοντότερα. Ι μανύλα και
 ι Υζιλ τα κόβουν με το μαχέρι απ' τα μικρα κυδιδράκια. Δίεσκολι ίνε αφτι ι δου-
 λια για τιν Υζιλ, αφτι μπερδέβετε στις ζογραφίες, και ι μανύλα-τις τιν αναγκάζι
 να θγάλι τα νίματα εκι, όπου τα ανακάτοσε και να αρχίσι τι δουλια εκ νέυ.

Κρίπνισε ι Μάια και γιόμισε φονες τιν χιμπίτκα.

Ι Υζιλ έβγαλε τι Μάια απ' τιν κύνια και θγίκε μ' αφτι στην αβλι.

Πιγένοντας ανάμεσα απ' τις νιμπίτκες αφτι κίταζε γίρο, αν τιν παρακολουθι
 κανις απ' τον μπερτε τις πόρτας. Αλα ήταν πολι νορις — όλι πίνανε τσάι στις
 χιμπίτκες-τους.

Μονάχα ο κοκινοςγένις Κυρμπαν καθάριζε κοντα στο σχολιο το άσπρο άλογο
 με τιν μακρια υρα, και το τάγιζε κριθάρι μέσα απ' τιν τσάντα-του. Και ι γινέκα-του
 τίναζε δίπλα-του τα παλια τρίπια κιλίμια και γίρο-τις σικόνονταν ι σκόνι βαρια και σίνεφο.
 Κ' ι διό-τους ήταν απασχολιμένοι με τις δουλιές-τους και δεν κίταζαν γίρο-τους.

Ι Υζιλ κάθισε τι Μάια στον άμο, κοντα στον τίχο του σχολιο και ι ιδία
 έσκιπσε στο παραθιράκι-τις — στην τρίπα του κατσα. Να πλισιιάσι όλος διόλυ στον
 τίχο δε μπορούσε, γιατι τιν εμπόδιζε το διπλο πιαθι απο καλάμι.

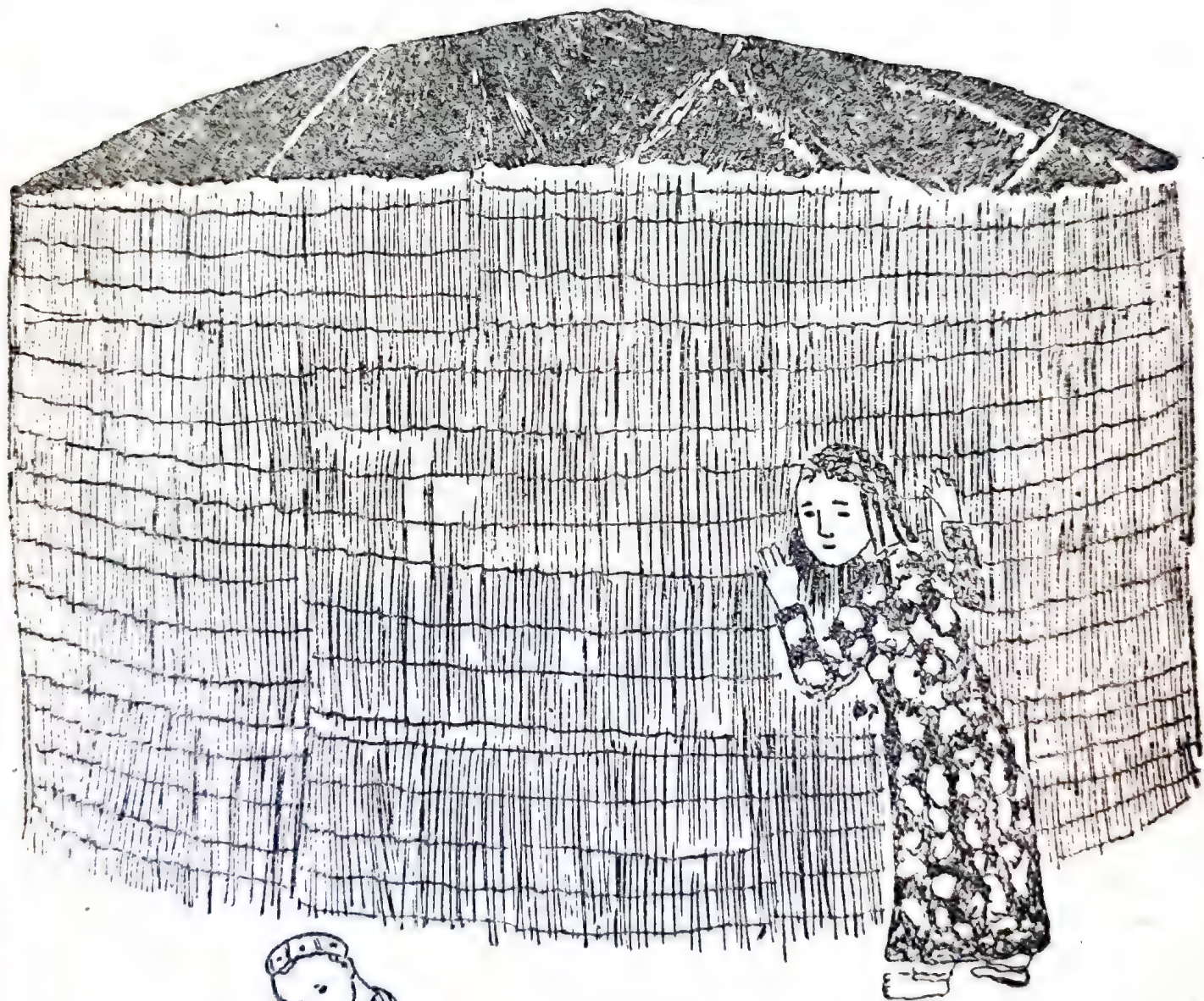
Αφτι τιν τρίπα, τι θρίκε ι Υζιλ, μόλις στίσανε τιν χιμπίτκα-σχολιο. Αλα τότε
 ήταν πολι μικρι. Ι Υζιλ άνιχε πίσω το καλάμι και τιν πιάθα και τέντοσε τόσο τιν
 τρίπα στον κατσα, ότε ήτανε δυνατο να θλέπι απ' αφτου με τα διό-τις μάτια.

Τα αγόρια πάντοτε καθόντανε με τι ράχι προς τιν Υζιλ, μα αφτι έβλεπε το
 πρόσωπο του δασχάλυ.

Ι Υζιλ νόμιζε, ότι απ' τιν χιμπίτκα κανέναν δεν τιν θλέπι. Αφτι δεν ίκερε,
 ότι μέσον τις τρίπας πέφτι στην χιμπίτκα μια λορίδα φωτος και όταν κιτάζουν στην
 τρίπα, χάνετε ι λορίδα.

Ο Αχμετ διαμιας παρατίρισε, ότι ίστερα απο τεσάρων ιμερον διακοπι το φος
 πάλι σκεπάσθηκε. Θα πι ίρθε ι Υζιλ.

Αφτος έκλιζε το θ.θλίό και ίπε:

— Αφτο το δούγιομα το τελιόνουμε άδριο. Τόρα εγο θέλο να μιλήσο μαζι-σας. Ι μαθιτες κλίσανε με κρότο τα διδλία-τους. Ο Αχμετ άρχισε να μιλάι πολι φοναχτα. Αφτος ιθελε να ακόι ι Υζιλ εκίνα πυ θα πι.

— Πεδια, στο σχολιό-μας έρχοντε πια ικοσιδίο αγόρια. Μα πύ ίνε τα κορίτσια; Πρέπι κε τα κορίτσια να έρχοντε στο σχολιό-μας. Ο μολας κε ι γέρι ασ πái να νομιζουν όπος νόμιζαν πριν, ότι το κορίτσι πρέπι να κσέρι μονάχα το νι-κοχιριο, μονάχα τιν κιμπίτκα, ότι ι δουλιά-τις ίνε μόνο να ιφένι χαλια. Ετσι ίτα-νε πριν σ' όλι τιν Τυρχμενία, έτσι ίτανε, αλα αφτο δεν πρέπι πια να ίνε. Φο-νάκστε τις αδελφές-σας στο σχολιο!

— Κε γιατι να μάθουν τα κορίτσια γράματα;—ροτίσανε ι μαθιτες.

Ο Αχμετ διγιθικε, προς ένα κορίτσι απ' το αύλ-τους πίγε στο σχολιο. Αφτι μάθενε καλίτερα απ' τα αγόρια. Κε τόρα το στίλανε στι Μόσχα. Εκι μαθένι, πός να γιατρέπει τυς ανθρώπους. Μίπος το γιάτρεμα τον ανθρώπον δεν ίνε πιο χρίσιμο, παρα το ίφαζμα τον χαλιον;

— Βέβσα πιο χρίσιμο. Σ' εμας χαλια κσέρυνε να ιφένυν όλες ι μανύλες, μα να γιατρέπει κανένας δεν κσέρι.

Αφτο το ίπε ο Μερετ. Ο πατέρας-τυ τρίτο χρόνο ιποφέρει απ' τιν αρόστια, κε ο Μερετ πολες φορες έτιχε να δουλέπει κε για τον εαφτό-τυ κε για τον πα-τέρα-τυ.

Ι Υζιλ άκουε όλα, πυ λέγανε στιν κιμπίτκα.

Ι Μάια εκι πυ καθότανε πάνο στο χόμα άρχισε να κλεί. Κρίοσε. Ι Υζιλ τι σίκασε κε άρχισε με τιν αναπνοί-τις να θερμένι τα κρία χέρια-τις. Αφτι φο-βόντανε, ότι ι Μάια θα αρχίσι να κλεί δυνατα κε θα θγύνε να κιτάκουν απ' τις κιμπίτκες ι γίτονες τί σιμβένι.

— Πεδια, εις μυ ιπόςχεστε, ότι θα φονάκσετε τις αδελφές-σας στο σχολιο;— άκουσε ι Υζιλ τι φονι τυ Αχμετ.

Ι μαθιτες σιοπόσαν. Ο Αχμετ περίμενε.

Ακσαφνα κάπιος ίπε:

— Δε μπορόμε να φονάκσυμε τα κορίτσια. Ο πατέρας θα μας χτιπίσι.

— Να εις, Μπεκζζαν, δεν έχις πατέρα. Φόνακσε τα κορίτσια στο σχολιο! — ίπε ο Αχμετ.

— Εγο δεν έχο αδελφι κε τα κσένα κορίτσια μ' εμένα δε θα θέλυν να μιλί-συν, — απάντισε ο Μπεκζζαν.

— Καλα, πεδια. Κ' ειςας στιν αρχι δεν θέλανε να σας στίλυνε στο σχολιο, μα τόρα ι ίδιι ι γονις σας στέλυν. Κε τα κορίτσια θα στίλυν. Εις μονάχα πρέπι να με βοιθίσετε. Μίπος καλο ίνε αφτο, όταν ανανχάζυνε, το κορίτσι, απ' το προι-ος το θράδι να κυθαλα στον όμο το μικρο αδελφο, ίτε τιν αδελφί-τις, ίτε να με-τράι τα νίματα στο χαλι — να χαλνα τα μάτια; Εγο κσέρο, ότι στο αυλ ίνε κο-ρίτσια, πυ θέλυνε να μάθουν, αλα φοβόντε να μιλάνε γι' αφτο. Εγο ο ίδιος θα κα-ταπίσο τυς γονις, εις μονάχα μάθετε πια απ' τα κορίτσια θέλυν.

Ο Αχμετ χωρίς να το καταλάβουν χίταξε στην τρίπα του κατσα.

„Εφίγε ι Υζίλ“, — σκέφτηκε.

Μέσον τις τρίπας έπεφτε μια λορίδα φoτος.

Κε νά συ άκσαφνα κυνίθικε ο μπερτες τις πόρτας. Ι Υζίλ έτρεκε μεσα στην χιμπίτκα κε σταμάτισε ίσια κοντα στον Αχμετ. Πάνο στους όμους-τις κρέμονταν πολα μάβρα, σφιχτοδεμένα σαν σχινι, μαλια. Αφτι έσφινκε δινατα στο στίθος-τις την τρομαγμένι Μάια κε δε μπορύσε να πάρι την αναπνοί-τις.

— Εγo θέλο! — φόνακε έκσαφνα ι Υζίλ σ' όλι την χιμπίτκα.

Ι Μάια άρχισε να κλεί. Ι Υζίλ χόθικε κάτω στον μπερτε κε πετάχτικε έκσο απ' την χιμπίτκα.

Ο Αχμετ στέκονταν κοντα στον τίχο κε χτιπύσε την χιμολία στον πίνακα.

Ι μαδιτες κε ο Αχμετ σιοπύσαν. Δεν ακύονταν πια ι φoνι τις Μάιας. Ιτε ισίχασε, ίτε ι Υζίλ την έφερε μακρια.

20

Κίνι την ιμέρα κάθε αγόρι διγίθικε μες στην χιμπίτκα-τυ, προς την όρα του μαθίματος μπίκε ι Υζίλ στο σχολιο.

Τόμαθε όλο το αυλ.

Ι Υζίλ καθότανε μεσα στην χιμπίτκα πάνο στο σαμάρι τις νχαμίλας. Αφτι περίμενε τί θα γίνι.

Αλα ο πατέρας δεν την χτιπύσε κε δεν την ίβριζε.

Ι μιτέρα-τις επίσης σιοπύσε.

Ι άλι όμος στο αυλ όλι την ιμέρα μιλύσανε για το χορίτσι, πυ τόλμιζε να μπι στο σχολιο.

— Εγo προ πολυ ίκσερα, — φόναζε κοντα στο πιγάδι ο γέρος Ανγái. — Απ' αφτο το σχολιο καλο δε θα θλέπυμε. Ο δάσκαλος μαθένι στα πεδια να μι προσέφχοντε, να μι κάνυνε ναμαζ. Αφτος διαμιράζι πυκάμισα κε παντελόνια. Ιχοσι ζε-θγάρια διαμίρακε. Τί νομίζετε, το κάνι τυ κάχυ; Αφτος μ' αφτο τα προσελχί στο σχολιο. Προσέλκισε πια τα αγόρια κε τόρα προσελχί τα χορίτσια. Τα χορίτσια επίσης θέλυνε να πάρυνε νέα φορέματα!

Ο μoλας σιγα-σιγα πλίσιασε στο πιγάδι.

— Τί λες, Ανγái, — ίπε αφτος. Λένε, ότι στο σπύι-συ μεγαλόνι ι σοφι ενκονί-συ; Αφτι θα διαβάσι τα βιβλία, πύνε γραμένα απ' τα δεκσια στα αριστερα κε απ' τα αριστερα στα δεκσια, όπος ο νέος δάσκαλος. Μονάχα να δύμε, πíos θα πάρι για γινέκα τέτιο χορίτσι.

— Ο διχός-μυ ο τσοπάνις θα το πάρι, — ίπε ο Κλιτς. Αφτος επίσης γραματιζμένος ίνε.

Ο χαμπυρομίτις μπίς κέσκασε στα γέλια.

— Ο αντρας θόσκι τα πρόβατα κε διαβάζι απ' τα δεκσια στα αριστερα, ι γινέκα ζιμόνι τα τσυρέκια κε διοβάζι απ' τα αριστερα στα δεκσια, — ίπε ο χαμπυρομίτις.

Ιστερα απ'το μεριέρι ο Αχμετ ήρθε στιν κιμπίτκα του προέδρου του αυλσοβιет.

Ο παπυρ Ανγάι καθότανε κοντα στο τσουβάλι με το άλεβρο κε έτριβε με τίς απαλάμες του τα πόδια-του, που ήτανε ντιμένα σε άσπρες κάλτσες. Αφτο: ολόκληρι όρα επαναλαβένι τα ίδια.

— Ας μαθένι να ιφένι χαλια, ας ιφένι μαλι, ας κυβαλα νερο, ας πσίνι τσυρέκια. Το σχολιο δεν ίνε για τις γινέκες. Ας πσίνι τσυρέκι, ας κυβαλα νερο, ας ιφένι μαλι...

— Εγώ θέλο να μιλήσο μαζί-συ για τιν κόρι-συ, — ίπε ο Αχμετ στον πρόεδρο.

Αλα ο πρόεδρος είκοσε τους όμους-του.

— Τί να μιλήσις για τιν κόρι-μου; Γι'αφτιν όλο το αυλ μιλάι πια! Υτε να σ'ανύσο θέλο. Εγώ μαθένο γράματα, ο Μπερτι επίσης, το κορίτσι όμος δε θα μάθι γράματα.

Ο Ανγάι σιχόθηκε. Κίταζε το γιό-του χαμογελόντας χαιδεφτικα σαν να ήτανε ο γιός-του όχι πρόεδρος του αυλσοβιет, αλα δέκα χρονο παιδι.

— Σοστα λες, γνωστικα μιλας, — ίπε ο Ανγάι. Χαζμουρίθηκε, φόρεσε τα παπότσια-του κε θήικε απ'τιν κιμπίτκα.

Ο πρόεδρος του αυλσοβιет κίταξε το γέρο που έφεβγε, έριχκε ένα βλέμα στι γινέκα-του, που κιμότανε κε ψιθιρίζοντας ίπε:

— Ας μάθι κι αφτι! Αφου τόσο πολι θέλι να μάθι, ας μάθι! Μονάχα να μάθι χόρια απ'τα αγόρια.

— Καλα. Εσι όμος θα με βοιθίσις να σινκεντρόσο τα κορίτσια; Τότε-τα κορίτσια θα μάθου ιδιέτερα, — ίπε ο Αχμετ.

— Τί λες; — απάντισε σιγα ο πρόεδρος. — Πιό; Θ'αφίσι το κορίτσι-του για τέτια δουλια; Νορις ίνε ακόμα για να μιλήσουμε στο αύλ-μας γι'αφτο.

Απ'τιν κιμπίτκα του προέδρου θήικε ι γινέκα-του. Στου: όμους-τις κρατόζε σκάφι ε ζιμάρι. Το ζιμάρι ήταν σκεπαζμένο με πανι. Ι γινέκα τραβίκε προς το τεμνιρ — στι χαμιλι χοματένια θερμάστρα, που στέχετα στι μέσι του αυλ για κινι χρισιοπίσι.

Στιν κιμπίτκα μίνανε ι Υζιλ κε ο πατέρας-τις.

Αφτος ρότισε:

— Ιν'αλίθια, ότι πολι θέλις να μάθις;

Ι Υζιλ κίταξε λοκσα τον πατέρα-τις, κόνισε τα λερα πόδια-τις κε σιγα ίπε:

— Νε, αλίθια.

— Εδο στο αυλ δεν πρέπι να μάθις, — ίπε ο πατέρας. — Αν θέλις, σε πιγένο για όλο το χιμόνα στο Κρασνοβοτσκ. Εκι θα μάθις μέσα σε πέτρινο σχολιο. Εκι κε θα ζις. Κε το χρόνου емис με τον Αχμετ θα κατορθόσουμε, κε στο δικό-μας το αυλ να μάθου τα κορίτσια. Τότε γιρίζις πίσο.

Ι Υζίλ κίτακσε τον πατέρα-τις. Αφτι δεν τον πίστεψε. Φοβότανε, λιπώντανε. Πός αφτι θα ζίσι σε πέτρινο σπίτι, ανάμεσα σε κσένους ανθρώπους;

— Ι μιτέρα-μου θα μ'αφίσι; — ρότισε ι Υζίλ.

— Τί μιτέρα; Εγώ σ'αφίνο. Εγώ θα σε στίλο. Πιγένις;

Ο πατέρας χαμια φορα δε συμβυλέβονταν τι μιτέρα. Ι τυρκμένι δε ροτάνε τι γνόμι τις γινέκας. Δεν ίνε διχί-τις θυλια, να πέρνι αποφάσις.

Ι Υζίλ σιοπούσε.

— Δε θέλις στιν πόλι, τότε μίνε, — ίπε ο πατέρας.

— Οχι, θέλο! — με δυσκολία ίπε ι Υζίλ κε έχλαψε. — Κε ίστερα εδο στο αυλ θα μάθο γράματα;

— Θα μάθις, θα μάθις. Μι κλες κόρι-μου! — ίπε ο πρόεδρος κε χαιδεψε τιν Υζίλ. Το χέρι-του γλίστρισε χαιδέφτικε απ'τιν τιπιτείχα στα μαλια κε κατόπι στον όμο-τις. Γρίγορα θα σε πάγο στο Κρασνοβοτσκ. Μονάχα σε κανένα μι λες τίποτε γί'αφτο, ύτε στον Μπερτι.

Ο πατέρας θγίκε απ'τιν χιμπίτκα. Απο πίσο-του έτρεχσε κ' ι Υζίλ. Αφτι ίδε, πως ο πατέρας-τις πίγε στον Αχμετ.

Ι Υζίλ έτρεχσε στιν άκρι του αυλ, όπου δεν ίτανε χιμπίτκες.

23

Μετα διο μέρες ο Αχμετ έφερε στον πρόεδρο γράμα. Ο πρόεδρος τ'όκριψε στο καπέλο-του.

— Διπον, Υζίλ, τόρα θα πάμε, — ίπε στιν κόρι-του.

Ι Υζίλ σικόθικε κε ίρθε κοντα στι μιτέρα-τις. Ι μιτέρα-τις σιοπόντας έβαλε στο τσουβάλι τα κόχινα τσουρέκια.

— Ι Υζίλ θχ πάι μαζί-μου στιν κοπερατίβα, — ίπε ο πατέρας, αποτινόμενος στον Μπερτι.

— Κ'εγώ θα πάγο, — ίπε ο Μπερτι. Πάρε κε μένα.

Ο Μπερτι ίδε, ότι ι Υζίλ κ' ι μιτέρα-του κλένε.

Για πρότι φορα δεν πίστεψε τον πατέρα-του.

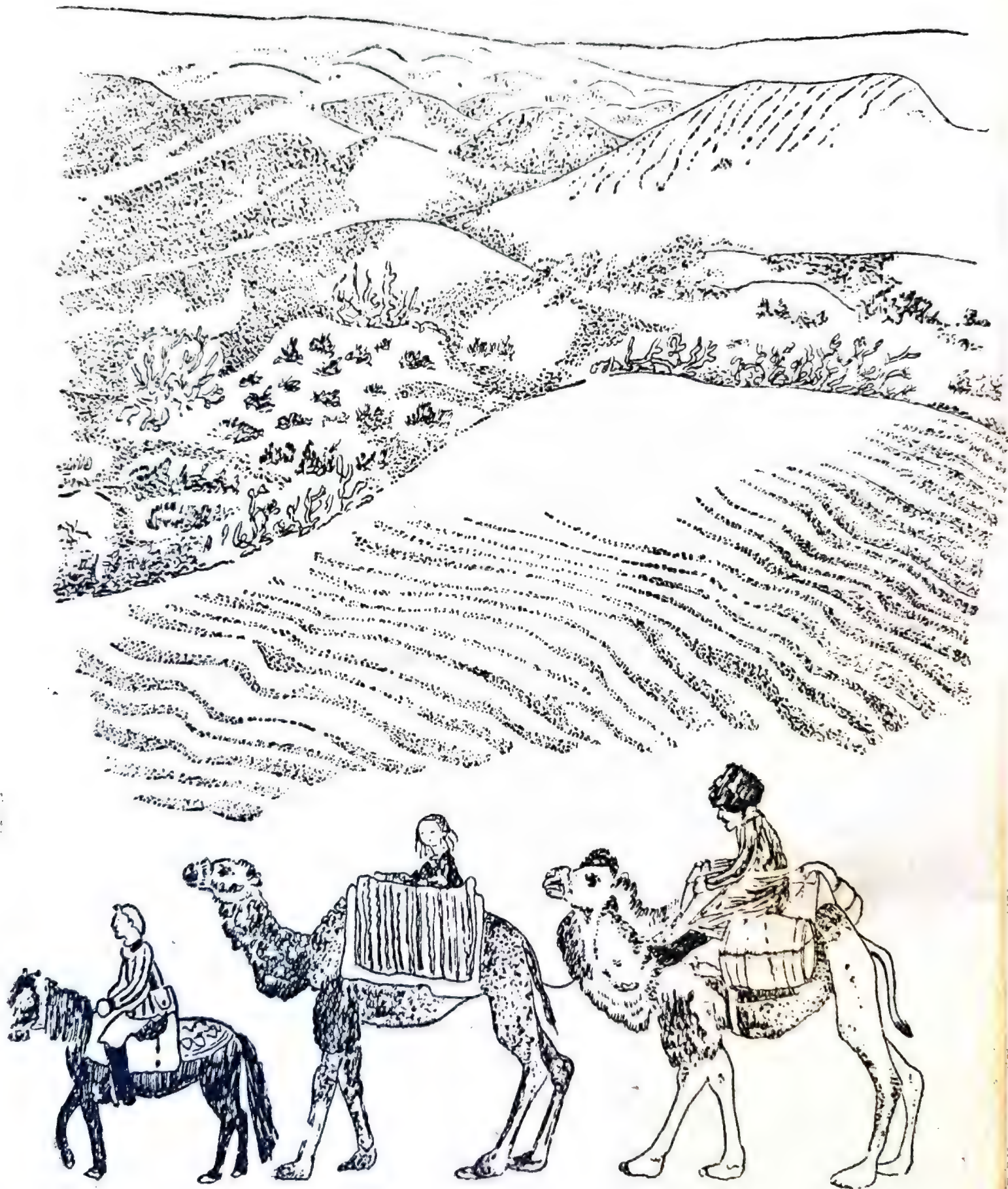
Ο πρόεδρος κάθισε τιν Υζίλ στιν νχαμίλα, ο ίδιος κάθισε στιν άλι κε θγίκαν απ'το αυλ.

Ι γίτονες πσιθιρίζανε στις χιμπίτκες-τους. Τα χορίτσια χαμια φορα δεν τα έπερναν μαζί-τους στιν κοπερατίβα.

Οταν ο πρόεδρος κε ι Υζίλ θγίκαν απ'το αυλ, αφτι άκουσαν πίσο-τους να τρέχε άλογο. Πάνο στ'άλογο ίταν ο Αχμετ, πυ έτρεχε να τους φτάσι.

Ι Υζίλ έπαψε να κλεί. Σιοπιλα κυνιότανε πάνο στιν νχαμίλα ανάμεσα στα πιχιλόχρομα χαλια.

Προς το θράδι ο Αχμετ γίρικε στο αυλ. Κε ίστερα απο πέντε μέρες γίρικε κι ο πρόεδρος απ'το Κρασνοβοτσκ. Πάνο στι δέφτερι νχαμίλα τόρα κανένας δεν ίταν. Στο σαμάρι ίταν δεμένα μονάχα διο τσουβάλια με αλέθρι.

— Πατέρα, πύ ίνε ι Υζιλ; — ρότιζε ανίσιχα ο Μπερτι. Αφτι ίταν ι πρότι ερότισί-συ.

— Ι Υζιλ μαθένι στο σπíti-σκολιο. Τέτιο σπíti, όπος έχις στο βιβλίο-συ, — απάντιζε ο πρόεδρος.

— Ι Υζιλ στεναχορέβετε; — ντροπαλα ρότιζε ι μανύλα.

— Οχι, εχι στο σκολιο ίνε πολλα πεδια, αγόρια κε κορίτσια απ'τα διάφορα αυλ. Ι Υζιλ άρχιζε πια να μαθένι.

Ο πατέρας δεν ίπε τι μινύλα, προς έκλεε ι Υζιλ, όταν ι νκαμίλες-του έδγεναν απ'τιν πόρτα τις αβλις του πέτρινου σπιτιου.

24

Ιρθε ο χιμόνας. Ι άνθρωπι γιρίζανε με θερμες βαμβάκινες κάπες κε με μάλινες κάλτσες. Ι φωτια στα τζάκια άναβε ολάκερες μέρες κε κάποτε ακόμα κε τις νίχτες. Κε όμος ι κιμπίτκες ίτανε κρίες.

Ολι πλαγιάζανε με τα ρύχα πυ φορούσανε τιν ιμέρα. Πλαγιάζανε τιλιγμένι με θερμα παπλόματα.

Μέσα στο κρίο, στο γλιστερο πάγο ο πρόεδρος σέλωσε τ'άλογο κε πάλι πίγε στο Κρασνοδοτσκ. Παραπάνο απο ένα μίνα δεν ίδε τιν κόρι-του.

Νά ι σκεπαζμένι με το χιόνι δρόμι τις πόλεις, νά κε ι σταχτερι ανίσιχι Κασπία θάλασα.

Ο πρόεδρος πλισίαζε στο χτίριο του σκολιου. Στην πόρτα τις αβλις έδεζε τ'άλογό-του.

Ανικσε τιν πόρτα, μπίχε κε στάθηκε στο διάδρομο. Στο διάδρομο αφτο, φωτιζμένο απο ιλεχτρικο φος, βρίσκονταν πολλα πεδια. Θόριβος πολις.

Τα πεδια γιρίζανε κε τον κιτάζανε.

Πύ να ίνε ι Υζιλ; — έλεγε μέσα-του αναζιτόντας με το βλέμα τιν κόρι-του.

Ακσαφνα έτρεκε μέσα απ' το πλίθος ένα κορίτσι με κοντο φουστάνι. Αφτος κιμια φορα δε θα γνόριζε τιν Υζιλ.

Τα πεδια κιίχσαν, όλα κιτάζανε τιν Υζιλ κε τον πατέρα-τις. Καθένας απ' αφτος ίχε τέτιο ιλιοκαμένο πατέρα — με ιπσιλο απο γύνα καπέλο, αν ίταν τυρκ-μένος, κε με χαμυλο κε στρονχιλο, αν ίταν κιργίζος. Ολι αφτι όμος ίτανε στα αύλ-τους μακρια, πολλα χιλιόμετρα απ' τιν πόλι κε μονάχα ο πατέρας τις Υζιλ ίτανε εδο.

— Σίμερα ειμς τελιόσαμε πια τα μαθήματα, — ίπε ι Υζιλ. — Πάρμε, όλα θα στα δίκσο.

Πρόττ-πρόττα αφτι έδικξε στον πατέρα-τις τα βιβλία-τις.

— Στο αυλ δίνυνε μονάχα ένα βιβλίο, μα εδο τέσερα, — έλεγε αφτι.

Επιτα αφτι τον έφερε στι γονία του Λένιν, του έδικξε το μυσιό, όπου ίνε ι μικρες κιμπίτκες, πυ φκιάσανε μόνα-τους τα πεδια, το πρότιπο του χαραβιου κε του τρένου.

Η Υζιλ έφερε τον πατέρα-τις κοντα στην εφημερίδα του τίχου, την οποία αφτι ίδια δεν ίκσερε να διαβάσι.

Ο πατέρας δεν πρόφτασε να χαλοχιτάκσι τις ικόνες στην εφημερίδα, η Υζιλ τον έφερε πια στο μεγάλο δομάτιο, όπου ήταν πολλα κρεβάτια.

— Να αφτο ίνε το κρεβάτι-μου, — ίπε η Υζιλ.

Ο πατέρας ίδε κρεβάτια μονάχα στο νοσοκομίο.

Η Υζιλ είκοσε το στρόμα κε έβγαλε απο κάτω τα ασιμένα νομίζματα, που ήταν αραδιαζμένα σε νίμα.

— Αφτο πάρτο. Δε μου χριάζετε πια. Εδω τέτια δε φοράνε, ίπε η Υζιλ.

Στο κεφάλι τις Υζιλ έμινε η ίδια τιπιτέινα, αλα χωρίς νομίζματα. Στο λεμό-τις επίσης δε φορούσε πια στολίδια.

25

Την άλι μέρα με την εφκερία, που ίρθε ο πατέρας-τις, η Υζιλ έφυγε απ' την παράδοσι πριν να τελιόσουνε τα μαθήματα.

Ο πρόεδρος αποχερέτισε την κόρι-του.

— Πρέπι να γιρίσο στο αυλ πριν να σκοτινιάσι, — ίπε αφτος. Η δρόμι δεν ίνε καλι, μπορι να σπάσι τ' άλογο το πόδι-του.

Η Υζιλ ντίθηκε το μάβρο θαμπάκινο παλτο, — τέτια παλτα φορούσαν όλι μαθητες του σχολιου, — κε θήικε με τον πατέρα-τις στο δρόμο.

Επεφτε χιόνι.

Ο πρόεδρος έλικε το άλογο, μα η Υζιλ κσακολυθύσε να του διιγίτε για τις δουλιές-τις. Χτες την εκλέκσανε στην επιτροπι τις τάκσις, αν κε αφτι περισσότερο ίθελε να εργάζετε στην επιτροπι ιγιονομίας.

Ίνε πολι άσχιμο, που αφτι μαθένι με τα μικρα πεδια, κε δεν μπορι να μάθι μαζί με τα μεγαλίτερα πεδια, γικτι αφτι όλι κέρουν πια να διαβάζουνε κε να γράφουνε.

Ακόμα κε στην εφημερίδα γράφουν.

— Τί λες, κόρι-μου, πάμε πίσω στο αυλ; — ρότισε ο πατέρας χαμογελώντας κ' έπιασε το χαλινάρι του αλόγου.

— Οχι δεν πάγο! — ίπε η Υζιλ. — Ας ίμε κε με τα μικρα πεδια. Αμα θα μάθο, θα με περάσουν με τα μεγάλα.

Ο πατέρας-τις κρατούσε ακόμα τα χαλινάρια στα χέρια-του. Το άλογο ανιπό-μωνα χτιπύσε τα πόδια-του.

Το χιόνι κσακολυθύσε να πέφτι.

— Καλα, μάθενε, μάθενε! — ίπε ο πατέρας.

— Ο Αχμετ μου ίπε να συ πο να φροντίσις να μάθις. Κε όταν θα μάθις αφτος θα σε πάρι βοιδό-του.

Ο πρόεδρος καθαλίχεπσε τ' άλογο κε χαλοτιλίχτικε στην κάπα-του.

— Πες τι μιτέρα-μου να μιν κλεί. Εγο ίμε καλα. Πες σ' όλους χερετίζματα.

ς' όλους: ετι μιτέρα, ετι Μάια, στο Μπερτι, στο δάσκαλο, στον παπυ Ανγάι, — φόνακε έφθιμα ι Υζιλ.

— Καλα, θα τος πο. Μονάχα στον παπυ όχι. Αφτος ίνε θιμομένος απο μένα. Ολο το αυλ κσέρι πια, πύ ίσε εσι. Ι γέρι δεν έρχοντε πια ς' εμένα. Κι ο μολας επίσης δεν έρχετε, γιατι εφο δεν κάνο πια ναμάζι, — ίπε ο πατέρας χ' έφίγε.

Περάσανε το όλο τρία χρόνια.

Ι Υζιλ δεν επέστρεψε στο αύλ-τις. Θέλι να γίνι δασκάλα. Με τα διο χρόνια θα πάι στο πεδαγωγικο τέχνικυμ τυ Ασσχαμπατ. Ο Μπερτι κε ο Κυρτ επίσης θα πάνε εκι. Ο Μερετ όμως θέλι να γίνι βοιθος γιατρυ. Αφτος θα πάι στο Μπακυ.

Ο Αχμετ όπος κε πριν εργάζετε στο αυλ Ιρακλι. Στο σχολιό-τυ έχι πολυς μαθιτες. Κε κορίτσια ίνε, μα αφτα ακόμη μαθένυν χόρια απ' τα αγόρια. Τα αγόρια — το προι κε τα κορίτσια μετα το μεσιμέρι.

Στο σχολιο ιπάρχι τάγμα πιονέρον. Ολι ι μαθιτες ίνε πιονέρι, όλι ι πιονέρι ίνε μαθιτες. Τόρα τα πεδια τυ αυλ Ιρακλι όχι μονάχα έχυν αλιλογραφία με τος πιονέρυς τυ Κρασνοβοτσκ — αφτι πέμπτι φορα πια πίγανε στο Κρασνοβοτσκ μαζι με τον Αχμετ.

Στο Κρασνοβοτσκ ίδανε θάλασα, θαπόρια, μηχανες. Ολα αφτα τος τάδιχναν ο Μπατρ, ο Ντυρντι χ' ι πιονέρι τυ Κρασνοβοτσκ.

Κατόπιν ι πιονέρι τις πόλις πιγένανε στο αυλ Ιρακλι. Κάνανε περίπατο καβάλα, βοιθούσανε τος νταιχάνυς να ποτίσουν τα ζόα κε να κυρέψυνε τα πρόβατά-τυς.

Στο αυλ Ιρακλι δεν ιπάρχι πια ότε ένας μπείς. Αφτι σκορπιστίκανε στα απόκεντρα αυλ.

Λένε, ότι ο Κλιτς Μαμέτοφ πίγε στην Περσία.

Μολας στο αυλ επίσης δεν ιπάρχι. Πέθανε. Αν θα έμνισκε ζοντανος, θα φρόντιζε επίσης να πάι στην Περσία.

Ι μπείδες κε ι μολάδες φοβόντε το αυλσοβιετ κε το σχολιο. Αφτι φοβόντε το αυλ Ιρακλι. Στραβοκιτάζουν τον Αχμετ, αλα δεν τολμυν να τυ κάνουν καχο.

Ι-μπείδες φίγανε απ' το αυλ Ιρακλι, αλα απ' τα άλα αυλ παρακολουθουν άγριπνα κάθε-τι, πυ γίνετε εκι. Θέλυν να κσαναφέρυνε τα παλια κε να ζίσυν έτσι, όπος ζόσανε πριν.

Αλα ο κοματικος πιρίνας αγριπνα, το αυλσοβιετ αγριπνα, ι νταιχάνι αγριπνύνε!

Τόρα ο Αχμετ δεν ίνε μόνος. Ολι ι νεολέα ακόμα κε ι γέρι ίνε μαζί-τυ. Ιπάρχυν κε τέτυ γέρι, πυ κιτάζουν τί γίνετε, σιοπυν, αλα δεν εμποδίζουν.

Ολο το αυλ — πεδια, νεολέα, γέρι — όλι ζύνε με νέο τρόπο.

Το αυλ Ιρακλι έκσι μίνες πριν έγινε χτινοτροφικο κολχοζ.

Ш. 1984
Авт № 106
Владим. т.

Ответ. редактор А. ПРИНОС

Техредактор Г. МИЛИДИ

Сдано в набор 22-IV—1935 г. Издание № 167. Формат бумаги 82,5x109₁₆. Тираж 3000.

Подписано в печать 11-VI—1935 г. Уполкрайлит М—01538. Объем 4¹/₈ печ. листа.
Знаков в 1 печ. л. 48.848. Заказ № 939.

Тираж 90 экз.
Цена 90 руб.

4710/10

210
23

На греческом языке

НАТАЛИЯ НИКИТИЧ.
КИБИТКА-ШКОЛА

СКЛАД ИЗДАНИЯ
Московская 53, Ростов н-Д
КНИГОЦЕНТР

D10

323_a